

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**RAZKRIVANJE NEFINANČNIH INFORMACIJ V LETNIH
POROČILIH: ANALIZA TRENDI V NAJVEČJIH SLOVENSКИH
IZVOZNIH DRUŽBAH**

Ljubljana, 19. februar 2018

TATJANA GRILJ MEDVEDŠEK

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Tatjana Grilj Medvedšek, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica magistrskega dela z naslovom Razkrivanje nefinančnih informacij v letnih poročilih: analiza trenda v največjih slovenskih izvoznih družbah, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem izr. prof. dr. Simonom Čadežem,

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 LETNO POROČILO IN REGULATIVA LETNEGA POROČANJA	3
1.1 Namen letnih poročil	4
1.2 Uporabniki letnih poročil	5
1.3 Pravne podlage letnega poročanja	6
1.3.1 Zakon o gospodarskih družbah	9
1.3.2 Računovodski standardi	9
1.3.2.1 Slovenski računovodski standardi.....	10
1.3.2.2 Mednarodni standardi računovodskega poročanja	11
1.3.3 Standardi, smernice in priporočila	11
1.4 Celovito poročanje	12
2 VSEBINA LETNEGA POROČILA	14
2.1 Razkritja informacij v letnih poročilih	16
2.2 Razkrivanje finančnih informacij	18
2.2.1 Vsebina računovodskega poročila	19
2.3 Razkrivanje nefinančnih informacij	20
2.3.1 Vsebina poslovnega poročila	23
3 ANALIZA TRENTA RAZKRIVANJA NEFINANČNIH INFORMACIJ V NAJVEČJIH SLOVENSКИH IZVOZNIH DRUŽBAH	24
3.1 Raziskovalna vprašanja	24
3.2 Opredelitev vzorca	25
3.3 Predstavitev družb	27
3.3.1 GEN-I.....	28
3.3.2 Krka	28
3.3.3 Revoz	29
3.3.4 Holding Slovenske elektrarne	29
3.3.5 Gorenje.....	30
3.3.6 Impol	30
3.3.7 Cimos	31
3.3.8 Slovenska industrija jekla	31
3.3.9 Talum	32
3.3.10 Interenergo	32
3.4 Nefinančne informacije, ki se nahajajo v analiziranih letnih poročilih	33
3.5 Obseg in kakovost razkritih nefinančnih informacij	36
3.5.1 Obseg razkritih informacij	37
3.5.2 Kakovost razkritih informacij	42
3.5.2.1 Naložbe.....	43
3.5.2.2 Upravljanje tveganj.....	45
3.5.2.3 Prodaja in kupci.....	47

3.5.2.4 Nabava.....	49
3.5.2.5 Odgovornost do zaposlenih	51
3.5.2.6 Odgovornost do naravnega in družbenega okolja.....	53
3.5.2.7 Komuniciranje s ključnimi deležniki.....	55
3.6 Vsebine, obseg in kakovost razkritih informacij skozi petletno obdobje	57
SKLEP.....	61
LITERATURA IN VIRI.....	63
PRILOGE	69

KAZALO TABEL

Tabela 1: Prednosti in pomanjkljivosti finančnih in nefinančnih informacij.....	18
Tabela 2: Lestvica 20 največjih izvoznikov v letu 2015	26
Tabela 3: Ocena kakovosti razkritih informacij o naložbah	44
Tabela 4: Ocena kakovosti razkritih informacij o upravljanju tveganj	46
Tabela 5: Ocena kakovosti razkritih informacij s področja prodaje in kupcev.....	48
Tabela 6: Ocena kakovosti razkritih informacij o nabavi	50
Tabela 7: Ocena kakovosti razkritih informacij o odgovornosti do zaposlenih.....	52
Tabela 8: Ocena kakovosti razkritih informacij o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja.....	54
Tabela 9: Ocena kakovosti razkritih informacij o komuniciranju.....	56

KAZALO SLIK

Slika 1: Obseg razkritih informacij o naložbah.....	38
Slika 2: Obseg razkritih informacij o upravljanju tveganj	39
Slika 3: Obseg razkritih informacij o prodaji in kupcih.....	39
Slika 4: Obseg razkritih informacij o nabavi	40
Slika 5: Obseg razkritih informacij o odgovornosti do zaposlenih.....	40
Slika 6: Obseg razkritih informacij o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja ...	41
Slika 7: Obseg razkritih informacij o komuniciranju.....	41
Slika 8: Grafični prikaz skupnega števila vseh proučevanih vsebin v letnih poročilih.....	58
Slika 9: Skupni obseg razkritih informacij vseh podjetij po posamezni vsebini	60
Slika 10: Skupen seštevek ocen kakovosti razkritih informacij o proučevanih vsebinah...	60

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Obseg nefinančnih informacij v letu 2015.....	1
Priloga 2: Kakovost nefinančnih informacij v letu 2015.....	2
Priloga 3: Viri za izdelavo analize.....	3

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

ACCA – The Association of Chartered Certified Accountants

AJPES – Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

Direktiva 2013/34/EU – Direktiva 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter spremembi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS

Direktiva 2014/95/EU – Direktiva 2014/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2013/34/EU glede razkritja nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin

EU – Evropska unija

Eurosif – European Sustainable Investment Forum

FEE – Federation of European Accountants

GRI – Global Reporting Initiative Guidelines

IASB – International Accounting Standards Boards

IIRC – International Integrated Reporting Council

ISO – International Organization for Standardization

MRS – Mednarodni računovodski standardi

MSRP – Mednarodni standardi računovodskega poročanja

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

PSR – Pravila skrbnega računovodenja

SIR – Slovenski inštitut za revizijo

SRS – Slovenski računovodski standardi

UNGC – United Nations Global Compact

ZGD-1 – Zakon o gospodarskih družbah 1

UVOD

Posamezniki in skupine ustanavljajo družbe z namenom doseganja zastavljenih ciljev, ki jih opredelijo v svoji viziji in strategiji. Temeljni cilji gospodarskih družb so pozitivno poslovanje, ustvarjanje dobička in trajnost delovanja. Družbe kratkoročno lahko obstajajo tudi brez ustvarjenega dobička, kar pa ne pomeni, da ne prispevajo k družbeni blaginji (Bergant, 2016). Družbe morajo ravnati odgovorno in delovati v odnosu do vseh ključnih deležnikov, okolja, spoštovati lokalno zakonodajo, spodbujati razvoj človeškega kapitala, pošteno in hkrati enako ozaveščati lastnike kapitala, zaposlene, kupce, dobavitelje, zainteresirano javnost, ostale deležnike in lokalne skupnosti o stanju družbe.

Pojasnila in odgovori na vprašanja, kako družbe delujejo, so zajeti tudi v letnih poročilih, saj ta vsebujejo finančne in nefinančne informacije in pojasnila o poslovanju podjetij. Finančne informacije najdemo predvsem v računovodskih izkazih, kot so bilanca stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala. Namen računovodskih izkazov je zagotavljanje informacij o premoženjskem in finančnem položaju podjetja ter njihovi uspešnosti poslovanja (Igličar, Hočevar in Zaman Groff, 2013). Nefinančne informacije, ki se običajno nahajajo v poslovnem delu letnega poročila, pa izražajo vsebine o strategiji družbe, oceni preteklega poslovanja, tveganjih, ki so jim podjetja izpostavljena, razvoju novih produktov, upoštevanju standardov in kodeksov, odnosu družbe do kupcev in dobaviteljev, naložbah, trajnostnem razvoju, zaposlenih, varstvu okolja in družbeni odgovornosti ter načrtih za naslednja poslovna obdobja.

Podjetja z razkrivanjem samo finančnih informacij deležnikom ne zagotavljajo dovolj celovitih in kakovostnih informacij, da bi si o njih lahko ustvarili celostno podobo. Za to so potrebne tudi kvalitativne in kvantitativne nefinančne informacije (Fink Babič in Biloslavo, 2012). Ob pregledu letnih poročil je tako mogoče ugotoviti, da so v njih podane številne nefinančne informacije. Podjetja svoje ključne deležnike običajno seznanjajo s svojimi uspešnimi praksami in pozitivnimi dosežki. O negativnih izkušnjah, delovanju in posameznih tveganjih običajno molčijo. To lahko poimenujemo neuravnoteženo poročanje, ki pomeni navajanje izključno uspehov in dosežkov podjetja (Horvat, 2015). Zanimanje ključnih deležnikov, ki želijo biti seznanjeni in ozaveščeni o delovanju družb in njihovem odnosu do ožjega in širšega družbenega okolja, se povečuje.

Namen magistrskega dela je analizirati trend razkrivanja nefinančnih informacij v letnih poročilih največjih slovenskih izvoznih družb od leta 2011 do 2015. Cilj magistrskega dela je ugotoviti, kakšna je bila praksa glede razkrivanja nefinančnih informacij v letnih poročilih v letih od 2011 do 2015 v desetih družbah, ki so se na osnovi ustvarjenega izvoza v letu 2015 uvrstile na lestvico največjih slovenskih izvoznikov.

Poglavitna raziskovalna vprašanja magistrskega dela so: (1) Katere nefinančne informacije se nahajajo v analiziranih letnih poročilih? (2) Kolikšna sta obseg in kakovost posameznih

vsebin nefinančnih informacij? (3) Ali se vsebine, obseg in kakovost razkritih nefinančnih informacij spreminjajo v času?

Za uresničitev namena in izpolnitev ciljev magistrske naloge sem proučila zakonodajo, povzela teoretična dognanja domačih in tujih avtorjev, ki so izdana in objavljena v obliki knjig, zbornikov, avtorskih člankov, seminarjev, internetnih objav in se nanašajo na področje priprave in analize vsebin letnih poročil, ter analizirala izbrana letna poročila. Uporabila sem tako znanje, ki sem ga pridobila med podiplomskim študijem, nasvete profesorjev in strokovnjakov obravnavanega področja kot tudi svoje izkušnje, pridobljene pri delu.

Pri pisanju naloge sem uporabila empirično metodo (analizo sekundarnih virov). Proučila sem letna poročila desetih skupin oziroma družb, ki so bile v letu 2015 največji slovenski izvozniki in katerih letna poročila so javno dostopna. Analizirala sem letna poročila za poslovna leta od 2011 do 2015 skupin GEN-I, Krka, Holding Slovenske elektrarne (HSE), Gorenje, Impol, Cimos, Slovenska industrija jekla (SIJ), Talum in Interenergo ter družbe Revoz, d. d. Natančno sem proučila vsebine izbranih letnih poročil. V letnih poročilih sem poseben poudarek namenila vsebinam, ki se nanašajo na razkrivanje nefinančnih informacij podjetij. Naredila sem časovno opredeljeno analizo po vsebini, obsegu in kakovosti podanih informacij.

Magistrsko delo je razdeljeno na tri poglavja. V prvem poglavju opredeljujem osnovne pojme letnih poročil in letnega poročanja ter uporabnike, ki so jim letna poročila namenjena. Predstavljam tudi povzetke mnenj posameznih opredelitev in ugotovitev različnih priznanih domačih in tujih avtorjev. Prvo poglavje zaključujem s pregledom in predstavitvijo pravnih podlag letnega poročanja, kot so Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1), Ur. l. RS, št. 65/2009, direktive Evropske unije (EU), smernice, standardi, priporočila in dobre prakse, ki veljajo za letno poročanje.

V drugem poglavju se osredotočam na predstavitev vsebin letnih poročil in pojasnim, da so letna poročila sestavljena iz poslovnega in računovodskega poročila. Poslovno poročilo večinoma vsebuje nefinančne informacije. Finančne informacije se običajno nahajajo v računovodskem poročilu. Predstavim vsebine poslovnega in računovodskega poročila, pojasnim pojma razkritje in informacija ter prikažem prednosti in pomanjkljivosti finančnih in nefinančnih informacij.

Tretje poglavje začenjam s predstavitvijo izbranih skupin in družbe, ki so vključene v analizo. Posamezno skupino oziroma družbo predstavim s ključnimi podatki o njeni zgodovini, osnovni dejavnosti, lastništvu, izpostavim posamezne konkurenčne prednosti in druge pomembne informacije. Predstavim, katere nefinančne informacije se nahajajo v analiziranih letnih poročilih. Poglavje nadaljujem z analizo obsega in kakovosti razkritih nefinančnih informacij naslednjih vsebin: naložbe, upravljanje s tveganji, prodaja in kupci, nabava, informacije, ki so povezane z odgovornostjo in upravljanjem zaposlenih,

odgovornost do naravnega in družbenega okolja ter informacije o komuniciranju. Nadaljujem z odgovori na vprašanje, ali se vsebine, obseg in kakovost spreminjajo skozi čas. V sklepnem delu magistrske naloge povzemam sklepne ugotovitve in zapišem zaključno misel.

1 LETNO POROČILO IN REGULATIVA LETNEGA POROČANJA

Letno poročilo je v celoti predstavljeno poslovanje podjetja v poslovnem letu (Horvat, 2000). Hartman (2016) ga opredeli kot osnovni javni dokument družbe, s katerim javnosti predstavi svoje poslovanje v poslovnem letu. Horvat (2000) letno poročilo predstavi kot zbir informacij, ki so namenjene predvsem zunanjim uporabnikom. Notranji uporabniki so običajno o posameznih, skupinskih ali celotnih informacijah in podatkih družbe, v kateri so zaposleni, seznanjeni tekoče, to je dnevno, mesečno, periodično, polletno in letno. Na osnovi rezultatov sprotnih analiz načrtujejo tekoče dejavnosti in oblikujejo načrte za prihodnost. S stalnim nadzorom je namreč prisotna funkcija presojanja delovanja, kot tudi funkcija odprave nepravilnosti pri delovanju družbe (Turk in Melavc, 2001).

Letno poročilo predstavlja resničen in pošten prikaz premoženja, obveznosti, finančnega položaja in poslovnega izida. Sestavljeno mora biti jasno in pregledno (Odar, 2013). Vpogled v letna poročila konkurentov nudi vir dragocenih informacij o njihovem finančnem položaju, delu in strateških usmeritvah, meni Fields (2011). Peterlin (2010) letno poročilo poimenuje tudi kot najboljšo podatkovno podlago za proučitev stanja konkurentov, upnikov, dolžnikov in delodajalcev.

Letna poročila sestavijo vse gospodarske družbe, ki so organizirane kot osebne ali kapitalske družbe, za poslovno leto (Odar, 2013). Bergant (2007) navede, da je dobro poslovno poročilo odraz odločnosti podjetja. Doda, da je letno poročilo podjetja razumljeno kot trditev in pogled uprave na poslovanje podjetja.

Pomen in vloga letnih poročil sta se skozi čas pomembno spreminjala. Če so bila letna poročila v preteklosti predstavljena kot zbirni dokument z navedbami finančnih rezultatov, doseženih ciljev in prikazom vizije, pa danes lahko ugotovimo, da se je interes javnosti biti obveščen o okoljskem, socialnem in etičnem delovanju podjetij bistveno povečal in spremenil, čemur sledijo tudi podjetja z vključevanjem navedenih vsebin v letna poročila (Pustotnik, 2016).

Naloga sestave letnega poročila je v pristojnosti poslovodstva. Skrbno pripravljeno letno poročilo je predloženo v obravnavo in sprejem organom vodenja oziroma nadzora. Od izbranega načina upravljanja podjetja je odvisna pristojnost sprejemanja letnega poročila. V ZGD-1 je tako določeno, da podjetja izbirajo med enotirnim sistemom upravljanja z upravnim odborom oziroma dvotirnim sistemom, ki ga sestavljata uprava in nadzorni svet. Za dvotirni sistem velja, da letno poročilo pripravi uprava. Njegova obravnava in sprejem

sta v pristojnosti nadzornega sveta (Igličar, Hočevar in Zaman Groff, 2013). Družbe letna poročila pripravijo v roku treh mesecev po končanju poslovnega leta. Pošljejo jih Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES), ki poskrbi za javno objavo. Družbe, za katere je obvezna revizija, in družbe, ki pripravljajo konsolidirana letna poročila, jih skupaj z revizorskim poročilom AJPES-u oddajo v roku osmih mesecev po zaključku poslovnega leta (Prusnik, 2013).

1.1 Namen letnih poročil

Temeljni namen skrbno pripravljenega letnega poročila je sporočiti ekonomske informacije, podatke in kazalnike o resursih ter poslovanju podjetja zainteresiranim uporabnikom, ki imajo pravico izvedeti, vedeti in biti obveščeni o poslovanju podjetja. Njegov namen ni le poročanje, ampak tudi razlaga preteklih dogodkov in prihodnjih načrtov (Horvat, 2000).

Podatki in informacije v letnih poročilih dosežejo svoj temeljni namen, če so podani razumljivo ter so bistveni, zanesljivi in primerljivi. Razumljivi so, če jih uporabniki razumejo brez težav in dodatnih vprašanj. Bistvenost je odvisna od uporabnikov. Kar je za nekega uporabnika bistvenega pomena, ne pomeni, da bo tudi za drugega. O zanesljivosti govorimo, ko v navedbah ni pomembnih napak ali morda celo pristransko navedenih stališč. Informacija je pomembna, če se nanjo lahko zanesemo, saj je le tako verodostojna. Večjo zanesljivost zagotovimo tudi z revidiranjem letnih poročil. Primerljivost posameznih informacij nam nudi možnost primerjave podanih informacij glede na različna časovna obdobja in med različnimi poslovnimi subjekti (Odar, 2013).

Koristnost in ključni namen letnih poročil sta dosežna tudi, kadar med podjetjem in uporabniki letnih poročil ne pride do komunikacijske vrzeli. To pomeni, da je treba že med pripravo poročila upoštevati dejstvo, da mora vsebovati informacije in ne le podatke. Če bi bili navedeni le podatki, bi jih morali uporabniki preoblikovati v informacije. Z morebitnim podajanjem ali poudarjanjem le določenih informacij tako, da bi preostale, ravno tako pomembne informacije le omenili ali jih morda celo izpustili, bi utegnili pomembno preusmeriti pozornost tistih uporabnikov letnih poročil, ki odločajo o podjetju (Horvat, 2003).

Namen računovodskega poročanja je podati informacije o finančnem položaju in uspešnosti družbe, ki koristijo širokemu krogu uporabnikov pri sprejemanju potrebnih odločitev (Odar, 2013). Horvat (2000) pojasni, da dosledno pripravljena letna poročila vplivajo na ključne uporabnike tako, da jim dajejo možnosti pri odločanju o prihodnjih načrtih.

Računovodsko poročanje v sistemih korporativnega upravljanja opravlja vlogo vhoda v njegove nadzorne mehanizme. Za lastnike in ostale financerje je računovodsko poročanje pravno in strokovno regulirano, z zunanjim revidiranjem pa tudi nadzirano. Ostale

interesne skupine oziroma uporabniki v sistemih korporativnega upravljanja praviloma nimajo pomembnejših formaliziranih nadzornih mehanizmov, ki bi bili računovodsko institucionalno podprti (Korošec, 2011). Z doslednim upoštevanjem navedenih kriterijev dosežemo osnovni namen kakovostno pripravljenih in uporabnih letnih poročil.

1.2 Uporabniki letnih poročil

Uporabnikom, ključnim deležnikom oziroma interesnim skupinam letno poročilo predstavlja komunikacijo s podjetjem. Njegov temeljni namen je, da se na osnovi podatkov, informacij, razkritij in trditev, ki so v njem podane in zapisane ter za katere uprava tudi odgovarja, poveča stopnja zaupanja ključnih uporabnikov v poslovanje podjetja (Bergant, 2007).

Skrbno pripravljeno letno poročilo predstavlja zbir informacij, ki so namenjene trenutnim in prihodnjim vlagateljem, zaposlenim, posojilodajalcem, dobaviteljem, ostalim upnikom, kupcem, konkurentom, državi in zainteresirani javnosti. Vsaka skupina uporabnikov želi imeti jasne odgovore na svoja specifična vprašanja. Pričakovanja uporabnikov so si pogosto nasprotna. Podjetja morajo tako najti ustrezen način podajanja informacij, s katerim zadovoljijo potrebe čim več ključnih uporabnikov.

Horvat (2000) uporabnike oziroma interesne skupine deli na primarne, sekundarne in terciarne. Med primarne uporabnike so vključeni delničarji, torej trenutni lastniki, in morebitni novi vlagatelji. V skupino sekundarnih uporabnikov vključuje dobavitelje, posojilodajalce, zaposlene, kupce, konkurente in državo. Opredeli jih kot interesno skupino, ki je deležna neposrednih ekonomskih posledic podjetja. V skupino terciarnih uporabnikov uvrsti preostalo javnost, in sicer borzne posrednike, odvetnike, medije in urejevalce poslovnih komunikacij. Poimenuje jih uporabniki, ki so kakorkoli povezani s podjetjem (Horvat, 2000).

Za lastnike kapitala in potencialne vlagatelje so pomembni odgovori na vprašanja o politiki delitve čistega dobička in dolgoročni donosnosti (Odar, 2013). Horvat (2003) temu dodaja še povečevanje tržne vrednosti kapitala in varnost naložbe. Zaposleni želijo dobiti zagotovila glede stabilnosti, dolgoročne rasti in donosnosti, kar vpliva na stalnost zaposlitve ter višino zaslužkov in socialnih nadomestil (Odar, 2013).

Posojilodajalcem in upnikom sta ključnega pomena informaciji o sposobnosti odplačevanja obresti in posojil ter finančnem položaju podjetja. Dobavitelji želijo zagotovila o dolgoročni donosnosti, kar jim omogoča trajnost in stabilnost poslovanja. V ožjem pomenu dobavitelje zanima likvidnost podjetja, saj to vpliva na redno prejemanje plačil za dobavljeno blago in storitve. Kupci si želijo stabilnega ohranjanja ustaljenega poslovanja. Zavedajo se namreč medsebojne povezanosti in odvisnosti, kar vpliva na vzajemen finančni položaj (Odar, 2013).

Za konkurente so informacije iz letnega poročila pomembne zaradi povsem drugih nagibov – zanimajo se za morebitni nakup ali občutijo nelagodje in bojazen, da bodo prevzeti (Odar, 2013). Horvat (2003) poudari, da je interes konkurentov izvedeti, kako ranljivo je podjetje. Država želi prejeti zagotovila glede stabilnosti delovnih mest in položaja, ki bi ji utegnil prinesiti dolgoročne rente (Odar, 2013). Stabilnost delovanja podjetja vpliva tudi na redno plačevanje davkov, zaposlenost in ohranjanje okolja. Horvat (2003) navedenemu dodaja pomembnost obveščanja za davčne in statistične namene.

Interes javnosti glede pridobljenih informacij iz letnih poročil je povezan z okoljem, vključevanjem pri reševanju lokalnih problemov in možnostmi zaposlitve (Odar, 2013). Če izpostavimo lokalno okolje, v katerem se podjetje nahaja, sta razvoj in obstoj ožjega in širšega lokalnega okolja neločljivo povezana z uspešnostjo poslovanja podjetja. Interes se kaže tudi v vprašanju, ali podjetje morebiti ogroža človekovo okolje. Če je odgovor pritrdilen, je treba vedeti, kako ukrepati, da se prepreči in omeji ogrožanje (Horvat, 2003). Uspešno poslovanje vpliva na trajnost zaposlitve in posledično na razvoj lokalnega okolja.

Interesi med posameznimi uporabniki se razlikujejo in si morda tudi nasprotujejo. Upoštevaje navedeno, morajo odgovorni za pripravo poročil to spoštovati tako, da vzpostavijo ustrezno ravnovesje, ki zadovolji pričakovanja in potrebe posamezne interesne skupini, hkrati pa ne škoduje drugim uporabnikom. Tako ravnovesje Horvat (2003) poimenuje enotna komunikacijska podlaga.

1.3 Pravne podlage letnega poročanja

Zakon je v slovenskem pravnem redu opredeljen kot splošni pravni akt z drugo najvišjo veljavo. To pomeni, da je podrejen le ustavi, ki je v slovenskem pravnem redu najvišji splošni pravni akt. Vsi ostali pravni akti morajo biti skladni z zakonom. Letno poročanje je v slovenskem pravnem redu urejeno v ZGD-1. Slovenija je kot članica EU dolžna spoštovati njen pravni red.

Področje računovodenja skupnega notranjega trga ureja več direktiv, za katere velja, da niso uporabne neposredno, ampak morajo države članice same poskrbeti za prenos v nacionalni pravni red. Direktiva se lahko nanaša na posamezno državo članico, skupino držav ali pa velja za vse države članice (Služba Vlade RS, 2006). Direktive za področje računovodenja in letnega poročanja so tako prenesene v ZGD-1.

Pogled v zgodovino urejanja letnega poročanja notranjega trga članic Evropske zveze oziroma unije pove, da je bila že leta 1978 sprejeta tako imenovana četrta direktiva oziroma Direktiva 78/660/EGS Sveta o letnih računovodskih izkazih posameznih vrst družb. Njen prispevek je bil pomemben in opazen ravno na področju razkrivanja informacij in preglednosti računovodskega področja v takratnih članicah Evropske zveze in kasneje članicah EU. Obravnavanje področja se je nadaljevalo s sedmo direktivo ali Direktivo Sveta o konsolidiranih računovodskih izkazih, ki je temeljila na členu 54(3)(g)

Pogodbe (83/349/EGS), ki je bila sprejeta leta 1983 in je torej določala skupinske računovodske izkaze (Horvat, 2003). Za tem je bila sprejeta Direktiva 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta o obveznih revizijah za letne in konsolidirane računovodske izkaze, spremembi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS ter razveljavitvi Direktive Sveta 84/253/EGS.

Ne samo zaradi dolgega trajanja, ampak tudi zaradi uvedbe zamisli o resničnem in poštenem letnem poročilu je bila četrta direktiva za področje računovodenja zelo pomembna (Horvat, 2003). Čeprav v nadaljevanju analiziram letna poročila izbranih slovenskih gospodarskih družb za poslovna leta od 2010 do 2015, torej ko so bile veljavne in v slovenski pravni red prenesene zgoraj navedene direktive, se mi zdi nujno omeniti, da sta bili ravno v proučevanih letih sprejeti dve novi direktivi tega področja. To sta:

- Direktiva 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta o letnih računovodskih izkazih, konsolidiranih računovodskih izkazih in povezanih poročilih nekaterih vrst podjetij, spremembi Direktive 2006/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 78/660/EGS in 83/349/EGS z začetkom veljave od 1. 1. 2016 dalje ter
- Direktiva 2014/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2013/34/EU glede razkritja nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin z začetkom veljave od 1. 1. 2017.

Njuna omemba se mi zdi pomembna najmanj iz dveh razlogov. Prvi razlog je, da je od sprejetja četrte in sedme direktive do sprejetja Direktive 2013/34/EU minilo mnogo let. Naslednji razlog pa je, da sta bili v zaporednih letih sprejeti dve direktivi. Nesorazmeren časovni element je očiten. Direktiva 2013/34/EU enoti pravila sestavljanja računovodskih izkazov in poročanje znotraj EU. Poudarjena sta velikost podjetij in njihovo razlikovanje na mikro, mala, srednje velika podjetja na eni strani in velika podjetja na drugi strani. Temu primerno je treba razdeliti tudi upravna bremena, ki jih imajo podjetja s pripravo poslovnih izkazov. S sprejetjem navedene direktive naj bi bil dosežen ključni cilj po povečani preglednosti, izboljšani ustreznosti, skladnosti in primerljivosti podanih nefinančnih informacij.

V Direktivi 2013/34/EU je zapisano, naj poslovno poročilo vsebuje pošten položaj razvoja in uspešnosti poslovanja podjetja, oris glavnih tveganj in negotovosti, nefinančne kazalnike uspešnosti ter informacije o okoljskih in kadrovskih zadevah. Direktiva prav tako določa, naj bodo v poslovnem poročilu navedene smernice razvoja podjetja in dejavnosti na področju raziskav in razvoja podjetja. Poročilo naj zajema tudi izjavo o upravljanju podjetja. V izjavi naj bodo navedene informacije o veljavnem kodeksu o upravljanju podjetja in podatki o praksah upravljanja podjetja. Podjetja morajo enako pomembnost nameniti sistemom notranjih kontrol in upravljanju tveganj.

S sprejetjem Direktive 2013/34/EU sta bili razveljavljeni direktivi 78/660/EGS in 83/660/EGS. Čeprav gre za zelo dolgo obdobje brez sprememb ali sprejetja dopolnitev

oziroma nove direktive, in ob upoštevanju, da so se razmere pri poslovanju podjetij zaradi globalizacije bistveno spremenile in se je notranji trg EU v zadnjih dveh desetletjih bistveno razširil, je mogoče sklepati, da Direktiva 2013/34/EU ne sledi potrebam zunanjih uporabnikov letnih poročil.

Odgovor na to je le leto dni kasneje sprejeta Direktiva 2014/95/EU, ki pomembno dopolnjuje oziroma spreminja predhodno direktivo. Razlog za sprejetje Direktive 2014/95/EU so bile ugotovitve, da obstoječi pristopi k razkrivanju nefinančnih informacij na osnovi predhodnih direktiv niso dovolj učinkoviti. Posamezne države članice EU letna poročila pripravljajo tudi skladno z nacionalno zakonodajo, ki lahko presega zakonodajo, veljavno za notranji trg EU, kar pa nejasnost in neenotnost še povečuje. Razkritje nefinančnih informacij tako pomeni potreben pristop k obvladovanju prehoda na trajnostno globalno gospodarstvo, ki združuje dolgoročno donosnost tako s socialno pravičnostjo kot varstvom okolja.

Direktiva 2014/95/EU narekuje, da morajo velika podjetja, ki so subjekti javnega interes in imajo v poslovnem letu, na katero se nanaša letno poročilo, več kot 500 zaposlenih, v svoje letno poročilo vključiti izjavo o nefinančnem poslovanju. V izjavi, ki se nanaša na preteklo obdobje poslovanja, bi morala biti navedena pojasnila, ki se nanašajo na okoljske, socialne in kadrovske zadeve. Obravnavana bi morala biti področja spoštovanja človekovih pravic ter vsebine, povezane z bojem proti korupciji in podkupovanju. Poleg navedenega bi morala izjava vsebovati tudi navedbe o postopkih skrbnega pregleda, ki jih podjetje izvaja, kot tudi informacije o njegovih dobavnih in podizvajalskih verigah.

Pomembna določba obravnavane direktive se nanaša na nujnost raznolike zastopanosti članov upravnih, poslovnih in nadzornih organov, kar zagotavlja odprtost pri vključevanju inovativnih zamisli. Z raznolikostjo so mišljeni starost, spol, izobrazba in poklicne izkušnje. Če se katera od navedenih politik oziroma dejavnosti ne izvaja, je to treba v izjavi obrazložiti.

Direktiva 2014/95/EU Evropski komisiji nalaga pripravo neobvezujočih smernic o metodologiji za poročanje o vseh navedenih nefinančnih informacijah. S tem bi podjetjem olajšala pripravo ustreznih, uporabnih in primerljivih razkrivanj nefinančnih informacij. Z razkrivanjem naj bi bile dosežene pomembne koristi za družbo, vlagatelje in zainteresirane strani, ki poslujejo na enotnem trgu. To bi bil prispevek k vključujoči in trajnostni dolgoročni rasti in zaposlovanju. Izjava z razkrivanjem navedenih vsebin naj bi bila priložena letnim poročilom, ki so jih podjetja dožna pripraviti. Direktiva se je začela izvajati 1. januarja 2017.

Podjetja se o obliki poročila odločajo sama. Navedene vsebine lahko vključijo v letno poročilo ali izdelajo ločena poročila. Tudi sedanje prakse so med družbami različne. Nekatera podjetja izdajo letna poročila, ki vsebujejo računovodska, poslovna, trajnostna,

družbena in okoljska poročila. Druga se odločijo za ločeno izdajo, in sicer gre za poslovno in trajnostno oziroma družbeno odgovorno poročilo.

Kot sem poudarila že uvodoma, v nadaljevanju naloge analiziram nefinančne informacije, ki so vključene v letnih poročilih v preteklih petih letih, Direktiva 2013/34/EU in Direktiva 2014/95/EU pa stopata v veljavo 1. 1. 2016 oziroma 1. 1. 2017, kar kaže na različen časovni moment. Predstavljeni sta navkljub različni časovni obravnavi med analiziranimi letnimi poročili in začetkom veljave navedenih direktiv, s čimer želim poudariti tako pomembnost področja kot tudi dejstvo, da običajno klic po spremembi narekujejo ugotovitve o odsotnosti, pomanjkljivosti, nedorečenosti ali so le opozorilo glede prisotnosti.

1.3.1 Zakon o gospodarskih družbah

Letno poročanje je v slovenskem pravnem redu urejeno v ZGD-1. Ta v splošnem pravilu o računovodenju določa, da morajo družbe in podjetniki voditi poslovne knjige in jih enkrat letno zaključiti skladno z navedenim zakonom in slovenskimi oziroma mednarodnimi računovodskimi standardi. Poslovno leto se lahko razlikuje od koledarskega leta. Zaključene poslovne knjige so osnova za sestavo letnega poročila. ZGD-1 ureja vsebino letnega poročanja, roke za izdelavo in objavo letnih poročil ter vsebuje določbe glede konsolidiranih letnih poročil.

Za pripravo ZGD-1 in njegovih sprememb je v Sloveniji pristojno Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Spremembe in dopolnitve zakona so najpogosteje plod usklajevanja domačega pravnega reda s pravnim redom EU oziroma sprememb drugih zakonov, ki so neločljivo povezani tudi z ZGD-1 (Kocbek in Prelič, 2005).

Kot navajajo Igličar, Hočevar in Zaman Groff (2013), ZGD-1 ureja le splošni okvir za vodenje poslovnih knjig, vrednotenje gospodarskih kategorij in sestavljanje računovodskih izkazov. Za podrobnosti zakon odgovorne za pripravo računovodskih poročil usmerja k uporabi računovodskih standardov.

1.3.2 Računovodski standardi

Računovodski standardi so zbrana pravila o strokovnem ravnanju s področja računovodenja, ki jih je sprejela računovodska stroka. Njihova vsebina zajema določila, usmeritve, metode, pojasnila o računovodskem spremljanju in izkazovanju posameznih gospodarskih kategorij (Igličar, Hočevar in Zaman Groff, 2013). Skladno z ZGD-1 slovenska podjetja za zunanje računovodsko poročanje lahko uporabijo Slovenske računovodske standarde (SRS) ali Mednarodne standarde računovodskega poročanja (MSRP) (Igličar, Hočevar in Zaman Groff, 2013). Če so vrednostni papirji podjetja uvrščeni na organiziran trg kapitala, podjetje uporablja MSRP (Kocbek in Prelič, 2005).

MSRP torej urejajo pravila za pripravo računovodskih izkazov, ne pa tudi za ostale izkaze, ki so del letnega poročila (Novak, 2007). Enako velja tudi za SRS. Med posameznimi določili MSRP in SRS gre za medsebojno usklajenost, vendar pa obstajajo tudi razlike. Tako so MSRP pri posameznih določilih podrobnejši, hkrati pa je zasnova SRS širša (Igličar, Hočevar in Zaman Groff, 2013).

Revidiranje računovodskih izkazov je preizkušanje in ocenjevanje računovodskih izkazov, podatkov in metod, ki so jih revizorji uporabili pri sestavljanju revizijskega poročila. Na osnovi teh opravil in dejanj revizorji podajo strokovno mnenje o tem, ali računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih podajajo resničen in pošten prikaz finančnega stanja in poslovni izid revidiranega podjetja (Djokić, 2011).

1.3.2.1 Slovenski računovodski standardi

SRS so pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodenja. Temeljijo na ZGD-1 in v slovenski pravni red prenašajo vsebine direktiv EU, ki urejajo obravnavano področje. Torej govorimo o pravilih stroke, ki zakonsko določena temeljna pravila in zahteve računovodenja podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in hkrati določajo, kako jih uporabljati. SRS so bili do zdaj prenovljeni trikrat. Nanašajo se na gospodarske družbe, vendar jih uporabljajo tudi drugi, denimo samostojni podjetniki, zavodi, društva in agencije, če tako določajo področni predpisi (Slovenski inštitut za revizijo, 2015a).

Oblikuje jih Slovenski inštitut za revizijo (SIR), njihova potrditev pa sodi v pristojnost ministrov za področje financ in gospodarstva (Igličar, Hočevar in Zaman Groff, 2013). Delo SIR je usmerjeno k sestavljanju in vsebinskemu izpopolnjevanju SRS (Melavc in Milost, 2003).

SRS obravnavajo pravila finančnega računovodenja in poročanja za zunanje potrebe. Dopolnjeni so s Pravili skrbnega računovodenja (Slovenski inštitut za revizijo, 2015b). Uvodna določila SRS navajajo štiri kakovostne značilnosti računovodskih izkazov, ki so enako pomembne za celotno letno poročilo. Gre za naslednje značilnosti: razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost (Hartman, 2016). Dosledno upoštevanje navedenih značilnosti je ključnega pomena za pripravo kakovostnega letnega poročila v celoti.

Za analizo trenda letnih poročil, izdanih za poslovna leta od 2011 do 2015, so bili aktualni SRS 2006. Vendar pa od 1. 1. 2016 veljajo prenovljeni SRS, imenovani SRS 2016. Pomembna razlika med SRS 2006 in SRS 2016, ki jo je treba omeniti, je, da SRS 2016 ne urejajo področja konsolidiranja letnih izkazov. To pomeni, da skupine, ki so zavezane k pripravi skupinskih letnih izkazov, uporabljajo MSRP (Slovenski inštitut za revizijo, 2015a).

Podjetja, ki računovodijo skladno s SRS, so pri sestavljanju računovodskih poročil do zaključenega poslovnega leta 2015 uporabljala SRS 30, ki je urejal računovodsko

obveščanje za zunanje in notranje potrebe. Z letom 2016 pa področje računovodskega obveščanja ureja Pravilo skrbnega računovodenja 9.

1.3.2.2 Mednarodni standardi računovodskega poročanja

MSRP na področju računovodskega poročanja urejajo področje računovodskih izkazov, pri čemer je poudarjena uporabnost podanih informacij za sprejemanje gospodarskih odločitev (Novak, 2007). MSRP omogočajo primerljivost računovodskih izkazov podjetij iz različnih držav. Namenjeni so zblizovanju računovodskih načel pri zunanjem poročanju (Melavc in Milost, 2003).

MSRP so se skozi čas razvijali in dopolnjevali, zato moramo za natančno opredelitev poudariti, da današnji mednarodni računovodski standardi zajemajo Mednarodne standarde računovodskega poročanja, Mednarodne računovodske standarde in Pojasnila Odbora za pojasnjevanje mednarodnih standardov. MSRP razvija, sprejema in pojasnjuje Odbor za mednarodne računovodske standarde oziroma International Accounting Standards Boards (IASB) s sedežem v Londonu (Novak, 2007).

Njihova veljava je postala še pomembnejša v trenutku, ko jih je EU sprejela kot obvezne računovodske standarde za pripravo konsolidiranih računovodskih izkazov za tiste družbe, katerih vrednostni papirji imajo dovoljenje za trgovanje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev katerekoli države članice. MSRP so v pravni prostor EU preneseni z uredbami, za katere velja neposredna uporaba in začnejo veljati v vseh državah članicah hkrati. EU standarde prevzame ob predpostavki, da niso v nasprotju z direktivami, dodatno pa morajo prispevati k splošni blaginji članic EU in morajo zadoščati merilom razumljivosti, pomembnosti, zanesljivosti in primerljivosti (Novak, 2007).

1.3.3 Standardi, smernice in priporočila

Odgovornim za pripravo letnih poročil je na voljo mnogo dodatnih kakovostnih vodil v obliki standardov, smernic, pobud, priporočil in napotkov, ki so jih pripravile svetovno znane in uveljavljene ustanove, ki pripravljavce letnih poročil usmerjajo tako, da so ta pripravljena ustrezno in primerno potrebam uporabnikov, hkrati pa ustrezajo strokovnim zahtevam obravnavanega področja. V nadaljevanju navajam nekaj najpomembnejših uveljavljenih in najpogosteje uporabljenih pristopov in publikacij posameznih področij.

Standard ISO 26000:2010 je standard, ki podjetjem podaja smernice o družbeno odgovornem ravnanju in je namenjen vsem podjetjem ne glede na njihovo dejavnost, velikost ali lokacijo delovanja. Opredeljuje naslednja področja: organizacijsko upravljanje, človekove pravice, delovne prakse, odnos do naravnega okolja, poštene poslovne prakse, porabnike in vključevanje v skupnost in njen razvoj. Standard ISO 26000 se ozira na naslednja načela, ki naj bi jih podjetja spoštovala: odgovornost, transparentnost, etično

ravnanje, spoštovanje interesov deležnikov, spoštovanje vladavine prava, spoštovanje mednarodnih norm delovanja in spoštovanje človekovih pravic (spletna stran ISO).

Pobude UNGC (angl. United Nations Global Compact) so poziv podjetjem, naj prilagodijo svoje strategije in poslovanja univerzalnim načelom na področju človekovih pravic, dela, okolja in boja proti korupciji. Spoštovanje pobud UNGC omogoča ustvarjanje trajnostno naravnane in vključujočega gospodarstva, kar prinaša trajnostne koristi za ljudi, skupnosti in različne trge (spletna stran UNGC).

Z uporabo smernic GRI (angl. Global Reporting Initiative Guidelines) podjetja v svojih poročilih razkrivajo najpomembnejše informacije, povezane z okoljem, družbo in gospodarstvom, ki so lahko pozitivne ali negativne. Podjetja lahko le tako ustvarjajo zanesljive, ustrezne in standardizirane informacije, ki so osnova za oceno priložnosti in tveganj. Navedeno pomaga notranjim in zunanjim deležnikom pri odločanju. Smernice so oblikovane tako, da je njihova uporaba možna za podjetja različnih velikosti, panog in geografske prisotnosti. GRI promovirajo uporabo trajnostnega poročanja kot način, da podjetja postanejo trajnostno naravnana in prispevajo k trajnostnemu razvoju. Poslanstvo GRI je, da postane trajnostno poročanje standardna praksa podjetij (publikacija GRI).

Smernice OECD (angl. Organisation for Economic Co-operation and Development) za mednarodne družbe so nastale zaradi transnacionalnih dejavnosti podjetij in procesov globalizacije. Namenjene so družbam, ki poslujejo v več državah. Z njihovim upoštevanjem naj bi bili zagotovljeni skladnost z vladnimi politikami in krepitev podlag za zaupanje med podjetji in družbenim okoljem, v katerem podjetja delujejo. Spoštovanje smernic naj bi prav tako pripomoglo k izboljšanju okolja za tuje naložbe, kot tudi povečanju prispevka večnacionalnih družb k trajnostnemu razvoju. Pomembno se mi zdi poudariti, da smernice vsebujejo prostovoljna načela in standarde za odgovorno poslovno ravnanje, ki je skladno z veljavnim pravnim redom in mednarodno priznanimi standardi. Vendar pa je v njih zapisano, da države, ki se pridružijo smernicam, sprejmejo obveznost za njihovo izvajanje (OECD, 2011).

Evropska komisija se je v Priporočilih o kakovosti poročanja o upravljanju podjetja "upoštevaj ali pojasni" dodatno zavzela za usmerjanje podjetij k preglednemu, odgovornemu in transparentnemu poslovanju, saj bodo dobro vodena podjetja dolgoročno verjetno konkurenčnejša in bolj trajnostna. S Priporočili se Evropska komisija sklicuje na kodeks upravljanja iz Direktive 2013/34/EU, s katerim priporoča, da podjetja, ki se odločijo za odstopanje od načel sprejetega kodeksa o upravljanju podjetij, navedejo razloge odstopanja. S tem je nakazana prilagodljivost, s katero naj bi bili zaščiteni interesi podjetja.

1.4 Celovito poročanje

Z naraščanjem potreb uporabnikov in ustvarjalcev pravnih podlag ter raznolikih standardov po razkrivanju finančnih in nefinančnih informacij, kot tudi želja odgovornih za pripravo

letnih poročil z dodatno izpostavljenimi vsebinami, sta se obseg navedb in količina podanih informacij bistveno povečala. Posledica navedenega je, da informacije med seboj niso povezane, pa tudi iz poročil ni mogoče zaključiti, kaj so bistveni poudarki poslovanja podjetja. Povečevanje kompleksnosti vodi k zmanjševanju ustreznosti letnih poročil (Novak, 2016).

Glede na navedene ugotovitve se v zadnjih letih vse bolj uveljavlja zamisel o celovitem poročanju. Številni avtorji menijo, da bi to odpravilo pomanjkljivosti trenutnega poslovnega poročanja. Tovrstno poročanje bi temeljilo na celostnem prikazu poslovanja in uporabi sodobnih orodij. Omogočilo bi pregledno predstavitev ključnih informacij in preprost dostop do morebitnih dodatnih informacij (Vezjak, 2013b).

Odgovor na pobudo o celovitem poročanju, ki bi združilo računovodsko in trajnostno poročanje, so Mednarodna okvirna navodila celovitega poročanja (angl. International Integrated Reporting Framework), ki jih je razvil Mednarodni svet za celostno poročanje (angl. International Integrated Reporting Council – IIRC) (Novak, 2016). IIRC za celostno poročanje predvideva osem ključnih vsebinskih elementov, ki so med seboj povezani in se ne izključujejo:

- pregled nad organizacijo in zunanjim okoljem,
- upravljanje,
- poslovni model,
- tveganje in priložnosti,
- strategija in razporeditev virov,
- uspešnost,
- načrti za prihodnost,
- osnova za pripravo in predstavitev.

Celovito poročanje nudi alternativo uveljavljenim oblikam poročanja. Prednost tovrstnega poročanja je omogočiti podjetju, da »pove svojo zgodbo« o svojem delovanju. Celovito poročanje lahko ponudi kakovostno povezavo med finančnimi in nefinančnimi informacijami ter tako poda širok vpogled v delovanje podjetja (Novak, 2016).

Bergant (2007) meni, da so s celovito analizo zajeta vsa za podjetje pomembna področja, kot so vizija, strategija, resursi, organiziranost, procesi, ekonomika, finance in tveganja. S tem bi utegnili priti do preobširnega razkritja in morebitnega razkritja poslovnih skrivnosti. Glede na navedeno dodaja, da mora poslovno poročilo vsebovati in predstaviti:

- le relevantne informacije,
- ključne dejavnike poslovanja,
- temeljiti na preteklosti, hkrati pa jasno nakazati prihodnost,
- dopolnilo in nadgradnjo računovodskega poročila s ciljem predstaviti podjetje kot celoto,

- ne le dobre plati, temveč tudi slabe. S tem je sporočeno, da se uprava zaveda slabosti in vidi poti k izboljšanju,
- zagotoviti primerljivost v času.

2 VSEBINA LETNEGA POROČILA

ZGD-1 v 60. členu v oddelku splošnih pravil o letnem poročilu določa sestavne dele letnega poročila. Vsebino letnega poročila razlikuje glede na velikost družbe in družbe po velikosti razvršča na podlagi treh meril: povprečnega števila zaposlenih, čistih prihodkov od prodaje in vrednosti aktive. Za razvrstitev družbe po velikosti mora družba izpolnjevati dve od navedenih meril.

Letno poročilo je sestavljeno iz računovodskega in poslovnega poročila. Računovodsko poročilo, ki je sestavljeno iz bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza denarnih tokov, izkaza gibanja kapitala in priloge s pojasnili k izkazu, prikazuje preteklo delovanje. Računovodsko poročilo ne govori o načrtih za prihodnost, za katere se zanima večina uporabnikov letnih poročil. Temu je namenjeno poslovno poročilo (Horvat, 2003). V poslovnih poročilih tako podjetja predstavljajo in razkrivajo neračunovodske in nefinančne informacije (Odar, 2014).

Za vsa letna poročila velja, da morajo biti sestavljena razumljivo in pregledno z izkazovanjem resničnega in poštenega prikaza premoženja, obveznosti družbe, kot tudi njenega finančnega stanja in poslovnega izida. Letna poročila in hkrati z njimi tudi računovodski izkazi morajo biti sestavljeni skladno s potrebami večine uporabnikov. Z namenom zagotavljanja popolnih informacij je treba računovodskim izkazom dodati pojasnila, preglednice, razlage in druge informacije. Z navedenim so mišljena razkritja o tveganjih, negotovostih in morebitni prihodnji učinki sedanjega poslovanja, ki vplivajo oziroma utegnejo vplivati na poslovanje družbe (Odar, 2014).

Vsebina poslovnega poročila je ključna pri obravnavi moje magistrske naloge, zato posvečam vsebini 70. člena ZGD-1 posebno pozornost. V 70. členu je v oddelku, ki ureja poslovno poročilo, določeno, da mora vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in rezultatov poslovanja družbe ter njenega finančnega stanja. Vključevati mora opise bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba podvržena.

Poročilo mora biti sestavljeno jasno in razumljivo. S poštenim prikazom je razumljen enakomeren in neokrnjen pregled razvoja in rezultatov poslovanja družbe in njenega finančnega stanja, ki ustreza razsežnosti in vsestranskosti njenega poslovanja. Za razumevanje poteka in rezultatov družbe naj bi bil prikaz finančnega stanja ponazorjen s kazalniki z vključevanjem informacij, ki so povezane z varstvom okolja in zaposlenimi v družbi. Izpostavljeni zneski iz računovodskih poročil bi morali biti ustrezno analitično pojasnjeni.

Poslovni del letnega poročila bi moral vsebovati tudi opis vseh pomembnejših poslovnih dogodkov, ki so nastopili po koncu poslovnega leta. Nekatera razkritja, ki so se zgodila po koncu poslovnega leta, utegnejo biti za ključne deležnike letnih poročil namreč tako pomembna, da bi morebitno nerazkritje bistveno vplivalo na pravilno vrednotenje oziroma odločanje. Horvat (2003) med tovrstne dogodke uvršča poslovne združitve, odtujitev večjega odvisnega podjetja, objava načrta ustavitve poslovanja, večje reorganizacije, večji posli z delnicami, bistvene spremembe cen ali občutne spremembe deviznih tečajev in spremembe davčnih stopenj.

Poslovno poročilo mora vsebovati načrtovan razvoj družbe, kot tudi njene dejavnosti na področju razvoja in raziskav. Če ima družba podružnice, bi morale biti te navedene. ZGD-1 nadalje določa, da naj bo v poslovnem poročilu orisana politika raznolikosti, ki je povezana z zastopanostjo v organih vodenja ali nadzora družbe. S politiko raznolikosti je mišljena zastopanost po spolu, starosti in izobrazbi. Navedeni naj bodo cilji, način izvajanja in doseženi rezultati načrtovane politike raznolikosti. Če se politika raznolikosti v družbi ne izvaja, naj bo to v poslovnem poročilu razkrito. Družbe se pogosto srečujejo z izpostavljenostjo tveganju na cenovnem, kreditnem in likvidnostnem področju, kot tudi tveganju, povezanemu z denarnim tokom. Poslovno poročilo mora vsebovati prikaz ciljev in ukrepov upravljanja finančnih tveganj družbe z vključenostjo ukrepov za zavarovanje najpomembnejših vrst prihodnjih transakcij.

Družbe, ki so zavezane reviziji, vsebini poslovnega poročila dodajo izjavo o upravljanju družbe z navedbami sklicevanja na kodeks o upravljanju, navedbami pomembnejših značilnosti sistemov notranjih kontrol in upravljanja tveganja v družbi v povezavi s postopkom računovodskega poročanja. Dodane morajo biti tudi vsebine, povezane z delovanjem in ključnimi pristojnostmi skupščine družbe ter navedbami pravic delničarjev in njihovega načina upravljanja, ter podatki o sestavi in delovanju organov vodenja ali nadzora in morebitnih njihovih komisij.

ZGD-1 ureja, da je revidiranje letnih poročil obvezno za velike in srednje družbe, konsolidirana letna poročila in letna poročila majhnih gospodarskih družb, s katerih vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu. Zunanje revidiranje skrbi, da so računovodski izkazi in podatki, ki jih vodstvo zagotavlja lastnikom družb in javnosti, resnični in popolni (Djokić, 2011). Letnemu poročilu, ki ga družbe predložijo AJ PES-u v javno objavo, je priloženo tudi revizorjevo poročilo (Koletnik, 2008).

Družbe, ki so zavezane k uporabi zakona, ki ureja prevzeme, morajo v poslovno poročilo vključiti pojasnila o strukturi osnovnega kapitala družbe skupaj z vsemi vrednostnimi papirji. Prav tako morajo navesti omejitve prenosa delnic in navedbe o pomembnem neposrednem in posrednem imetništvu vrednostnih papirjev družbe v smislu kvalificiranega deleža.

2.1 Razkritja informacij v letnih poročilih

Razkritja v letnih poročilih so predstavitev, ki uporabnikom zagotavljajo poštene informacije (Horvat, 2003). Izraz razkritje opredelimo v širšem in ožjem pomenu besede. V najširšem pomenu razkritje tako prikazuje katerokoli informacijo o podjetju bodisi vse informacije iz letnih poročil, tudi informacije, ki so objavljene v tisku ali navedene v drugih virih. V ožjem smislu računovodska stroka razkritje opredeli kot informacijo, ki je razkrita v letnem poročilu, razen tistih, ki jih podjetje razkrije v temeljnih računovodskih izkazih: bilanci stanja, izkazu poslovnega izida, izkazu finančnega izida in izkazu gibanja kapitala (Odar, 2013). Izraz razkritje lahko nadomestimo z izrazom pojasnilo ali z razlago, da gre za dodatne informacije o posameznem podatku (Horvat, 2000). Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) izraz informacija razloži, da se o stvari nekaj pove, sporoči, je pojasnilo ali obvestilo.

Razlage posameznih ključnih izrazov mojega magistrskega dela, kot so razkrivanje, pojasnila, informacije, podatki, kazalniki, tako finančni kot nefinančni, se med posameznimi avtorji oziroma organizacijami nekoliko razlikujejo. V nadaljevanju nekatere od njih tudi povzemam.

Perrini (2006) finančne informacije opredeli kot informacije, ki uporabnikom prikazujejo in nudijo vpogled v preteklo delovanje podjetja, nefinančne informacije pa nudijo vpogled v prihodnost in tako prihodnje priložnosti podjetja. Nefinančne informacije predstavljajo kakovost upravljanja tveganj, korporativno upravljanje, strateško usmeritev družbe ter upravljanje socialnih in okolijskih področij. Informacije, ki so vsebovane v nefinančnih poročilih, opredeli kot pristop k odprtemu sodelovanju z interesnimi skupinami.

Tudi FEE (angl. Federation of European Accountants) jih poimenuje kot finančne in nefinančne informacije. In kakšna je po njihovem mnenju pravzaprav razlika med enimi in drugimi informacijami, če imajo oboje finančni vpliv na podjetje? Za nefinančne informacije menijo, da so ključni del letnega poročila, saj nudijo odločitveno podporo morebitnim vlagateljem in tistim, ki financirajo podjetja. Zainteresiranim deležnikom nudijo vpogled v notranjo in zunanjo politiko podjetja, njeno vizijo in vrednote in upravljanje tveganj.

Razkritja ali pojasnila, izražena v letnih poročilih, so lahko vrednostna ali nevrednostna. Z vrednostnimi so mišljena pojasnila, ki so izražena v denarni enoti ali pojasnjena s preglednicami in grafi. Nevrednostna razkritja izrazimo z opisi, pojasnili in razlagami. Praviloma bi morala biti vsaka postavka iz vseh računovodskih izkazov povezana z ustrezno informacijo v pojasnilih (Horvat, 2000).

Rejc Buhovac (2002) v svoji doktorski disertaciji loči med finančnimi in nefinančnimi kazalniki. S finančnimi, poimenovanimi tudi vrednostni ali denarni, misli na kazalnike, ki so izraženi v denarni enoti. So tisti kazalniki, ki so izračunani iz sledečih temeljnih računovodskih izkazov: bilance stanja, izkaza poslovnega izida, izkaza finančnega izida in

izkaza sprememb kapitala. Nefinančne kazalnike opredeli kot informacije, ki so izražene v fizični enoti mere ali podane opisno, oziroma kot ne vrednostne kazalnike. Če je posamezen kazalnik izražen v denarni enoti, vsebinsko pa se nanaša na nefinančno kategorijo, to pomeni, da gre za finančni kazalnik.

V nadaljevanju bom najpogosteje uporabljala izraz informacija. Osredotočila se bom predvsem na analizo opisnih in ne vrednostno izraženih razkritij, pojasnil, pokazateljev in opisov, kar je tudi razlog za izbor uporabe termina. Za pridobitev nefinančnih informacij bom analizirala zlasti poslovni del letnega poročila.

Razkritja ločimo tudi na obvezna in prostovoljna. Obvezna so določena z ZGD-1 in računovodskimi standardi. Glede prostovoljnih vsebin se podjetje odloči samostojno, upoštevajoč načela primernosti, pomembnosti in uporabnosti ter tudi željo po razlikovanju od drugih (Horvat, 2003). S prostovoljnimi razkritji podjetja poskušajo povečati svojo prepoznavnost, ugled in opozoriti na pomembnost posameznih področij delovanja. Navedeno lahko uporabijo kot učinkovito komunikacijsko sredstvo in uspešen trženjski pristop.

Pri proučevanju domače in tuje literature, objavljenih strokovnih člankov, raziskav, analiz, mnenj in pojasnil sem aktivno iskala strnjen pregled prednosti in slabosti, ki jih uporabnikom nudijo finančne in nefinančne informacije, razkritja in podatki. V njih sem našla sledeče razloge, ki opredeljujejo, zakaj so posamezne informacije, pojasnila ali podatki podani:

- zakonske zahteve,
- zaveza k spoštovanju mednarodnih standardov,
- zadovoljevanje izraženih zahtev deležnikov,
- potreba po komuniciranju in ozaveščanju,
- pričakovani način podajanja informacij,
- želja po obveščanju,
- razlikovanje od konkurentov in drugih.

Nikjer pa nisem zasledila, da bi bilo na enem mestu navedeno, kaj tako eni kot drugi podatki uporabnikom nudijo oziroma česa ne nudijo. Če je navedeno, da uporabniki zahtevajo in pričakujejo več informacij, to še ne pojasni prednosti in slabosti posredovanih informacij. Navedeno je razlog, da sem sama oblikovala preglednico prednosti in slabosti tako finančnih kot nefinančnih informacij.

V tabeli 1 prikazujem osebni pogled na prednosti in pomanjkljivosti finančnih in nefinančnih informacij.

Če povzamem vsebino tabele, ugotovim, da so prednosti razkritih finančnih informacij tudi pomanjkljivosti razkritih nefinančnih informacij. Slabosti razkritih finančnih informacij pomenijo tudi prednosti nefinančnih informacij. Zaključim lahko z ugotovitvijo, da

uravnotežena uporaba enih in drugih informacij in podatkov ter dosledno upoštevanje načel poročanja tvorita kakovostno izdelavo letnega poročila, kar je ključni namen priprave in izdelave.

Tabela 1: Prednosti in pomanjkljivosti finančnih in nefinančnih informacij

Finančne informacije		Nefinančne informacije	
Prednosti	Pomanjkljivosti	Prednosti	Pomanjkljivosti
uporaba splošno uveljavljenih in znanih matematičnih in statističnih operacij, kazalnikov	številke so same po sebi brez vsebine	več prilagodljivosti v izražanju	primerjava ni preprosta
takojšen pristop do finančnih informacij	za primerljivost je potrebno dodatno leto, dodatno podjetje ali drug primerljiv podatek	moč pojasnjevanja	nestandardiziranost
tradicionalen pristop	imajo pomen le za pripravljavce	nestandardiziranost	težje analizirati
lažje jih je analizirati	brez pomoči interpretacije jih ni mogoče razumeti	netradicionalen pristop	več časa, potrebnega za analizo
olajša standardizacijo	nepreglednost množice števil	inovativnejši pristop	stroški
hitrost obdelave	brez primerjave so lahko zavajajoče	dopolnjujejo finančne informacije in podatke	tveganje zaradi prevelikega oziroma premajhnega obsega razkritih informacij

Vir: Lastna izdelava.

2.2 Razkrivanje finančnih informacij

Pojasnila skrbnega računovodenja (PSR), ki jih je pripravil SIR, računovodski podatek opredeljujejo kot vložek v računovodsko obravnavanje, lahko pa tudi rezultat tega obravnavanja. Računovodski podatek izraža nevtralno dejstvo, je zapisano v PSR 9 iz leta 2015. Računovodsko informacijo opredeljuje kot rezultat računovodskega obravnavanja podatkov. PSR 9 računovodsko poročilo opredeljuje kot skupek sporočil, ki vsebujejo pregledno urejene podatke o gospodarskih kategorijah (npr. v računovodskih izkazih), pa tudi ocene, pojasnila in razlage predračunskih in obračunskih podatkov. Kot ustreznost računovodskega obveščanja PSR 9 določa, da je lastnost oziroma značilnost tega obveščanja, da po vsebini, obliki, času in načinu sporočanja zadovoljuje potrebe uporabnikov.

Korošec (2011) meni, da je regulacija zunanega računovodskega poročanja, torej podajanje in razkrivanje finančnih informacij, v osnovi sama nadzorni mehanizem, ki zagotavlja primerljivo in verodostojno poročanje o poslovanju v okviru korporativnega

upravljanja. Vendar pa njena ohlapnost in prilagodljivost oblikovalcem dopušča in ponuja možnosti prirejanja oziroma manipuliranja. Nadalje ugotavlja razlike med razkrivanjem računovodskih informacij glede na uporabo pravnih podlag. Tako sta za tradicionalno celinsko evropsko regulativo značilna konservativen pristop in zaščita interesov upnikov na eni strani, nasprotno pa v anglosaksonskih računovodskih pravnih podlagah več ali manj prevladuje zaščita interesov lastnikov in kot manj pomembno upošteva načelo previdnosti.

Bergant (2016) meni, da računovodska informacija, ki upošteva interese pomembnih deležnikov, za podjetje pomeni dodano vrednost. Coram, Mock in Monroe (2011) navedejo, da je finančnim informacijam in podatkom namenjene več pozornosti, ko podjetja izkazujejo negativen rezultat oziroma izgubo. Ko poslujejo pozitivno in torej ustvarjajo dobiček, je večja pozornost namenjena nefinančnim informacijam.

ZGD-1 natančno opredeljuje, kateri finančni podatki morajo biti pojasnjeni in razloženi, ter določa način, kako to narediti. Za podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida določa, da morajo biti pri vsaki postavki navedene tudi vrednosti te postavke iz preteklega leta. Če gre za podatek o neprimerljivih vrednostih, je treba vrednosti iz predhodnega leta ustrezno prilagoditi. Neprimerljivost postavk in njihove morebitne prilagoditve je treba ustrezno pojasniti. Iz navedenega povzamem, da navajanje vrednostnih podatkov in informacij, navedenih v poročilih dveh časovno različnih obdobj, omogoča primerjavo in pojasnjevanje ter posledično analizo in oceno sprememb posameznih poslovnih dogodkov ter oceno stanja na koncu poročevalskega obdobja.

2.2.1 Vsebina računovodskega poročila

Vežjak (2013a) vsebino računovodskega poročila, ki je skladna z ZGD-1 in izbranimi računovodskimi standardi, predstavi sledeče:

- uvodna razkritja, ki vsebujejo naslednja pojasnila: predstavitev podjetja, opredelitev o uporabljenih računovodskih standardih, razkritja v povezavi z morebitno ustavitvijo poslovanja ali poslovno združitvijo ter morebitna druga pojasnila;
- računovodske usmeritve in ocene, ki jih je podjetje uporabilo pri predstavitvi računovodskih izkazov. Če je podjetje v letu poročanja v primerjavi s predhodnim poročevalskim obdobjem spremenilo računovodske usmeritve ali ocene, je to treba razkriti;
- razkritja postavk v računovodskih izkazih;
- druga razkritja, ki se nanašajo na transakcije, ki jih je imelo podjetje s povezanimi osebami. Dodani so zahtevani podatki za člane uprav, nadzornih organov in notranje lastnike. Podjetje navede tudi zneske revizijskih storitev za poročevalsko obdobje;
- dodatna razkritja v skupinskem letnem poročilu, ki se nanašajo na pobotanje posameznih postavk in uskupinjevalne razlike;

– zaključni z izjavo posloводства o uporabi izbranih računovodskih standardov.

ZGD-1 natančno določa področja razkrivanja in razlikuje oziroma dodaja področja razkrivanja za podjetja, ki so zavezana k reviziji. K reviziji so zavezane velike in srednje kapitalske družbe ter dvojne družbe. Posamezna področja in vsebine razkrivanja sem povzela v strnjeni obliki. Če bo potrebno pri analizi letnih poročil posamezno razkritje pojasniti podrobneje, bom to naredila v nadaljevanju, torej pri obravnavi konkretnega in izpostavljenega področja poročanja.

Pri pripravi letnih poročil se podjetja držijo načela stanovitnosti, kar pomeni, da ne spreminjajo računovodskih usmeritev. To naredijo le izjemoma, kar je posledica utemeljenih razlogov, kot so morebitna sprememba pravnih podlag ali bi posledica spremembe pomenila ustrežnejšo predstavitev poslov ali drugih poslovnih dogodkov.

MRS 8 določa, da se sprememba uporabiti za nazaj oziroma za naprej. O računovodskih ocenah govorimo, ko se srečamo s stanjem, ko posameznih postavk zaradi negotovosti ne moremo natančno izmeriti. V navedeni situaciji si pomagamo z oceno. Če se spremenijo okoliščine, na katerih je bila ocena osnovana, jo spremenimo in to tudi v računovodskem poročilu pojasnimo (Horvat, 2000).

2.3 Razkrivanje nefinančnih informacij

Perrini (2006) nefinančno poročanje opredeli kot prikaz rezultata delovanja podjetja na socialnem, okoljskem in trajnostnem področju ter možnost, kako navedene vsebine deliti z zainteresiranimi deležniki. Meni tudi, da v praksi nefinančno poročanje najpogosteje zavzema vsebine in informacije glede varnosti delovanja na vseh ravneh, to je od varnih proizvodov in storitev do varnih delovnih razmer, kakovosti proizvodov in inovativnosti, odnosu do okolja in njegove zaščite, komuniciranja z zainteresiranimi deležniki, skrbi za razvoj ter odgovornosti do soljudi v ožjem in širšem okolju.

FEE nefinančne informacije opredeli kot vse razkrite informacije, ki ne morejo biti pojasnjene v denarju, pa imajo kljub temu lahko vidne finančne posledice v poslovnem rezultatu podjetja. Izpostavljajo primer tržne vrednosti podjetja, na katero vpliva omajan ugled. Nefinančno poročanje ne sme biti vzeto le kot upravno breme podjetja, ki zadostuje potrebam zainteresiranih strani.

V povezavi z Direktivo 2014/95/EU FEE meni, da si podjetja z implementacijo in izvajanjem notranjih procesov lahko zagotovijo dolgoročne koristi, zlasti z osredotočanjem pozornosti na ključna tveganja in priložnosti, ki so del vsakega podjetja. FEE meni, da se morajo podjetja pri razkrivanju nefinančnih informacij prilagajati, saj le podjetje samo ve, katera razkritja so pomembna za njegovo poslovanje. Upoštevanje navedenega bi bilo olajšano ob sprejetju enotnih meril, ki bi omogočala doslednost in primerljivost poročanja.

Hoff in Wood (2008) navajata, da so nefinančne informacije okno, skozi katerega svetloba osvetli ključne elemente uspešnosti podjetja, na osnovi katerih se vlagatelji lažje odločijo glede svojih naložb. Chatterji in Levine (2005) v luči preteklih korporativnih škandalov ugotavljata, da nefinančna merila družbene korporativne uspešnosti postajajo vse pomembnejša. Uveljavitev meril družbene uspešnosti podjetjem utegne rešiti najmanj dva problema. Z njimi bi bilo mogoče razumeti, ali so narejeni ustrezni koraki, ki omogočajo podjetju zgraditi pomembne dolgoročne odnose in ugotoviti morebitno prisotnost potencialnih tveganj, na drugi strani pa bi si zainteresirana javnost dovolila presojo o družbeni uspešnosti podjetij. Nadalje menita, da za idealna merila veljajo tista, ki so zanesljiva, primerljiva in veljavna.

Zainteresirani deležniki od podjetij pričakujejo poročanje o nefinančnih informacijah, kot so naložbe v raziskave in razvoj ali zadovoljstvo kupcev, saj le na osnovi takšnih informacij sodijo o svojih prihodnjih ugodnostih in zaslužkih. Finančni analitiki ovrednotijo nefinančne informacije, ki so nato v pomoč potencialnim vlagateljem pri nadaljnjih odločitvah (Orens in Lybaert, 2013). Avtorja v svoji raziskavi še ugotavljata, da nefinančne informacije pridobivajo na pomenu zaradi prehoda h gospodarstvu znanja, globalizaciji in vse ostrejši konkurenci.

Prizadevanja raziskovalcev, analitikov in uporabnikov lahko pomembno vplivajo na uporabo nefinančnih informacij. Navedeno omogoča podjetjem ustvarjati trajnostno naravnane strategije, ki bodo vodile k trajnejši družbi (Eccles, Krzus in Serafeim, 2011). Kljub ugotovitvam, da številna podjetja nudijo uporabne nefinančne informacije, se zdi, da podjetja in skupine podjetij, ki so mednarodno orientirane in so s svojimi družbami prisotne v več državah oziroma poslujejo preko meja, namenjajo razkrivanju nefinančnih informacij več pozornosti v primerjavi s podjetji, ki delujejo le v posamezni državi (Robb, Single in Zarzeski, 2001).

Djokić (2015) v svoji raziskavi glede načela transparentnosti v nefinančnih poročilih poudari, da je bil prvi zakon o gospodarskih družbah v Sloveniji sprejet leta 1993, kar ni nepomemben razlog pri primerjavi podjetniškega upravljanja slovenskih podjetij s tistimi, ki prihajajo iz držav članic EU in so znane po svoji dolgoletni tradiciji, na primer Velika Britanija, Nemčija ali Francija.

Van der Laan (2009) v svojem članku, ki se nanaša na družbeno odgovornost, razkritja loči na obvezna, spodbujena in prostovoljna. Takšno razlikovanje razkritij se mi zdi primerno za vse vrste nefinančnih razkritij, ne le za družbeno odgovorne teme, zato njihove značilnosti povzemam v nadaljevanju. Razkrite obvezne vsebine so tiste, ki so regulirane. Zainteresirani deležniki vedo, da morajo biti v letnih poročilih prisotne in tudi so prisotne. Do vrzeli pa pride, ko ključni deležniki niso deležni potrebnih informacij. Pričakovanja obeh strani, torej tiste, ki informacije pripravlja, in tiste, ki naj bi jih prejela, niso usklajena. To pomeni, da informacije niso prave ali jih ni dovolj. Takšna razkritja avtorica poimenuje spodbujena, saj deležniki izrazijo zahtevo ali potrebo po dodatnih, dopolnjenih

ali točnih informacijah. Za prostovoljna razkritja se podjetja odločajo sama. Podjetje samoiniciativno presodi vsebino, čas in način.

Glede na navedeno je primerno poudariti, da je treba najti pravo mero razkrivanja in tudi upoštevati dejstvo, da razkritih informacij ni preveč. Če jih je, prihaja do problema zasičenosti, nerazlikovanja bistvenega od nebistvenega in do spregledanja pomembnih informacij, ki se izgubijo v množici podanih informacij in podatkov. Navedena poimenovanja razkrivanja vsebin je mogoče uporabiti tudi pri razkrivanju finančnih informacij, saj se tudi pri teh pričakovanja zainteresiranih deležnikov utegnejo razlikovati. Dodajam, da je delitev relevantna pri raznovrstni komunikaciji in ne le pri letnem poročanju.

ACCA (angl. Association of Chartered Certified Accountants) in Eurosif (angl. European Sustainable Investment Forum) sta v letu 2013 opravila in objavila ugotovitve raziskave, ki se je nanašala na aktualno stanje nefinančnega poročanja. Raziskava je bila opravljena na osnovi predloga Evropske komisije ob sprejemanju direktive glede razkrivanja nefinančnih informacije za velika podjetja. V raziskavo so bili vključeni vlagatelji, analitiki in ostali zainteresirani deležniki iz 18 držav. Ključne ugotovitve izvedene raziskave so:

- najpomembnejša vira nefinančnih informacij za vlagatelje sta letno poročilo in trajnostno poročilo družbe ali skupine;
- večina anketirancev se strinja, da so trenutna razkritja nefinančnih informacij povezana z vsebinami trajnostnega delovanja podjetja. Nikakor pa se ne morejo strinjati, da so sedanja poročanja dovolj povezana s strategijami in tveganji podjetij, kar so ključne informacije za oceno finančnega stanja podjetja;
- 92 % anketirancev meni, da trenutno razkrivanje nefinančnih informacij ne dovoljuje ustrezne primerljivosti;
- prav tako je v 92 % odgovorov izraženo, da bi morale biti finančne in nefinančne informacije bolj povezane.

Temeljne ugotovitve raziskave so podpora sprejetju nove pravne podlage, saj je obstoječe poročanje pomanjkljivo in ne nudi dovolj informacij ključnim uporabnikom. Predlagali so izboljšanje predloga direktive in posledično zakonodaje z vključitvijo ključnih pokazateljev prihodnjega delovanja, spodbujanjem uporabe in uskladitve obstoječih okvirov poročanja z namenom povečanja primerljivosti ter izboljšanje mehanizmov odgovornosti za nefinančne informacije. Navedenemu je dodano mnenje, da mnogo podjetij meni, da ne vedo, katere so pravzaprav nefinančne informacije, ki so ključne za vlagatelje, in kaj je najučinkovitejši način poročanja. Raziskava je zaključena z mislijo, da podjetja potrebujejo več navodil glede izvajanja predlaganih zakonskih zahtev v praksi, s poudarkom, kako povezati finančne in nefinančne informacije (Eurosif in ACCA, 2013).

Navsezadnje pa je pri vsakoletni pripravi letnega poročila, upošteva zlasti prostovoljno razkrivanje informacij, treba omeniti tudi stroškovno komponento. Pri tem morajo podjetja

pretehtati oziroma oceniti koristi in prednosti na eni strani ter stroške tovrstnih dejavnosti na drugi strani. To je pomembno še zlasti pri informacijah, ki niso podvržene obveznemu vključevanju in jih torej družbe vključijo samovoljno in spontano. Pri tem je treba prednost dati gospodarnosti, zanesljivosti in uporabnosti, zavedajoč se dejstva, da je pogosto nemogoče z natančnostjo predvideti vse stroške in koristi prostovoljnih razkritij (Horvat, 2003).

2.3.1 Vsebina poslovnega poročila

Vežjak (2013a) navaja, da vsebina poslovnega poročila, ki ustreza določbam ZGD-1 in izbranim računovodskim standardom, obsega:

- uvodno predstavitev s ključnimi podatki o podjetju, panogi in okolju, v katerem deluje podjetje;
- podatke o upravljanju podjetja z navedbami sestave, vloge in delovanja uprave, nadzornega sveta, skupščine, notranje in zunanje revizije. Dodane so informacije o spoštovanju kodeksov in ostalih priporočil dobre prakse;
- podlage za poslovanje s temeljnimi izhodišči, kot so vrednote, poslanstvo, cilji, strategija podjetja, ki vodi k doseganju ciljev, in uporabljen poslovni model. Navedena so tudi obvladujoča in odvisna razmerja z drugimi podjetji;
- navedbe o upravljanju tveganj, kjer podjetje navede nevarnosti in priložnosti za doseganje ciljev podjetja. Podjetje razkrije ključna tveganja, ki so dejansko opredeljena v podjetju, in njihov možni vpliv na poslovanje. Navede, kako obvladuje ključna tveganja, ki se dejansko izvajajo v podjetju, in načine preverjanja obvladovanja tveganj, vključno z notranjimi kontrolami;
- navedbe o vplivih makrookolja na poslovanje podjetja. Podjetje prikaže analizo uspešnosti in premoženjsko-finančni položaj podjetja;
- prikaz razvoja podjetja ali podjetij v skupini in predstavitev napovedi prihodnjega poslovanja.

Zgoraj navedenim postavkam podjetja v poslovnem delu letnega poročila dodajo zagotovilo o neomejenosti poslovanja, zagotavljanju likvidnosti in zadostnih finančnih sredstvih. Če podjetje zazna morebitne težave pri poslovanju ključnih partnerjev, ki bi utegnile vplivati na doseganje zastavljenih ciljev podjetja, naj podjetje to pojasni. Vsemu navedenemu naj podjetja v letnih poročilih dodajo tudi ključne pokazatelje prihodnjega poslovanja.

Za vsebine, ki se nanašajo na prostovoljna razkritja, se podjetja sama odločajo o posameznih temah, o katerih bodo delila informacije z zainteresirano javnostjo. Pri tem pogosto upoštevajo tudi smernice, priporočila in značilnosti panoge, v kateri delujejo. Ker gre za prostovoljna razkritja, je podjetjem dovoljena inovativnost tako pri izbiri področij

kot pri načinu in obsegu podajanja informacij o posamezni vsebini in količini razkritih in pojasnenih informacij.

Področja, ki jih podjetja najpogosteje izpostavijo in se nanašajo na prostovoljna razkritja, so naložbe in inovacije, predstavijo svoje izdelke, spregovorijo o oskrbovalni verigi, pojasnijo odnos podjetja do okolja in ravnanje z okoljem, izpostavijo pomen trajnostnega razvoja in družbeno odgovornost podjetja, odnos do zaposlenih in vlaganje v njihovo izobraževanje oziroma razkritja o intelektualnem premoženju ter etična načela podjetja. Posamezna podjetja poročilo o trajnostnem razvoju in okoljsko poročilo pripravijo kot ločen dokument in navedenih vsebin ne razkrivajo v letnih poročilih.

3 ANALIZA TRENDNA RAZKRIVANJA NEFINANČNIH INFORMACIJ V NAJVEČJIH SLOVENSКИH IZVOZNIH DRUŽBAH

V predhodnih poglavjih sem se osredotočila na teoretično opredelitev letnih poročil. Pojasnila sem namen letnih poročil in ponazorila, kdo so njihovi uporabniki. Delo sem nadaljevala z opisom regulative letnega poročanja. Sledila je predstavitev vsebine letnega poročila. Opredelila sem se do razkritja informacij v letnih poročilih. Pojasnila sem značilnosti razkrivanja finančnih in nefinančnih informacij. Pojasnilom je sledila predstavitev vsebine računovodskega in poslovnega poročila. Predstavila sem tudi prednosti in pomanjkljivosti finančnih in nefinančnih informacij. Delo nadaljujem z obravnavo raziskovalnih vprašanj magistrske naloge.

3.1 Raziskovalna vprašanja

Raziskovalna vprašanja magistrske naloge se glasijo:

- Katere nefinančne informacije se nahajajo v analiziranih letnih poročilih?
- Kolikšna sta obseg in kakovost posameznih vsebin nefinančnih informacij?
- Ali se vsebine, obseg in kakovost razkritih nefinančnih informacij spreminjajo v času?

Pri obravnavi prvega raziskovalnega vprašanja sem se posvetila pregledu letnih poročil z namenom ugotoviti, katere vsebine so v letnih poročilih vsebovane. Na osnovi teh ugotovitev sem izbrala pomembne vsebine, ki so bile prisotne v večini obravnavanih letnih poročil. Izbrane teme sem proučila ter predstavila njihov obseg in kakovost podanih informacij. Tretje poglavje zaključujem z ugotovitvami, ali se vsebina, obseg in kakovost razkritih informacij spreminjajo v petletnem analiziranem obdobju.

Ena od najpomembnejših odločitev po izbiri naslova magistrske naloge je bila odločitev o izbiri vzorca. V vzorec bi lahko izbrala podjetja po različnih kriterijih, na primer podjetja, ki so največji zaposlovalci, podjetja, ki ustvarjajo največ prihodkov, čistega dobička,

podjetja iste panoge, mednarodne skupine, po kriteriju lastništva, vlaganjih v raziskave in razvoj, podjetja, ki so bila prejemniki nagrad za najboljša letna poročila, ali morda po drugem kriteriju.

Po tehtnem premisleku sem se odločila, da v vzorec izberem podjetja, ki so v letu 2015 zasedala najvišja mesta na lestvici ustvarjenih prihodkov iz naslova izvoza. Menim, da gre za ugledna podjetja, ki so gonilna sila slovenskega gospodarskega prostora, pomembno prispevajo k prepoznavnosti države v tujini in od katerih je navsezadnje upravičeno pričakovati skrbno in kakovostno predstavitev vseh, tudi nefinančnih informacij v letnih poročilih. Tudi zaradi uvrstitve na lestvico največjih izvoznikov v državi so njihova letna poročila za ključne deležnike še toliko zanimivejša.

3.2 Opredelitev vzorca

Časnik Finance v tedenski prilogi Manager letno objavlja lestvico največjih slovenskih izvoznih podjetij. Lestvico 50 največjih slovenskih izvoznikov v letu 2015 so objavili v juniju 2016. Z navedene lestvice sem izbrala deset podjetij, ki so se uvrstila na najvišja mesta, merjeno po deležu izvoza v prihodkih (Ugovšek, 2016).

Navedenemu kriteriju sem dodala merilo, da je letno poročilo javno dostopno. To pomeni, da sem v vzorec izbrala le tista letna poročila, ki jih podjetja objavijo na svojih spletnih straneh in so dostopna vsakomur, ki ima dostop do svetovnega spleta in se želi seznaniti z njihovimi vsebinami.

Letnih poročil, ki jih podjetja ne objavijo na svojih spletnih straneh, so pa dostopna preko baze podatkov AJPES, v vzorec nisem uvrstila. Skladno z ZGD-1 morajo namreč podjetja letna poročila predložiti AJPES-u. Vsako podjetje se samo odloči za način komuniciranja z zainteresirano javnostjo. Če se podjetje odloči, da letnega poročila ne objavi na svojih predstavitvenih straneh, je lahko tudi to del strategije podjetja na področju komuniciranja oziroma izbere druge načine posredovanja informacij zainteresiranim deležnikom.

Z objavljenimi lestvicami sem za analizo izbrala naslednje družbe: GEN-I, Krka, Revoz, HSE, Gorenje, Impol, Cimos, Acroni, Talum in Interenergo. Navedena podjetja se na lestvici največjih izvoznikov v letu 2015 uvrščajo od prvega do šestnajstega mesta. To pomeni, da v analizo nisem vključila šestih podjetij. To so letna poročila naslednjih podjetij: Lek, Hella Saturnus, Adria Mobil, BSH Hišni aparati, LTH Castings in TAB.

Razlog, da njihovih letnih poročil nisem analizirala, je, da navedena podjetja letnih poročil na svojih spletnih straneh ne objavljajo. Menim, da je razlog neobjave pri podjetjih Lek, Hella Saturnus, BSH Hišni aparati in TAB ta, da so podjetja del mednarodne skupine in so zato vključena v konsolidirane izkaze. Konsolidirana letna poročila so objavljena na spletnih straneh matične družbe, ki so pri navedenih podjetjih izven Slovenije.

Letnih poročil Adrie Mobil v raziskavo nisem vključila, ker je javno dostopno le letno poročilo za leto 2015 (informacija zadnjič preverjena v septembru 2017). Podjetje LTH Castings letnih poročil na svojih spletnih straneh ne objavlja (informacija zadnjič preverjena v novembru 2017).

V tabeli 2 je predstavljena lestvica 20 največjih izvoznih podjetij v letu 2015 v Republiki Sloveniji, ki je bila objavljena v tedniku Manager v juniju 2016.

Tabela 2: Lestvica 20 največjih izvoznikov v letu 2015

Uvrstitev	Ime družbe	Izvoz (v tisoč EUR)	Delež izvoza v prihodkih v %
1.	GEN-I	1.479.217	83
2.	Krka	1.037.133	95
3.	Revoz	1.018.888	99
4.	Lek	803.193	95
5.	HSE	739.482	56
6.	Gorenje	608.913	89
7.	Impol	454.104	77
8.	Cimos	379.167	99
9.	Acroni	338.420	89
10.	Hella Saturnus	322.482	95
11.	Adria Mobil	257.042	98
12.	BSH Hišni aparati	254.364	92
13.	Talum	247.351	78
14.	LTH Castings	203.864	99
15.	TAB	198.709	96
16.	Interenergo	198.088	77
17.	Mahle Letrika	171.858	95
18.	Goodyear Dunlop Sava Tires	170.894	82
19.	Helios TBLUS	167.779	87
20.	SŽ – Tovorni promet	160.246	87

Vir: Ugovšek (2016).

Proučila sem tudi objavljeno lestvico podjetij istega avtorja s kriterijem – izvoz v EUR v letu 2014. Če bi analizo delala na osnovi lestvice največjih izvoznikov v letu 2014, se v analizo ne bi uvrstilo le podjetje Interenergo. V letu 2014 se je namreč uvrstilo na 26. mesto, v letu 2015 pa na 16. mesto (Ugovšek, 2015). Ostalih devet podjetij bi oziroma se je v analizo uvrstilo tako na osnovi izvoza v letu 2014 kot na osnovi izvoza v 2015.

Poslovne skupine običajno pripravijo in objavijo skupno, konsolidirano letno poročilo, le v posameznih primerih objavijo tudi letno poročilo matične družbe. V analizo sem tako zajela letna poročila skupin, katerih družbe so se uvrstile na lestvico največjih izvoznikov. Družba Revoz je del mednarodne poslovne skupine, vendar pripravijo in na svojih spletnih straneh objavijo letno poročilo družbe, tako da je le v tem primeru analizirano posamezno in ne skupinsko letno poročilo. To je tudi razlog, da jih v nadaljevanju poimenujem skupine in družba.

3.3 Predstavitev družb

V naslednjih poglavjih bom predstavila vse v vzorec izbrane skupine oziroma družbo, in sicer po vrstnem redu z lestvice, začenši z največjim izvoznikom v letu 2015. Uvodoma bom opisala najpomembnejše podatke obravnavane skupine oziroma družbe. To so splošni podatki matičnega podjetja, kot so sedež, leto ustanovitve, dejavnost, lastniška struktura, število družb, vključenih v konsolidirano letno poročilo za leto 2015, in število zaposlenih v skupini konec leta 2015.

Pri predstavitvi vsake skupine oziroma družbe bom izpostavila tudi naključno izbrano nefinančno informacijo. S tem želim poudariti, da pomemben del nefinančnih informacij, ki so predstavljene v letnih poročilih, predstavljajo neobvezne informacije. Torej informacije, ki jih podjetja sama obravnavajo kot bistvene in jih je koristno predstaviti ključnim deležnikom.

Vsaka podana informacija ali podatek pri vseh obravnavanih letnih poročilih pomeni vrsto razkrite informacije, bodisi finančne ali nefinančne. Če denimo izpostavim podatek o lastniški strukturi izbrane skupine, to pove, kdo so v prvi vrsti zainteresirani deležniki, ki pričakujejo ali zahtevajo konkretne odgovore na vprašanja o sedanji uspešnosti delovanja in upravičeno tudi o načrtovani uspešni prihodnosti. Kot zelo pomembno moram ponovno poudariti, da vsaka neobvezna informacija pomeni že razkritje, dodatno pojasnilo. Pogosto informacija sama po sebi pove dovolj in analiza ali primerjava nista vedno potrebni.

Informacije in podatki za predstavitev skupin in družbe so povzeti iz zadnjih objavljenih in obravnavanih poročil, to je za poslovno leto 2015, in z aktualnih spletnih strani podjetij. Če sem posamezen podatek povzela iz preteklih obravnavanih obdobj, se mi je zdela njegova omemba pomembna zaradi razlikovanja od drugih informacij oziroma sem jo razumela kot pomembno v trenutku izdelave letnega poročila.

Letna poročila sem proučila v celoti, saj se pojasnila in razkritja običajno nanašajo na vsa podjetja v skupini. Pri večini podjetij z lestvice največjih slovenskih izvoznikov po deležu izvoza v 2015 se imena skupin in obvladujoče družbe z lestvice ne razlikujejo. Izjema je le družba Acroni, d. o. o., ki je del skupine SIJ. Tako sem v tem primeru obravnavala letno poročilo skupine SIJ. Znotraj letnega poročila skupine SIJ se le nekatera pojasnila nanašajo samo na družbo Acroni, ostala pa na celotno poslovno skupino. Na lestvici je torej podjetje Acroni, analizirani pa so letno poročilo in informacije, podane za skupino SIJ.

3.3.1 GEN-I

Sedež skupine GEN-I in matične družbe GEN-I, d. o. o., je v Krškem. Družba GEN-I, d. o. o., je bila ustanovljena leta 2004. Najpomembnejše dejavnosti družbe so trgovanje z električno energijo, odkup električne energije od velikih proizvajalcev, dobava električne energije in dobava zemeljskega plina končnim odjemalcem. Na dan 31. 12. 2015 je GEN-I, d. o. o., v 50 % lasti družbe GEN energija, d. o. o., in v 50 % lasti IG energetske sistemi, d. o. o. Slednji je od leta 2011 v lasti družbe Petrol, d. d. Hčerinske družbe Skupine GEN-I so v 100 % lasti matične družbe GEN-I, d. o. o. Izjema je turška hčerinska družba, ki je v 99 % lasti GEN-I, vendar pa je v njeni posredni lasti tudi preostali odstotek. V konsolidirane letne izkaze za leto 2015 je poleg matične družbe GEN-I, d. o. o., vključenih 16 odvisnih družb, ki so v 100 % lasti matične družbe. Na dan 31. 12. 2015 je skupno število zaposlenih 239.

Skupina se v svoji kategoriji uvršča na pomembna mesta mednarodnih lestvic in prejemnikov nagrad. Tako so denimo v letu 2015 že drugo leto zapored zasedli drugo mesto na lestvici trgovcev z električno energijo v raziskavi Risk & Energy Risk. Družba je v kategoriji „Ponudniki energije” znova pridobila naziv najbolj zaupanja vredne blagovne znamke Trusted Brand. Prejeli so tudi nagrado odličnosti Icertias, ki potrjuje najboljšo uporabniško izkušnjo slovenskih odjemalcev energije. Poleg navedenega je družba GEN-I v letu 2015 prejela tudi nominacijo za prestižno evropsko poslovno nagrado – European Business Awards (GEN-I, d. o. o., 2016).

3.3.2 Krka

Sedež obvladujoče družbe Krka, d. d., je v Novem mestu. Ustanovitev družbe sega v leto 1954. Glavne dejavnosti podjetij skupine Krka so razvoj, proizvodnja, trženje in prodaja proizvodov za humano uporabo, to so zdravila na recept in izdelki brez recepta, veterinarski izdelki in zdraviliško-turistične storitve. Skupino Krka poleg obvladujoče družbe Krka, d. d., Novo mesto sestavljajo dve odvisni družbi v Sloveniji, to sta Terme Krka, d. o. o., Novo mesto in Farma GRS, d. o. o., ter 28 odvisnih družb izven meja Slovenije. Družba Farma GRS, d. o. o., je 100 % lastnica šestih družb, ki po velikosti sodijo med mikro družbe. Konec leta 2015 je bilo v skupini Krka zaposlenih 10.564 ljudi.

Krka kot eno temeljnih načel poslovanja izpostavlja spoštovanje veljavnih pravic intelektualne lastnine tretjih oseb, predvsem patentne pravice. Ob začetku razvoja novega izdelka družba analizira obseg lastninskih pravic tretjih oseb in presodi, katere rešitve so zaščitene. Na osnovi ocene presodijo in usmerijo razvojno delo oziroma rešitve na način, ki ne krši veljavnih pravic tretjih. Vso pot od začetka razvoja do trženja izdelka družba spremlja stanje, kot tudi morebitne spremembe na področju patentne zaščite. Delnice Krke, d. d., kotirajo na Ljubljanski in Varšavski borzi (Krka, d. d., 2016).

3.3.3 Revoz

Sedež družbe Revoz, d. d., je v Novem mestu. Začetek proizvodnje avtomobilov v Novem mestu sega v leto 1954, saj je takratna Moto montaža med drugim izdelovala tudi licenčne avtomobile za nemškega proizvajalca DKW, kasneje prav tako za družbo British Leyland Motor Company. Leta 1958 se je družba preimenovala v IMV. Sodelovanje s francosko družbo Renault se je začelo leta 1972. V okviru sodelovanja s francosko družbo so sestavljali različne modele avtomobilov Renault. Družba Revoz, d. o. o., je bila ustanovljena leta 1989 na osnovi skupnih vlaganj družb IMV in Renault, ko so začeli proizvodnjo avtomobila Renault 5.

S preoblikovanjem družbe Revoz v delniško družbo je francoska družba Renault začela povečevati svoj delež v družbi Revoz, d. d., v Novem mestu. Družba Revoz, d. d., je od leta 2004 v 100 % lasti družbe Renault, s. a. s., Francija. Osnovna dejavnost družbe je proizvodnja motornih vozil, delov za motorna vozila in dodatne opreme. Družba Revoz, d. d., nima hčerinskih in kapitalsko povezanih družb ter oseb doma in v tujini. Poslovno leto 2015 je družba Revoz zaključila z 2.100 zaposlenimi.

Povpraševanje po avtomobilih bistveno vpliva na zasedenost proizvodnih kapacitet in posledično na število zaposlenih. V poslovnih poročilih je poudarjen kontinuiran dialog z zaposlenimi o prilagajanju aktualnim razmeram glede povpraševanja po avtomobilih, ki jih izdelajo v tovarni. Družba izvozi 99 % svojih izdelkov (Revoz, d. d., 2016).

3.3.4 Holding Slovenske elektrarne

Sedež obvladujoče družbe Holding Slovenske elektrarne (HSE), d. o. o., je v Ljubljani. Ustanovitev sega v leto 2001. Glavni dejavnosti HSE sta proizvodnja in trgovanje z električno energijo. Dodatne dejavnosti skupine so pridobivanje lignita, trgovanje s terminskimi pogodbami za električno energijo, emisijskimi kuponi in plinom, optimizacija proizvodnih procesov skupine, zagotavljanje sistemskih storitev, ki so potrebne za delovanje elektroenergetskega sistema v državi, ter vodenje in izvedba posameznih energetske in okoljske projektov. Obvladujoča družba HSE, d. o. o., je v 100 % lasti Republike Slovenije. Skupinski računovodski izkazi skupine HSE za leto 2015 vključujejo

računovodske izkaze dvajsetih družb. Na dan 31. 12. 2015 je bilo v skupini HSE skupaj zaposlenih 3.390 ljudi.

V letnem poročilu za poslovno leto 2015 so navedli, da so certifikati pokazatelji verodostojnosti urejenosti družbe. Izguba kateregakoli certifikata bi za skupino pomenila povečanje tveganj pri urejenosti poslovanja družbe, kar se nanaša na izgubo neodvisnih pregledov in neodvisne potrditve urejenosti poslovanja družbe. Podali so informacije o pridobljenih standardih za vsako posamezno družbo v okviru skupine (HSE, d. o. o., 2016).

3.3.5 Gorenje

Sedež obvladujoče družbe Gorenje, d. d., je v Velenju. Začetek Gorenja sega v leto 1950. Osnovne dejavnosti skupine Gorenje so proizvodnja aparatov za dom, kuhinjskega pohištva in kopalniške opreme. Delnice družbe Gorenje kotirajo na Ljubljanski in Varšavski borzi. Na Ljubljanski borzi delnice kotirajo od leta 1998, na Varšavski pa od 2013. V konsolidirano letno poročilo za poslovno leto 2015 so bili vključeni računovodski izkazi krovne družbe Gorenje, d. d., in računovodski izkazi 76 odvisnih družb. Skupina Gorenje je konec poslovnega leta 2015 zaposlovala 10.617 ljudi.

Letno poročilo 2015 vključuje pojasnila ekonomskega, okoljskega in družbenega vidika poslovanja skladno s smernicami trajnostnega poročanja GRI, različica 4. Poslovodstvo skupine Gorenje se v navedenem letnem poročilu zavezuje, da bodo tudi v prihodnjih letnih poročilih izkazovali povezanost finančnih in nefinančnih informacij o poslovanju skupine. S tem bodo zagotavljali preglednost podatkov o svojem delovanju, preteklih rezultatih in ciljih v prihodnje (Gorenje Group, 2016).

3.3.6 Impol

Sedež krovne družbe Impol 2000, d. d., je v Slovenski Bistrici. V letu 2015 je Impol praznoval 190. obletnico neprekinjenega delovanja, pod imenom Impol pa 70. obletnico. Glavna dejavnost družbe je predelava aluminija v valjane, stiskane, vlečene, izsekovane, kovane in druge aluminijaste izdelke. Lastništvo krovne družbe Impol 2000, d. d., je razpršeno, saj je največji delničar, to je Bistral, v družbi udeležen z 10,45 %, fizične osebe pa imajo 48,43 % delnic družbe. Delnice družbe Impol 2000, d. d., ne kotirajo na organiziranem trgu vrednostnih papirjev. Družba v letnem poročilu za poslovno leto 2015 navaja, da je v konsolidirane računovodske izkaze skupine Impol vključenih 23 družb, tri pa so pridružene družbe. V teh je lastniški delež družbe Impol, d. d., med 30 in 50 %. V skupini Impol je bilo konec leta 2015 skupaj 1.850 zaposlenih.

V letnem poročilu skupine Impol za leto 2015 je zapisano, da se skupina zavzema za enakopravne možnosti pri zaposlovanju in kariernem razvoju. Zaradi dejstva, da je osnovna dejavnost družbe težka industrija, v kateri prevladujejo poklici, ki jih izbirajo in

opravljajo predvsem moški, se uprava sooča z izzivom pri zagotavljanju uravnotežene zastopanosti zaposlenih po spolu. V skupini je zaposlenih 83 % moških in 17 % žensk. Delež žensk je večji na ravni srednjega menedžmenta, kjer je zastopanost žensk prisotna z 29 %. V upravnem odboru in med izvršnimi direktorji je šest moških in ena ženska. Nadalje je v letnem poročilu skupine Impol navedeno tudi, se v Kodeksu poslovnih ravnanj skupine Impol zavzemajo k enakopravni obravnavi zaposlenih, kot tudi da politika raznolikosti v organih vodenja ali nadzora še ni bila oblikovana (Impol 2000, d. d., 2016).

3.3.7 Cimos

Sedež obvladujoče družbe Cimos, d. d., je v Kopru. Cimos je proizvodno podjetje, katerega glavna dejavnost je izdelava mehanskih komponent in modulov za avtomobilsko industrijo. Je ena največjih poslovnih skupin v Republiki Sloveniji, kot tudi v Srednji Evropi. Začetek Cimos sega v leto 1959, ko je bila sklenjena pogodba o kooperacijskem sodelovanju med slovenskim Tomosom in francoskim Citroenom. Cimos je postalo samostojno podjetje v letu 1972. V delniško družbo je bil preoblikovan v letu 1996. Konec leta 2015 je bila skupina sestavljena iz obvladujoče družbe Cimos, d. d., in 19 odvisnih družb s sedeži v sedmih državah. V letu 2014 se je nad družbo Cimos, d. d., začel postopek prisilne poravnave. Na osnovi začetega postopka je družba pristojnemu sodišču predložila načrt finančnega prestrukturiranja. Z večjim delom upnikov je bil sklenjen izvensodni dogovor o delnem odpisu obveznosti oziroma njenem prolongiranju. V letu 2015 je bila prisilna poravnava uspešno zaključena.

Razvojne dejavnosti so osnova delovanja avtomobilske panoge. Družba se na področju razvoja usmerja predvsem v iskanje ekoloških rešitev in produktov varne mobilnosti. Tako najpomembnejšo nalogo predstavlja iskanje optimalne definicije izdelka, ki proizvodnji omogoča čim lažjo izdelavo izdelka s čim manjšimi tveganji, hkrati pa je funkcionalno naravnano za potrebe kupca (Cimos, d. d., 2016).

3.3.8 Slovenska industrija jekla

Družba Acroni, ki se na lestvico največjih slovenskih izvoznikov v letu 2015 uvršča na 9. mesto, je največja družba znotraj skupine SIJ. Ta pripravlja konsolidirano letno poročilo, znotraj katerega predstavlja tudi računovodska poročila s pojasnili družbe Acroni. Pojasnila in razkritja v letnem poročilu se nanašajo na skupino, zato sem v analizo vključila konsolidirano letno poročilo skupine SIJ. Sedež obvladujoče družbe SIJ, d. d., je v Ljubljani. Njena glavna dejavnost je dejavnost uprav podjetij. Leto vpisa družbe SIJ, d. d., v sodni register sega v leto 1995. Skupina SIJ je vertikalno integrirana skupina, ki jo sestavlja pet poslovnih področij. Največje poslovno področje je jeklarstvo, ki mu je v letu 2015 pripadalo kar 67 % celotnih prihodkov skupine. Na področju jeklarstva poslujeta družbi Acroni in Metal Ravne. Družba SIJ, d. d., je v 72,224 % lasti družbe Dillon, d. o. o.,

25,0001 % lasti Republike Slovenije in 0,001 % lasti ostalih delničarjev. 2,7749 % ima družba lastnih delnic. Konec leta 2015 je bilo v skupini zaposlenih 3.126 ljudi.

Med tveganji so kot pomembna izpostavljena tveganja na nabavnem področju in področju oskrbe z energenti. Nabavna tveganja so povezana s cenovnimi vidiki, točnostjo dobav, kakovostjo surovin in upoštevanjem varnostnih, okoljevarstvenih in etičnih meril. Poraba električne energije in zemeljskega plina za leto 2015 predstavljata preko 8 % celotnih odhodkov. Stroške uspešno znižujejo z učinkovitimi rešitvami in centralizirano nabavo. Kot pomembno moram izpostaviti informacijo o izvedenem projektu na lokaciji Metal Ravne, kjer izrabo odpadne toplote uporabijo za delno pokritje potreb ogrevanja mesta Ravne na Koroškem. Temu projektu želijo slediti tudi v prihodnje (SIJ, d. d., 2016).

3.3.9 Talum

Sedež družbe Talum, d. d., je v Kidričevem. Zgodovina družbe sega v začetek 50. let prejšnjega stoletja, ko je nemško podjetje Vereinigte Aluminium Werke na Dravskem polju začelo graditi tovarno glinice. V letu 1954 je začel obratovati obrat za proizvodnjo glinice, kmalu zatem tudi obrat za proizvodnjo aluminija. Tovarna se je tedaj imenovala Tovarna glinice in aluminija. Leta 1978 se je Tovarna glinice in aluminija povezala s tovarno Impol v skupno organizacijo združenega dela, ki se je imenovala Unial. V svoji zgodovini je imela tovarna mnogo pomembnih mejnikov, tako pozitivnih kot negativnih. Od leta 1992 se družba imenuje Talum. Glavna dejavnost družb v skupini Talum je proizvodnja izdelkov iz aluminija. Z družbo Talum, d. d., je povezanih 15 odvisnih družb in dve družbi, kjer je Talum, d. d., udeležen s 35,34 % oziroma 24,90 % deležem. Leto 2015 je skupina zaključila s 1.219 zaposlenimi.

Skupina Talum za vse zaposlene izvaja program, imenovan skrb za zdravje, z organiziranimi različnimi športnimi dejavnostmi, preventivnimi cepljenji, kot tudi delavnicami za opuščanje kajenja. Organizirali so tradicionalni dan »Zdravo Talum«. Navedeno vsekakor pomeni pozitiven pristop k povezovanju in motiviranju zaposlenih. Prinaša tudi druge pozitivne učinke, ki jih imajo navedene dejavnosti na fizično in duševno zdravje zaposlenih (Talum, d. d., 2016).

3.3.10 Interenergo

Sedež družbe Interenergo, energetske inženiring, d. o. o., je v Ljubljani. Družba je bila ustanovljena v letu 2006. Njena glavna dejavnost je proizvodnja elektrike v hidroelektrarnah. Družba Interenergo, energetske inženiring, d. o. o., Ljubljana je v 100 % lasti družbe KI-KELAG International, GmbH, ki je v 100 % lasti skupine Kelag, Avstrija. Skupina Kelag se uvršča med vodilne energetske družbe na področju obnovljivih virov energije v Srednji Evropi. Odvisne družbe v skupini Kelag delujejo tako na področju električne energije, daljinskega ogrevanja kot tudi na področju zemeljskega plina. Družba

Kelag deluje od leta 1923. Skupino Interenergo sestavljajo matična družba Interenergo, energetski inženiring, d. o. o., Ljubljana in 11 hčerinskih družb v državah Jugovzhodne Evrope. V skupini Interenergo je bilo na dan 31. 12. 2015 zaposlenih 37 ljudi.

Interenergo v svojem letnem poročilu za leto 2014 navaja, da prvič sledijo globalno sprejetim smernicam za poročanje o uresničevanju trajnostnega razvoja GRI. Tudi tako so želeli zagotoviti jasne in pregledne podatke o delovanju, rezultatih in tudi načrtih za prihodnje delovanje. Navedeno omogoča primerljivost na mednarodni ravni. Letno poročilo za leto 2014 je tako prvi korak na poti k trajnostnemu poročanju skupine Interenergo. To želijo v prihodnje še nadgraditi tako, da bo prikazan večji obseg skladnosti s smernicami trajnostnega poročanja (Interenergo, d. o. o., 2015).

3.4 Nefinančne informacije, ki se nahajajo v analiziranih letnih poročilih

Za vsa izbrana letna poročila sem ugotovila, da vsebujejo vse obvezne podatke, informacije in ustrezna pojasnila tako v računovodskem kot poslovnem delu letnega poročila. Ob analiziranju letnih poročil sem ugotovila, da so družbe v poročilih uvodoma predstavile kronologijo pomembnih dogodkov poročevalskega leta. Tako so bili izbrani in predstavljeni pomembni dogodki, ki so predstavili dosežke družbe, na primer število proizvedenih izdelkov, lansiranje novih produktov, vstop na nove trge, sklenitve pogodb s pomembnimi partnerji, kadrovske spremembe uprav in nadzornih svetov, nove zadolžitve, likvidacijski postopki posameznih družb, pridobljeni certifikati in nagrade ter drugo.

Izbrani uvodni povzetki so bili značilni za posamezno poročevalsko leto, lahko so bili enkratni in neponovljivi. Nanašali so se bodisi na celotno skupino ali le na posamezno podjetje znotraj skupine in jih večinoma ni bilo mogoče primerjati s pomembnimi dogodki v drugih podjetjih.

Kot vpogled, za katero vrsto razkritih informacij gre, izpostavljam izbrane informacije, ki so bile navedene v posameznih proučevanih letnih poročilih. Običajno so družbe predstavile pozitivne dosežke, vendar to ni bilo pravilo. Tako je denimo Revoz v letnem poročilu za leto 2011 pojasnil, da je leto minilo v znamenju prilagajanja razmeram na trgu, kot tudi reševanja težav pri oskrbi s sestavnimi deli in začasne ukinitve nočne izmene.

Za družbi Krka in Gorenje je bil pomemben dosežek, ko so njihove delnice začele kotirati na Varšavski borzi. Krkine delnice so na omenjeni borzi prisotne od leta 2012, delnice Gorenja pa so na isti borzi začele kotirati leto kasneje. HSE je za leto 2011 kot enega izmed pomembnih dogodkov izpostavil informacijo o pridobljenem okoljevarstvenem dovoljenju za obratovanje velike kurilne naprave nadomestnega bloka 6.

Skupina SIJ je med pomembnimi dogodki poslovnega leta 2013 navedla podpis štiriletne pogodbe o sponzoriranju z Olimpijskim komitejem Republike Slovenije. GEN-I je v letnem poročilu za leto 2013 pojasnil, da se je znesek sredstev za izobraževanje zaposlenih

v primerjavi s predhodnim letom povečal za 5,4 %. Tako je v letu 2013 v povprečju znašal 1.136 EUR na zaposlenega. Impol je pojasnil, da so imeli zaposleni, vključno s člani uprave, ob zaključku poslovnega leta 2011 v lasti 15,5 % delnic družbe.

Zgoraj izpostavljena pojasnila so bila torej podana v uvodnih predstavitev kot pomembni dogodki ali dosežki poročevalskega leta. Vsaka navedena informacija je pojasnilo oziroma razkritje, ki je lahko v nadaljevanju natančneje opredeljeno in podprto s finančnimi podatki ali kazalniki. Naj dodam, da osem izbranih podjetij uporablja MSRP, v Revozu in Talumu računovodijo po SRS.

Po pregledu izbranih letnih poročil sem ugotovila, da so bile v letnih poročilih vsebovane naslednje nefinančne informacije:

- uvodoma so družbe analizirale uspešnost poslovanja poročevalskega leta in izpostavile posamezne pomembne dogodke;
- opredelile so vizijo, strategijo, poslanstvo in predstavile načrte za prihodnost;
- predstavile so sheme organiziranosti podjetij v skupini, upravo in nadzorni svet;
- podale so ključne informacije o vlaganjih in naložbah poročevalskega leta;
- opredelile so vrste in način upravljanja tveganj, ki so jim bila pri poslovanju izpostavljena oziroma utegnejo biti izpostavljena pri prihodnjem poslovanju;
- pojasnile so dejavnosti družbe na področju raziskav in razvoja;
- podale so informacije o prodajnih rezultatih, tržnih dejavnostih, trgih, izdelkih in odgovornosti do kupcev;
- pojasnile so informacije o proizvodnem programu, poteku proizvodnje, kakovosti izdelkov, morebitnih prekinitvah in zasedenosti proizvodnih kapacitet;
- obveščale so o nabavi, oskrbovalni verigi in odgovornosti do dobaviteljev;
- opisale so trajnostni razvoj družbe ter odgovornost do družbenega in naravnega okolja;
- pojasnile so odgovornost do delničarjev, zaposlenih in druge zainteresirane javnosti;
- pojasnile so, kako komunicirajo s ključnimi deležniki in
- podale druga pojasnila in informacije, za katere so predpostavile, da so pomembne, koristne ali morda zanimive za ključne deležnike oziroma zainteresirano javnost.

Podajanje relevantnih pojasnil in podatkov o navedenih vsebinah naj bi ključnim deležnikom ponudilo pričakovane odgovore, da o skupini ali podjetju pridobijo celovito sliko trenutnega in prihodnjega poslovanja. Vsa navedena področja so pomembna. Ni mogoče reči, da katero področje ni pomembno ali da jih je mogoče deliti na bolj in manj pomembna. Razlika med njimi je morda v tem, da se s posameznim področjem družbe srečujejo različno pogosto in različno intenzivno.

Pa vendar je bilo treba za točen odgovor na prvo raziskovalno vprašanje, ki se glasi, katere nefinančne informacije se nahajajo v analiziranih letnih poročilih, natančno pregledati in proučiti vsa v vzorec izbrana letna poročila in ugotoviti, katera tema oziroma ali je posamezna tema resnično vključena v letno poročilo.

Za ugotovitev navedenega sem oblikovala listo sedmih vsebin, za katere sem menila, da so ključne in bi razkritja njihovih vsebin zainteresiranim deležnikom ponudila tiste informacije, ki jih v letnih poročilih pričakujejo. Različni deležniki običajno niso v enaki meri zainteresirani za iste informacije in pojasnila. Proučila sem naslednje vsebine:

- naložbe,
- upravljanje tveganj,
- prodaja in kupci,
- nabava in odgovornost do dobaviteljev,
- odgovornost do zaposlenih,
- odgovornost do naravnega in družbenega okolja,
- komuniciranje s ključnimi deležniki.

Za pridobitev odgovora na vprašanje, ali so ponazoritve in informacije o izbranih vsebinah resnično prisotne v letnih poročilih, sem najprej pregledala kazala letnih poročil in nadaljevala s pregledom poslovnega poročila. Če odgovorov v poslovnem poročilu nisem našla, sem jih iskala tudi v računovodskem delu poročila v obliki pojasnil k računovodskim izkazom. Pri iskanju odgovora na to raziskovalno vprašanje me je zanimalo le, ali v letnem poročilu najdem informacije o izbrani vsebini ali ne, brez opredeljevanja do obsega in kakovosti podanih informacij.

Podjetja ne poročajo enotno, saj pomemben del razkritih informacij v poslovnih poročilih ni obvezen, kot tudi ni predpisano sosledje podajanja informacij oziroma oblika poročanja. Z glavno dejavnostjo podjetja so povezani poslovni modeli in poslovni procesi, ki so za vsako podjetje specifični in lahko tudi edinstveni. Tako je tudi pri razkrivanju informacij o posameznih vsebinah. O nekaterih podjetjih povedo veliko, natančno, o nekaterih vsebinah manj oziroma posredno. Vendar je tudi pri tem mogoče pridobiti osnovne, posamezne ali delne informacije.

V nadaljevanju podajam ugotovitve, katere od proučevanih informacij niso bile podane. Ugotovitve analize, katera od analiziranih nefinančnih informacij ni bila podana, navajam za vsako proučevano poslovno leto posebej, tako da ob vsebini poimenujem skupino ali družbo. Negativne odgovore predstavljam, ker jih je bistveno manj, kot bi bilo pozitivnih.

Na osnovi proučitve letnih poročil za poslovno leto 2011 sem ugotovila, da zainteresiranim deležnikom niso bile na voljo naslednje informacije:

- za skupino Talum niso bila navedena razkritja s področja upravljanja tveganj;
- GEN-I in Interenergo nista podala informacij o nabavi;
- informacij s področja komuniciranja niso navedli v Cimosu, Talumu in Interenergu.

Pri pregledu letnih poročil za poslovno leto 2012 sem pogrešala naslednje informacije:

- za skupino Talum niso bile na vpogled informacije o upravljanju tveganj;

- GEN-I in Interenergo z zainteresirano javnostjo nista delila informacij o nabavi;
- Cimos ni poročal o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja;
- informacij o komuniciranju niso izpostavili Cimos, Talum in Interenergo.

Pri pregledu letnih poročil za poslovno leto 2013 sem ugotovila, da zaradi njihove odsotnosti v analizo ne morem vključiti naslednjih informacij:

- za Talum niso bile na voljo informacije o upravljanju tveganj;
- o nabavi niso poročali GEN-I, SIJ in Interenergo;
- informacije o komuniciranju niso bile na voljo za Cimos, SIJ, Talum in Interenergo.

Po pregledu letnih poročil za poslovno leto 2014 sem ugotovila, da podjetja niso poročala o naslednjih vsebinah:

- GEN-I in Interenergo z zainteresirano javnostjo nista delila informacij o nabavi;
- informacij s področja komuniciranja niso podali Cimos, SIJ, Talum in Interenergo.

Podajanje informacij v poslovnem letu 2015 se od predhodnega leta, torej od poslovnega leta 2014, ni razlikovalo.

3.5 Obseg in kakovost razkritih nefinančnih informacij

V obravnavanem poglavju sem se osredotočila na drugo raziskovalno vprašanje, ki se glasi, kolikšna sta obseg in kakovost posameznih izbranih vsebin nefinančnih informacij. Za odgovore na vprašanje o obsegu podanih razkritij sem pregledala letna poročila in ugotovila število strani, ki jih je skupina oziroma podjetje namenilo razkritju posamezne vsebine. Primerjavo o obsegu sem naredila za posamezno skupino oziroma družbo in za posamezno raziskovano temo za obdobje petih let. Tako sem ugotovila, ali je obseg v petih analiziranih letih ostajal enak ali se je spreminjal.

Pri iskanju odgovora o kakovosti sem se osredotočila na vsebino podanih informacij. V prvi fazi sem vse, kar je bilo napisano o posamezni izbrani vsebini, prebrala v vseh letnih poročilih. Na osnovi prvega prebiranja sem pripravila vprašanja, na katera sem želela pri ponovnem prebiranju dobiti odgovore. Tako sem najprej želela ugotoviti, kako natančno, poglobljeno oziroma ustrezno podajo informacij pričakovati. Ni se mi zdelo primerno, da si že v prvi fazi postavim previsoka ali prenizka pričakovanja in merila, saj sem v večji meri ocenjevala kakovost tistih razkritih vsebin, ki jih podjetja podajajo prostovoljno. Šele pri ponovnem prebiranju vsebin sem podane informacije ocenila.

Tudi za oceno kakovosti podanih razkritij sem proučila naložbe, upravljanje tveganj, prodajo in kupce, nabavo, odgovornost do zaposlenih, odgovornost do naravnega in družbenega okolja ter komuniciranje. Za tabelarično predstavitev ocen o kakovosti podanih informacij sem uporabila naslednjo ocenjevalno grafično lestvico:

- – ni podatka,
- – razkrite so posamezne informacije,
- – razkrita dejstva predstavijo delno sliko področja,
- – razkrit je večji del pričakovanih informacij,
- – razkrita dejstva predstavijo celovito sliko področja.

Za najvišjo oceno niso morale biti podane ravno vse informacije, ki sem jih določila za posamezno vsebino. Pri ocenjevanju je bilo pomembno zlasti, da so bile podane ključne iskane informacije. S tem je mišljeno, da je bila informacija podana jasno, nedvoumno, jedrnato. Navedeno sem upoštevala pri ocenjevanju vseh izbranih tem. Upoštevala sem tudi, da gre pri razkrivanju informacij za ranljivost razkrivanja.

Iskanje odgovorov na raziskovalno vprašanje o obsegu in kakovosti razkritih informacij je zahtevalo uporabo dveh različnih pristopov, zato ugotovitve o obsegu razkritih informacij, torej kvantitativne podatke in oceno o kakovosti podanih informacij, podajam v ločenih podpoglavjih.

3.5.1 Obseg razkritih informacij

Za pridobitev odgovora na raziskovalno vprašanje, ki se nanaša na obseg predstavljenih vsebin, sem pregledala vsa v vzorec izbrana letna poročila in preverila število strani, ki jih je posamezna skupina oziroma družba namenila razkritju, obveščanju in pojasnilom o izbranih temah.

Dela sem se lotila tako, da sem v prvi fazi pregledala vsa kazala in iz njih poskušala ugotoviti, na kateri strani se začne pojasnilo o raziskovani vsebini. Nato sem šla na stran, ki je bila navedena v kazalu, in preštela strani, ki opisujejo izbrano temo. Če v kazalu nisem zasledila naslova, ki bi izkazovalo, na kateri strani se nahaja proučevana vsebina, sem pregledala poslovno poročilo v celoti. Tako sem ugotovila, znotraj katerega poglavja se nahaja izbrana vsebina, in preštela strani, ki so bile namenjene raziskovalni temi.

Kazala pripravljavci letnih poročil urejajo različno. Nekatera podjetja pripravljajo letna poročila tako, da so kazala zelo obširna, druga navedejo le posamezne glavne vsebine. Če iskane informacije nisem našla znotraj poslovnega poročila, sem vsebino iskala tudi znotraj računovodskega poročila, kjer so informacije podane v obliki pojasnil k računovodskim izkazom, in presodila, ali je pojasnilo podano tako, da ga lahko vključim v obseg.

Podjetja pogosto informacije o posamezni temi omenijo ne le znotraj naslovljene teme, ampak tudi znotraj drugih vsebin. V takšnih primerih sem v obseg štela le del, ki je obravnavan v samostojnem, v naslovu opredeljenem poglavju oziroma je podan strnjeno. Pogosto se namreč podane informacije ponavljajo. V nekaterih primerih skupine določeni temi ne posvetijo ločenega poglavja, ampak podajajo posamezne informacije o njej skozi

celotno poslovno poročilo. To pomeni, da so informacije podane razpršeno in obsega ni mogoče točno določiti.

Primerjavo obsega posamezne vsebine prikazujem po izbranih temah ter po skupinah in družbi za celotno analizirano petletno obdobje na eni sliki. Na posamezni sliki je torej razvidno, kako se obseg razkritij posamezne vsebine enega podjetja razlikuje v celotnem raziskovalnem obdobju. Prikazanih je sedem grafov, za vsako proučevano vsebino posebej.

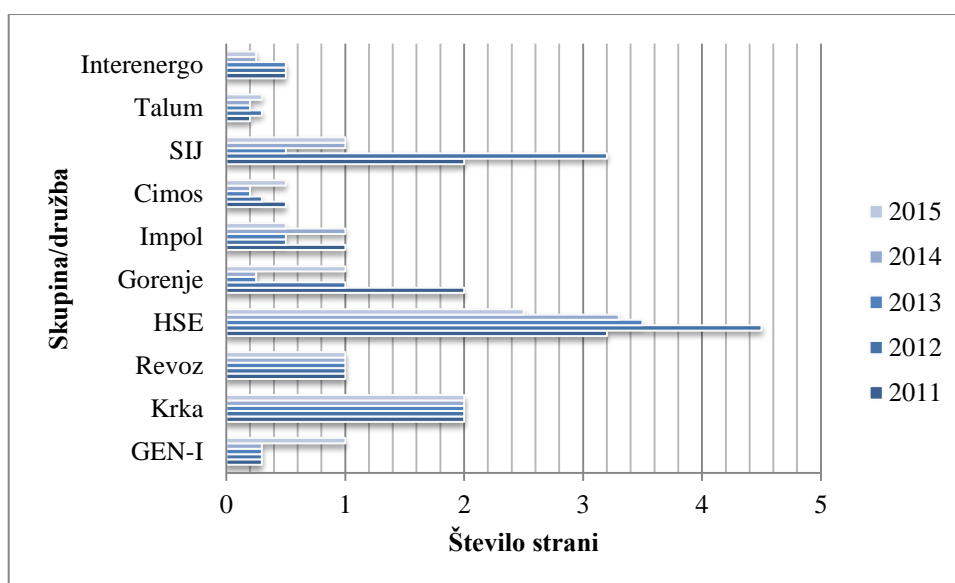
V posameznih primerih tudi primerjava obsega skozi leta ne prikaže popolnoma realnega podatka, saj se prikazovanje med leti lahko razlikuje tako, da izbrana pisava, velikost pisave, prelomi strani in vmesni nezapolnjeni prostori niso enaki. Prav tako se med leti razlikuje obseg prisotnosti grafičnih in slikovnih ponazoritev.

Za vključevanje grafičnih ponazoritev v obseg je najpomembneje, da sem za vsako skupino ali družbo in za vsa leta upoštevala enako merilo. Tako je na slikah o obsegu predstavljeno tisto število strani, ko je tema predstavljena kontinuirano in strnjeno. Posamezne povedi o proučevani temi, ki so podane znotraj drugih vsebin, so tako vplivale na oceno kakovosti, ne pa na obseg.

Slike, ki prikazujejo obseg razkritih informacij o posamezni temi, sem pripravila tako, da ordinatna os predstavlja skupino oziroma družbo, na abscisni osi pa je prikazano število strani, ki ga je skupina oziroma družba posamezni temi v poslovnem letu namenila. Obsegi poročanja po poslovnih letih se med seboj razlikujejo po intenzivnosti izbrane barve.

Od slike 1 in do slike 7 podajam grafično predstavitev obsega posamezne vsebine za proučevana leta od 2011 do 2015. Kot že pojasnjeno, sem obseg merila s številom strani.

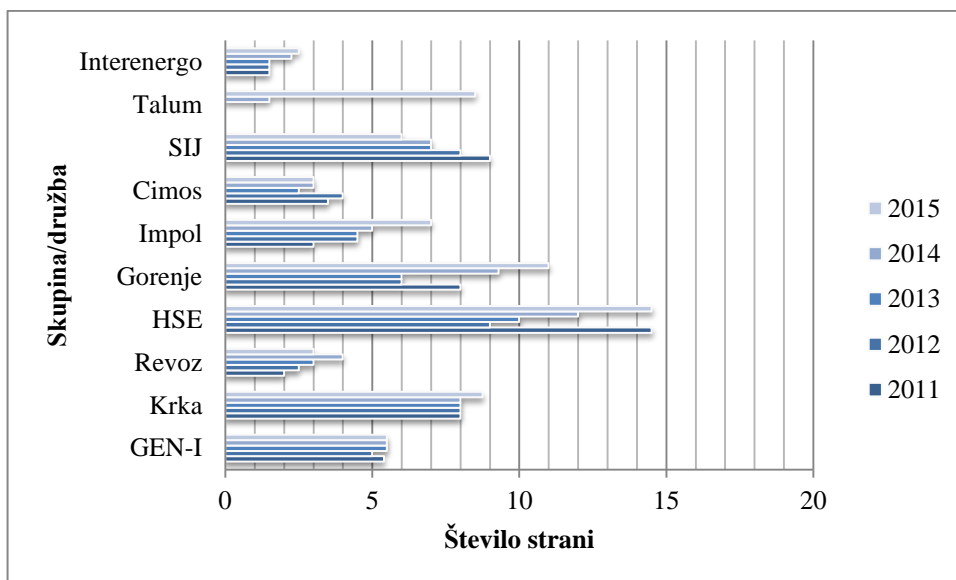
Slika 1: Obseg razkritih informacij o naložbah

Vir: Priloga 3.

Iz slike 1 je razvidno, da sta skupina Krka in družba Revoz ohranjali skozi celotno raziskovano obdobje enak obseg podanih informacij. Nasprotno pa je obseg pri skupinah HSE in SIJ za poslovno leto 2012 bistveno odstopal od obsega drugih proučevanih let.

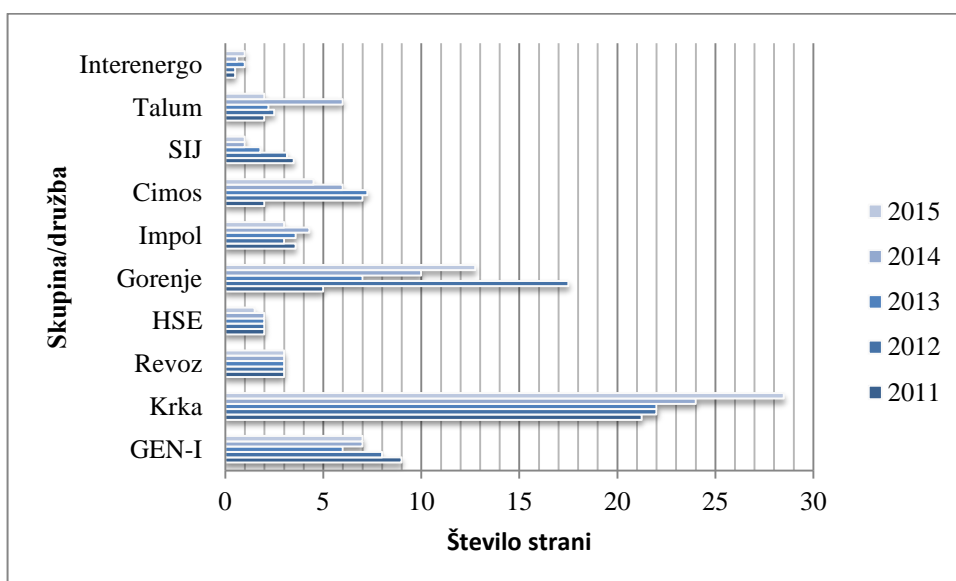
Slika 2: Obseg razkritih informacij o upravljanju tveganj

Vir: Priloga 3.

Iz slike 2 je razvidno, da se obseg poročanja o upravljanju tveganj pri poslovnih skupinah GEN-I in Krka skozi proučevano obdobje ni bistveno spreminjal. Talum ima za poslovna leta od 2011 do 2013 na svojih spletnih straneh objavljene povzetke letnih poročil.

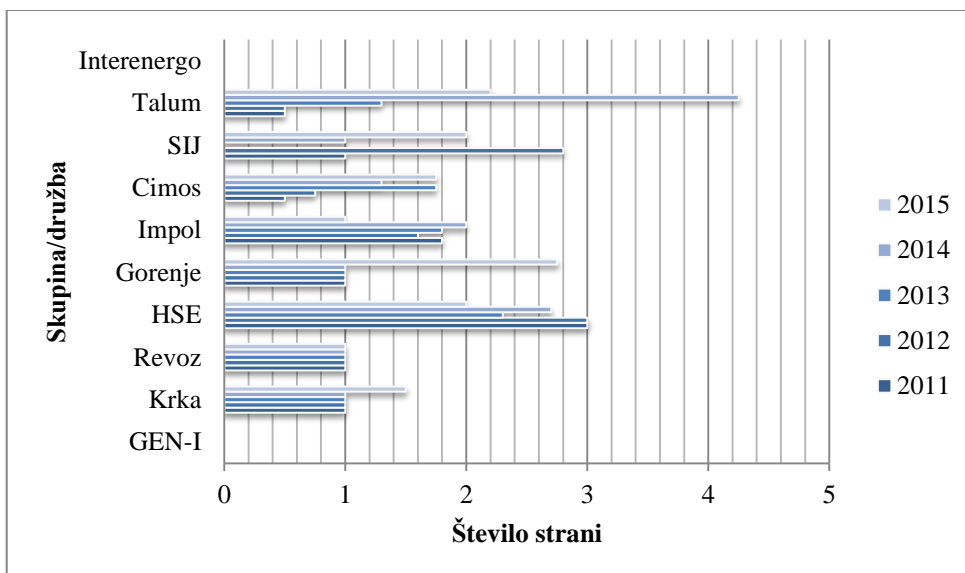
Slika 3: Obseg razkritih informacij o prodaji in kupcih

Vir: Priloga 3.

S slike 3 je razvidno, da se obseg razkritih informacij o prodaji in kupcih med skupinami bistveno razlikuje. Znotraj teme so podane informacije o izdelkih oziroma skupinah izdelkov. Na razkrivanje vplivata tudi panoga in podatek, komu so izdelki in storitve namenjeni.

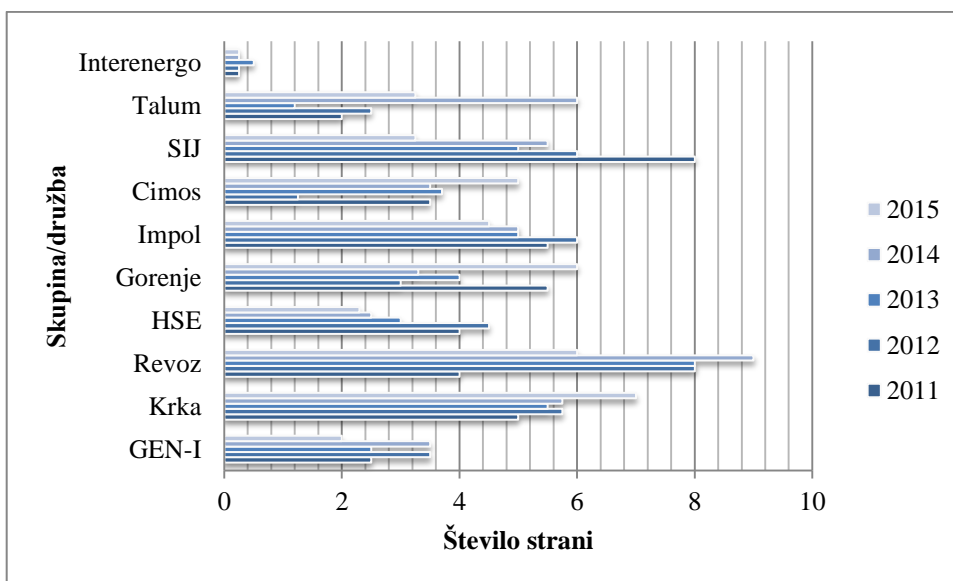
Slika 4: Obseg razkritih informacij o nabavi

Vir: Priloga 3.

S slike 4 je razvidno, da GEN-I in Interenergo nista podala informacij o nabavi. Če bi v vzorec izbrane skupine za namene primerjave razvrstila po dejavnosti, bi omenjeni skupini uvrstila v skupino proizvajalcev, distributerjev in trgovcev z električno energijo.

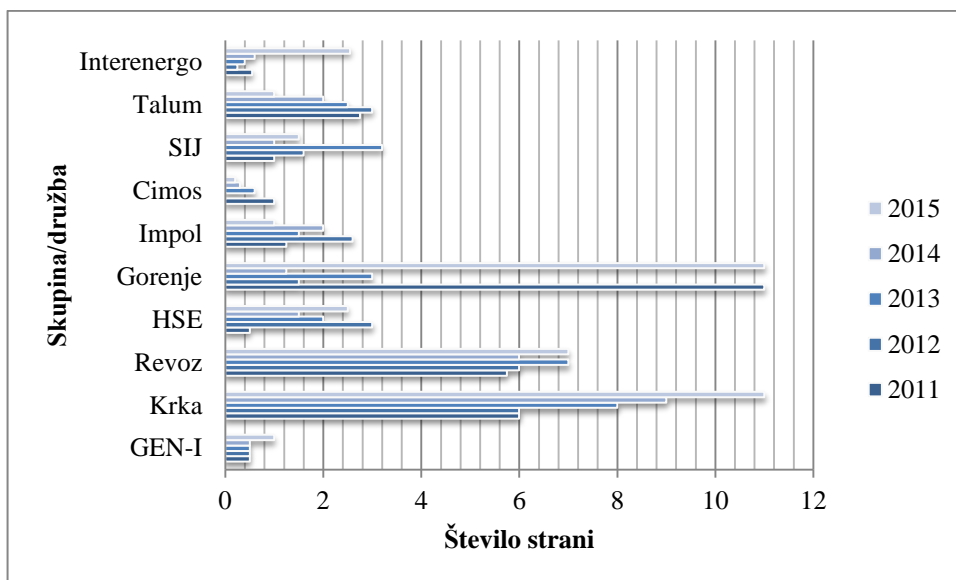
Slika 5: Obseg razkritih informacij o odgovornosti do zaposlenih

Vir: Priloga 3.

S slike 5 je razvidno, da so vse skupine in družba podale informacije o odgovornosti do zaposlenih. Videti je tudi, da je bila v letnih poročilih tema po obsegu pomembno zastopana. To je veljalo za večino letnih poročil.

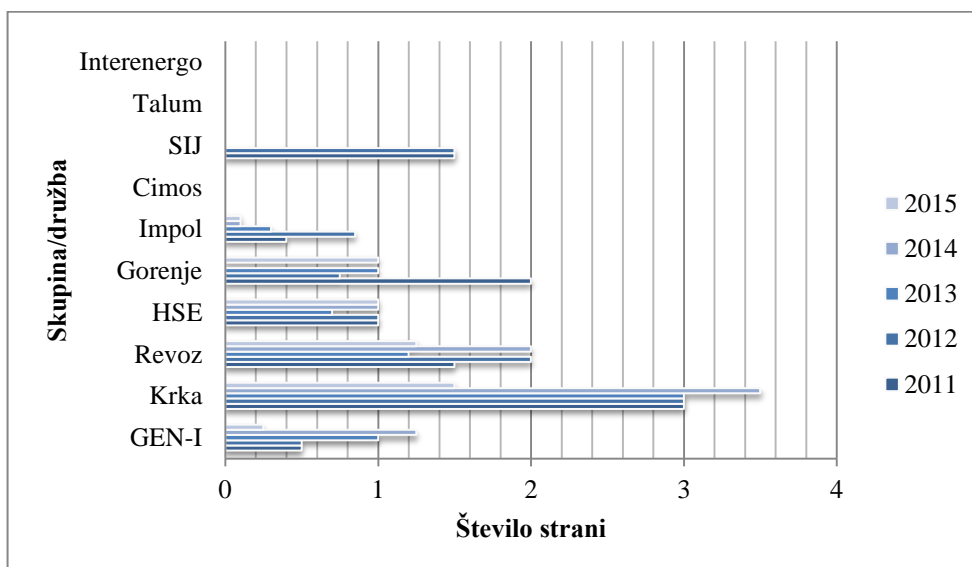
Slika 6: Obseg razkritih informacij o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja

Vir: Priloga 3.

Grafična predstavitev obsega razkritih informacij o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja, ki je prikazana s sliko 6, izkazuje dinamičnost skozi celotno proučevano obdobje pri vseh analiziranih skupinah oziroma družbi.

Slika 7: Obseg razkritih informacij o komuniciranju

Vir: Priloga 3.

S slike 7 je razvidno, da poslovne skupine Cimos, Talum in Interenergo v svoja letna poročila niso uvrstile teme o komuniciranju. Informacij niso podale za celotno petletno obdobje.

V prilogi številka 1 podajam grafično predstavitev obsega nefinančnih informacij za poslovno leto 2015. Predstavljen je obseg za vse proučevane vsebine in vse poslovne skupine in družbo. Barvna obroba nakazuje rast oziroma upad števila strani v primerjavi z letom 2011. Obseg je predstavljen s številom strani. Če so bile podane le posamezne informacije, ki so bile podane v nekaj povedih, obseg v grafu ni zaznan.

3.5.2 Kakovost razkritih informacij

Za pridobitev odgovorov na raziskovalno vprašanje, ki se glasi, kolikšna je kakovost razkritih informacij, sem proučila poglavja o naložbah, upravljanju tveganj, prodaji in kupcih, nabavi, odgovornosti do zaposlenih, odgovornosti do družbenega in naravnega okolja in komuniciranju družbe z javnostjo ter ocenila kakovost podanih in predstavljenih informacij.

V prvi fazi sem navedene vsebine prebrala v vseh letnih poročilih. Tako sem ugotovila, katere informacije lahko pričakujem. Po prebiranju vsake izbrane teme sem naredila prvi seznam, torej skupen seznam informacij, ki jih je o posamezni temi razkrilo vsako podjetje. Na osnovi prvotnega seznama podanih informacij sem naredila listo podanih informacij, ki sem jih našla v letnih poročilih vseh ali večine podjetij. Na osnovi te liste sem obseg informacij nekoliko zožila na bolj obvladljivo raven. Tako sem torej ocenjevala kakovost tistih razkritih informacij, za katere je večina podjetij ocenila, da jih je koristno razkriti.

V naslednji fazi sem ponovno prebrala izbrane vsebine ter ugotovila, ali so zelene informacije res prisotne, kako natančno so prikazane, ugotovila morebitne pomanjkljivosti in jim dodelila oceno z ocenjevalne lestvice. Pri presoji kakovosti podanih informacij sem upoštevala tudi, da gre v večji meri za neobvezne informacije, ki jih podjetja razkrivajo prostovoljno, kjer so predstavljene konkurenčne prednosti na osnovi njihovih poslovnih modelov, ki so jih podjetja izoblikovala skozi leta poslovanja.

V sledečih podpoglavjih obravnavam kakovost podanih informacij za vsako izbrano temo posebej. Podpoglavja sem strukturirala tako, da uvodoma predstavim teoretično opredelitev posamezne teme in nadaljujem z naborom informacij, ki sem jih ocenjevala. Sledita grafična predstavitev ocene kvalitativnih informacij in pojasnilo zaključnih ugotovitev podanih informacij. Ob zaključku vsakega podpoglavja predstavljam primere dobre prakse podajanja informacij iz posameznih letnih poročil.

Grafične predstavitve ocen kvalitativnih informacij so predstavljene v tabelah 3 do 9. Vsaka tabela predstavlja oceno za posamezno vsebino. V vsaki tabeli je za vsako skupino in družbo podana ocena za vsako poslovno leto, ki sem ga vključila v analizo.

3.5.2.1 Naložbe

Družbe se naložb lotevajo z namenom sledenja načrtovani poslovni strategiji in cilju poslovanja. Načeloma so odločitve o naložbah ene izmed najzahtevnejših odločitev. Naložbeni projekti lahko trajajo več let. Že večletno trajanje izvajanja in dokončanja projekta prinaša tveganja, pravzaprav je napovedovanje prihodnjih učinkov naložbe negotovo in kot tako temelji pretežno na pričakovanjih. Od uspešnosti naložb je dolgoročno odvisno doseganje ciljev poslovanja podjetja (Dolenc in Stubelj, 2010).

Področje naložb je eno ključnih področij, ki upravičeno nakazuje delovanje, razvoj in uspešnost podjetij v prihodnje. Odsotnost poročanja ali okrnjeno poročanje o naložbah še ne pomeni, da gre za odsotnost naložbene dejavnosti. Pa vendar obstaja povezanost med dejavnostjo vlaganja, razkrivanjem informacij o naložbah in naložbeni dejavnosti ter uspešnostjo poslovanja. V določeni meri gre za razkrivanje prihodnjih konkurenčnih prednosti.

Naložbena dejavnost je neločljivo povezana tudi z aktualnim finančnim stanjem posamezne družbe, saj gre običajno pri vrednejših naložbah za razmejeno financiranje skozi daljše časovno obdobje. A tudi družbe, katerih trenutni finančni položaj narekuje omejitve pri vlaganju, se z nižjimi denarnimi vložki trudijo z naložbenim vzdrževanjem obstoječe opreme, naprav in zgradb ter tako sledijo razmeram in izzivom na zahtevnem trgu.

Področje naložb družba in skupine v letnih poročilih obravnavajo različno. Večina skupin v letnem poročilu obravnavanemu področju namenja ločeno poglavje, ki ga poimenujejo različno: investicije, naložbe, investicije in naložbe, vlaganja in naložbe oziroma naložbena dejavnost. Družbe so tako pojasnile, kaj je bilo v letu, na katerega se letno poročilo nanaša, končano, začeto ali se začeta naložba nadaljuje. V večjih projektih so naložbe razporejene v več let.

Po pregledu vseh letnih poročil sem se pri obravnavanem področju osredotočila na ocenjevanje naslednjih informacij:

- vrsta naložbe,
- opredelitev pomena naložbe za podjetje, skupino, širšo lokalno skupnost in državo,
- prednosti naložbe pred sedanjo ureditvijo,
- načrt financiranja naložbe,
- načrtovanje naložbenega projekta,
- pregled izpolnjevanja načrta naložbenega projekta,
- tehnična zahtevnost naložbe,
- morebitno upoštevanje standardov,
- pregled realiziranih naložb v preteklih obdobjih,
- grafični in tabelarični prikazi,

- morebitni načrti naložb za naslednja obdobja,
- sistematično, pregledno in razumljivo podajanje informacij ter
- druge zanimive informacije.

V tabeli 3 grafično predstavljam rezultate ocene kakovosti razkritih informacij o naložbah v obravnavanih skupinah in družbi v obdobju od leta 2011 do 2015, pridobljene po pregledu zgoraj navedenih vprašanj.

Tabela 3: Ocena kakovosti razkritih informacij o naložbah

	2011	2012	2013	2014	2015
GEN-I					
Krka					
Revoz					
HSE					
Gorenje					
Impol					
Cimos					
SIJ					
Talum					
Interenergo					

Vir: Lastna izdelava.

Investicije oziroma naložbe, kot jih tudi nekatere družbe poimenujejo, so se v proučevanih letih nanašale na gradnjo novih poslovnih in proizvodnih objektov, razširitev obstoječih proizvodnih zmogljivosti, nakup novih strojev in naprav za povečevanje proizvodnih kapacitet, izboljšanje delovnih razmer, uresničevanje projektov za učinkovitejšo izrabo energije, tehnološke posodobitve, naložbeno vzdrževanje in vlaganja v informacijsko tehnologijo.

Ugotovitev glede poročanja o naložbeni dejavnosti je, da so skupine pojasnilom o navedeni temi namenile zmerno pozornost. Podale so splošne in nekatere predstavitevne informacije o naložbi, dodale finančne podatke in v posameznih primerih nekatere grafične predstavitve. O ciljih in namenu naložbe, prednostih naložbe pred trenutno ureditvijo, izpolnjevanju načrta naložb ter pomenu naložbe za ožje in širše okolje so bile podane informacije v omejenem obsegu.

Podjetja so bila v proučevanem obdobju v različnih finančnih položajih, od katerih pa so naložbe pomembne. Tudi naložbe, ki so finančno manj zahtevne, pomenijo pa pomembno spremembo ali korist, je mogoče tako predstaviti. Pomembno je pojasniti pomen in korist izvedenega projekta. Doprinos, pomembnost in ponos je mogoče izraziti ob vsakem uspešno zaključenem projektu.

Skupino Krka izpostavljam kot primer dobre prakse na področju poročanja o vlaganjih in naložbah. V vseh letnih poročilih so predstavili vse bistvene informacije in podatke o začelih in zaključenih projektih. Informacije o posameznih projektih so bile podane v opisni obliki, dodani so bili številni podatki o vrednosti posamezne naložbe in skupnih naložbenih stroških. Informacije so spremljale grafične ponazoritve. V posameznih primerih so bile podane splošne informacije o spoštovanju standardov. Predstavljeni so bili načrti za prihodnja poslovna leta.

3.5.2.2 *Upravljanje tveganj*

Tveganje je opredeljeno kot možnost, da se bo nek dogodek zgodil in negativno vplival na doseganje zastavljenih ciljev družbe (Vezjak, 2009). Če se takšen dogodek predvidi, se družba lahko nanj ustrezno pripravi in poskrbi za ustrezno, preventivno ukrepanje. Tveganje lahko pojasnimo tudi kot odstopanje dejanskega rezultata od načrtovanega (Dolenc in Stubelj, 2010). Analiza odstopanja dejanskih rezultatov od načrtovanih bi morala biti stalna dejavnost vsake družbe.

Družbe morajo vzpostaviti sistem, ki omogoča stalno predvidevanje in zaznavanje tveganj ter primerno odzivanje nanje. Z neustreznim obvladovanjem tveganj, kot tudi pomanjkljivimi notranjimi kontrolami podjetja ne zagotavljajo učinkovitih načinov za izpolnjevanje strateških ciljev, kot tudi dolgoročne uspešnosti. Opredelitev odnosa do tveganj pomeni tudi, da je ključnega pomena prava mera, kar razlikuje uspešne družbe od manj uspešnih (Vezjak, 2009).

ZGD-1 določa, da mora poslovno poročilo vsebovati vsaj pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih tveganj in negotovosti, ki jim je družba izpostavljena. Navedeno pomeni, da gre v primeru razkrivanja informacij s področja tveganj za obvezno razkrivanje.

Pri pregledu poročanja o tveganjih sem se osredotočila na ocenjevanje naslednjih razkritij:

- teoretična opredelitev tveganja z vidika skupine ali družbe,
- delitev tveganj na kategorije, vrste, skupine, podskupine oziroma področja tveganja, ki jim je skupina ali družba izpostavljena,
- način zaznavanja in obvladovanja tveganj,
- izpostavljenost posameznemu tveganju,
- uporaba modelov pri ocenjevanju tveganj (znani teoretični modeli, notranji modeli skupine ali družbe, drugo),
- ukrepi, da posamezno tveganje ne nastane, oziroma preprečevanje nastanka tveganja,
- notranja organizacija v obliki samostojnega ali skupnega oddelka, služb, hierarhične stopnje zaposlenih pri sodelovanju prepoznavanja, preprečevanja in obvladovanja področij tveganja,
- kazalniki, finančni oziroma številčni podatki,

- sistematično, pregledno in razumljivo podajanje informacij ter
- morebitne druge zanimive informacije.

V tabeli 4 grafično predstavljam rezultate ocene kakovosti razkritih informacij o tveganjih v obravnavanih skupinah in družbi v obdobju od leta 2011 do 2015, pridobljene ob pregledu zgoraj navedenih vprašanj.

Tabela 4: Ocena kakovosti razkritih informacij o upravljanju tveganj

	2011	2012	2013	2014	2015
GEN-I					
Krka					
Revoz					
HSE					
Gorenje					
Impol					
Cimos					
SIJ					
Talum					
Interenergo					

Vir: Lastna izdelava.

Vse proučevane skupine in družba so poročale o upravljanju tveganj. Temi so namenile veliko pozornosti. Podane so bile mnoge ustrezne in iskane informacije. Njihovo poročanje se je nekoliko razlikovalo po izbranih področjih, kjer so zaznale tveganja ali so jih potencialno pričakovale v prihodnjih obdobjih poslovanja, in po načinu podajanja informacij posameznega področja tveganja.

Beseda tveganje je bila v vseh letnih poročilih uporabljena precej pogosto. To razumem tako, da se podjetja zavedajo nevarnosti in slabosti, ki so prisotne pri poslovanju, imajo do njih odnos, se jim želijo čim bolj izogniti ali se nanje pripraviti in tveganje omiliti. Se pa hkrati zavedajo, da je vsaka poslovna odločitev povezana s tveganjem. Zavedajo se tudi dejstva, da je pogosto treba tvegati, saj to lahko prinaša tudi konkurenčno premoč in pomembno vpliva na prihodnje delovanje družbe. Tveganje torej prinaša tudi prednosti in priložnosti.

Obravnavane družbe so informacije o tveganjih predstavile v opisni obliki v samostojnih poglavjih poslovnega poročila, kot tudi pri pojasnilih v računovodskem delu letnega poročila. V posameznih primerih so bili narejeni tudi tabelarni povzetki z navedbami področij tveganja, opisi posamezne vrste tveganja, načinom obvladovanja in izpostavljenostjo posameznemu tveganju.

Informacije so bile v večji meri podane razumljivo in uravnoteženo. Posamezne razlike je bilo opaziti v argumentiranem, natančnem in prepričljivem podajanju razlag, ocen ter v

pristopu k notranji organizaciji obvladovanj na področju tveganj. Menim, da podane informacije odražajo dejansko sliko, pristop in odgovornost podjetij do obravnavanega področja.

Vsem obravnavanim družbam je enotno poročanje o finančnih tveganjih, ki se nanašajo na kreditna, likvidnostna in valutna tveganja. Druži jih tudi enotnost poročanja pri tržnih in cenovnih tveganjih. Družbe poročajo tudi o tveganjih, ki so specifična za posamezno družbo in dejavnost.

3.5.2.3 Prodaja in kupci

Področje prodaje je eno temeljnih področij vsakega podjetja. Snój in Iršič (2017) prodajo oziroma prodajanje opredelita kot ponujanje uporabnih vrednosti različnih pojavnih oblik izdelkov strankam in hkrati povpraševanje po protivrednostih, ki jih stranke ponujajo v zameno. Menita, da sta temeljna cilja prodaje pridobivanje možnih strank in ohranjanje obstoječih strank z uresničevanjem in razvijanjem ponudbe, torej celote koristi, ki bo naravnana na zadovoljevanje etičnih, družbeno odgovornih potreb podjetja in njihovih strank.

Kotler (2004) trženje opredeli kot nalogo ustvarjanja, promocije in posredovanja izdelkov in storitev porabnikom in podjetjem. Za uresničevanje načrtovanih prodajnih rezultatov vsakega podjetja so potrebni optimalna kombinacija dejavnosti prodaje in trženja, izdelek po ceni, ki so jo kupci pripravljene in zmožni plačati, kupci, ki po izdelku povprašujejo in imajo torej potrebo ali željo izdelek kupiti, ter pravi trenutek, ko so želje in možnosti kupca in prodajalca usklajene, da pride do prodaje oziroma nakupa.

Področje prodaje je široko in ne zajema le prodajnih rezultatov, kar podjetja še zlasti rada poudarjajo. Namen pregleda poglavij o prodaji, kupcih, izdelkih, prodajnih poteh je bil, da ugotovim, ali so podane informacije o strategiji prodaje in trženja, izdelkih, prodajnih poteh, blagovnih znamkah, kupcih, trgih in poprodajnih storitvah. Podjetja poglavje poimenujejo različno, denimo trženje in prodaja, prodaja in kupci, tržno-proizvodni program ter kupci in izdelki.

Pri pregledu področja prodaje in kupcev sem se osredotočila na pregled in ocenjevanje naslednjih podanih informacij:

- predstavitev in argumentiranje prodajnih rezultatov,
- predstavitev izdelkov in storitev, ki jih podjetja v skupini nudijo svojim kupcem,
- predstavitev novih izdelkov in storitev, ki jih želijo v prihodnje ponuditi na trgu,
- tržni položaj, kupci oziroma ciljne skupine kupcev,
- dejavnosti iskanja novih trgov oziroma kupcev,
- odgovornost in odnos do kupcev,
- ocena doseganja zastavljenih ciljev,

- načrti za naslednja obdobja,
- organizacija prodajne službe,
- poprodajne storitve,
- komuniciranje s kupci,
- sistematično, pregledno in razumljivo podajanje informacij ter
- morebitne druge zanimive informacije.

Pri ocenjevanju podanih informacij s področja prodaje in kupcev sem upoštevala tudi, da gre pri tovrstnih informacijah za ranljivost razkrivanja informacij. Letna poročila so dostopna tudi konkurenci, zato je razumljivo, da so pri izpostavljanju določenih informacij podjetja zadržana. Res je tudi, da je letno poročilo le eno komunikacijsko sredstvo, vendar pa je eno od najpomembnejših, saj gre namreč za obvezen dokument in ima tudi zaradi upoštevanja vidika obveznosti temu primerno veljavo.

V tabeli 5 grafično predstavljam rezultate ocene kakovosti razkritih informacij o prodaji in kupcih v obravnavanih skupinah in družbi v obdobju od leta 2011 do 2015.

Tabela 5: Ocena kakovosti razkritih informacij s področja prodaje in kupcev

	2011	2012	2013	2014	2015
GEN-I					
Krka					
Revoz					
HSE					
Gorenje					
Impol					
Cimos					
SIJ					
Talum					
Interenergo					

Vir: Lastna izdelava.

Zapisi in informacije o doseženih prodajnih rezultatih so bili v vseh letnih poročilih prisotni ne le v okviru predstavitve prodajnih rezultatov, ampak tudi drugih pojasnil. Podjetja so običajno že v uvodu nanizala tovrstne informacije in v nadaljevanju tudi v okviru analize poročevalskega obdobja. Vendar so bile tako podane informacije v večji meri usmerjene v predstavitev doseženih prodajnih rezultatov, primerjalnih podatkov s preteklimi obdobji in predstavitev načrtov za prihodnost.

Predstavitvi področja so v smislu kvalitativnega podajanja informacij podjetja namenila zmerno pozornost. O izdelkih in storitvah, skupinah izdelkov ali blagovnih znamkah so poročala različno. Pri podajanju informacij o kupcih so se osredotočala predvsem na podajanje informacij o prisotnosti na posameznem trgu z geografsko ponazoritvijo. Na

podajanje informacij o vsebinah, vezanih na prodajno področje, pomembno vplivajo panoga, poslovni model skupine ali podjetja, izdelki ali storitve in ciljne skupine kupcev. Za poročanje o prodaji in kupcih ter spremljevalnih dejavnostih pri proučevanih podjetjih ne velja, da kvantiteta pomeni vedno tudi kakovost.

Skupina Impol je v svojih letnih poročilih področje prodaje in kupcev prikazala sistematično, kjer so izpostavili tudi informacije o organizaciji prodajne službe. Izdelke delijo na standardni in specializiran program, ki sta namenjena različni vrsti kupcev. Pojasnili so, da je standardni program namenjen trgovcem, specializiran program pa neposredni prodaji končnim odjemalcem. V letnem poročilu za poslovno leto 2015 so zapisali, da so uspeli obdržati vse kupce, pri nekaterih so uspeli celo povečati obseg prodaje.

Izpostaviti želim tudi podjetje Revoz, saj se od ostalih obravnavanih podjetij pomembno razlikuje. Gre za podjetje, katerega osnovna dejavnost je proizvodnja motornih vozil, in proizvedena vozila prodajajo izključno družbam v skupini. Njihovo poslovanje je torej osredotočeno na proizvodnjo in ne na prodajo, kar je razvidno tudi pri podajanju informacij o prodaji.

3.5.2.4 Nabava

Osnovna naloga nabave je oskrba podjetja s surovinami, materialom, stroji in napravami, pomožnim materialom, energijo in storitvami. Vloga nabave se je skozi čas pomembno spreminjala, še zlasti to velja za zadnja desetletja. Cenovna občutljivost, močna konkurenca na globalni ravni, spreminjajoči se poslovni modeli podjetij ter razvoj in spremembe logističnih povezav vodijo podjetja v nenehno prilagajanje aktualnim razmeram in potrebam.

Podjetja se zavedajo, da je ključnega pomena, da so nabavni procesi končani ob pravem trenutku, da je nabava izvedena po optimalnih cenah in da nabavljeno ustreza dogovorjeni kakovosti. Zaloge potrebnih surovin in materialov morajo biti optimalne. Pomembno vlogo igrajo tudi odnosi med kupci in dobavitelji. Če kupec pričakuje od dobavitelja, da bo naročilo izvedeno skladno s pogodbo, mora tudi kupec poskrbeti, da izpolni svoje pogodbene obveznosti. Podjetja se zavedajo, da izbira optimalnega dobavitelja ni samoumevna, zato je sodelovanje podjetja z dobaviteljem nujno potrebno.

Pri pregledu letnih poročil in vsebin s področja nabave sem se osredotočila na ocenjevanje naslednjih podanih informacij:

- opredelitev nabavne funkcije,
- organiziranost nabavne funkcije v podjetju,
- nabavni proces in izboljšanje nabavnega procesa,
- sodelovanje z dobavitelji,

- izbor in razvrščanje dobaviteljev,
- doseganje stroškovne učinkovitosti oskrbe z izdelki in storitvami,
- upravljanje zalog surovin in pomožnih materialov,
- podprtost področja z informacijsko tehnologijo,
- spoštovanje standardov,
- sledenje novostim na področju materialov in storitev,
- odgovornost do dobaviteljev,
- sistematično, pregledno in razumljivo podajanje informacij ter
- morebitne druge zanimive informacije.

V tabeli 6 grafično predstavljam rezultate ocene kakovosti razkritih informacij o nabavi v obravnavanih skupinah in družbi v obdobju od leta 2011 do 2015, pridobljene ob pregledu zgoraj navedenih vprašanj.

Tabela 6: Ocena kakovosti razkritih informacij o nabavi

	2011	2012	2013	2014	2015
GEN-I	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐
Krka	☒ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐
Revoz	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐
HSE	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐
Gorenje	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐
Impol	☒ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐
Cimos	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐
SIJ	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐
Talum	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☒ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐	☐ ☐ ☒ ☐
Interenergo	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐

Vir: Lastna izdelava.

Podajanju vsebin nabavnega področja so skupine in družba namenile manj pozornosti. Po pregledu izbrane vsebine v vseh letnih poročilih sem ugotovila, da v nobenem letnem poročilu ni bilo mogoče najti odgovorov na vsa ali vsaj večino postavljenih vprašanj in tako pridobiti celotne slike razkrivanja. Denimo o optimiziranju logističnih procesov, skrbnem pregledu obsega in starosti zalog podjetja praktično ne poročajo. Odgovori so ohlapni, pavšalni, pogosto so razkrite le posamezne informacije. Verjamem, da to ne pomeni, da podjetja nabavi oziroma oskrbovalni verigi ne namenjajo dovolj pozornosti, ampak da so manj pozornosti namenila le obveščanju ključnih deležnikov o predmetni vsebini.

Glede podajanja informacij, ki se nanašajo na nabavno področje, izpostavljam skupino Gorenje, ki je izpostavila nekaj kakovostnih informacij. V letnem poročilu za poslovno leto 2015 so tako pojasnili, da so bile ključne dejavnosti pri upravljanju oskrbne verige namenjene pravočasnemu pretoku informacij z boljšim notranjim sodelovanjem, skrbnemu

načrtovanju, stabilnemu planu z manj kritičnimi oziroma nekritičnimi posegi, spremljanju izbranih kazalnikov v oskrbni verigi in optimiziranju zalog.

3.5.2.5 *Odgovornost do zaposlenih*

Drucker (2001) je zapisal: »Ljudi ne moremo 'upravljati'. Ljudi je treba voditi. Cilj podjetij je ustvariti čim večjo produktivnost iz specifičnih prednosti in znanja slehernega posameznika.« Specifično prednost podjetju predstavlja tudi znanje vsakega zaposlenega ali skupine ljudi, ki tvorijo isti kolektiv.

Vsak posameznik, ki se pridruži zaposlenim v izbranem podjetju, že razpolaga z znanjem, ki ga je pridobil med izobraževanjem, pogosto ima delovne izkušnje, pridobljene med šolanjem, dodatnim izobraževanjem in predhodnimi zaposlitvami. Za uresničitev novih izzivov in doseganja uspeha je vse navedeno treba nadgraditi in povezati v nov uspešen projekt s preteklimi dolgoletnimi izkušnjami kolegov, uspešnih preteklih praks, realiziranih projektov, kot tudi zaključkov, ki morda niso bili uspešni. Znanje slehernega posameznika in njegovo izobraževanje se ne moreta končati z zaključkom formalnega izobraževanja, ampak ju je treba nenehno obnavljati, nadgrajevati, spremljati domače in svetovne novosti, se ozirati k novim odkritjem in nenehno iskati nove izzive.

Podjetja se zavedajo, da motiviranih zaposlenih ni lahko pridobiti. Prav tako se zavedajo, da vlaganje v zaposlene v obliki posameznega, enkratnega dodatnega izobraževanja in primerne nagradjevanja ni dovolj ali pa ni dovolj dolgoročno. To običajno prinaša želene učinke le kratkoročno. Vsak posameznik ima izdelana osebna merila in pričakovanja glede svoje kariere, z njimi je povezana tudi motiviranost pri delu. Torej je potrebno ravnovesje med željami ter možnostmi delodajalca in zaposlenega. Optimalno je, kadar je navedeno med njimi usklajeno.

Za področje odgovornosti do zaposlenih sem se osredotočila na ocenjevanje naslednjih informacij:

- pomen zaposlenih za podjetje,
- število zaposlenih, struktura zaposlenih po izobrazbi, spolu in starosti, menedžerska struktura po spolu,
- modeli ključnih kompetenc zaposlenih,
- morebitni etični kodeks zaposlenih,
- načrt izobraževanja, notranje in zunanje izobraževanje zaposlenih, morebitna notranja šola vodenja,
- štipendiranje,
- varnost pri delu in zdravje zaposlenih,
- podajanje informacij in način podajanja informacij o delovnih nezgodah, obravnava odsotnosti zaradi bolniških staležev,
- fluktuacija,

- letni in obdobjni razgovori,
- komuniciranje z zaposlenimi in pomen notranjega komuniciranja,
- motiviranje in nagrajevanje zaposlenih,
- spodbujanje inventivne dejavnosti zaposlenih,
- organizacijska klima,
- prisotnost tveganj na področju kadrov,
- pojasnila in način podajanja informacije o morebitnih presežnih delavcih,
- sistematično, pregledno in razumljivo podajanje informacij ter
- morebitne druge zanimive informacije.

V tabeli 7 grafično predstavljam rezultate ocene kakovosti razkritih informacij o odgovornosti do zaposlenih v obravnavanih skupinah in družbi v obdobju od leta 2011 do 2015, pridobljene ob pregledu zgoraj navedenih vprašanj.

Tabela 7: Ocena kakovosti razkritih informacij o odgovornosti do zaposlenih

	2011	2012	2013	2014	2015
GEN-I					
Krka					
Revoz					
HSE					
Gorenje					
Impol					
Cimos					
SIJ					
Talum					
Interenergo					

Vir: Lastna izdelava.

Obravnavane skupine in družba so pojasnila o odgovornosti do zaposlenih umestile v del poslovnega poročila, poimenovanega trajnostno poročilo. Nekatera podjetja izdelajo samostojno trajnostno poročilo, torej ločeno od letnega poročila, vendar v analiziranih podjetjih temu ni bilo tako. Vsebine o odgovornosti do zaposlenih so bile vsebovane v vseh pregledanih letnih poročilih.

V letnih poročilih je bilo podanih veliko ustreznih pojasnil, ki so podala celovite odgovore o iskanih informacijah. Podjetja so o temi v večji meri podajala istovrstne informacije. Informacije so bile podane v opisni obliki, spremljale pa so jih grafične ponazoritve in preglednice. Tema je bila predstavljena razumljivo, sistematično in pregledno.

V Impolu so v letnem poročilu za poslovno leto 2014 v delu, kjer je umeščeno poročilo nadzornega sveta, zapisali, da »o sprejemljivosti in uspešnosti poslovanja celotne skupine

Impol priča tudi dejstvo, da v tem letu praktično ni nobene fluktuacije zaposlenih«, kar pomeni, da so se znanja ohranjala v okviru njenega poslovnega procesa.

3.5.2.6 Odgovornost do naravnega in družbenega okolja

Evropska komisija je v dokumentu, poimenovanem Zeleni dokument za promocijo evropskih usmeritev za družbeno odgovornost podjetij (2001), družbeno odgovornost podjetij opredelila kot koncept, po katerem podjetja v svoje poslovne dejavnosti in odnose z interesnimi skupinami prostovoljno vključujejo družbena in okoljska vprašanja. Nadalje je v dokumentu Obnovljena strategija EU za družbeno odgovornost podjetij za obdobje 2011–2014 navedla, da gre pri družbeni odgovornosti podjetij za ukrepe podjetij, ki presegajo njihove pravne obveznosti do družbe in okolja.

Posledica ugotovitve, da številna podjetja v EU v svoje poslovanje ne vključujejo socialnih in okoljskih vprašanj, je bilo sprejetje Direktive 2014/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Direktive 2013/34/EU glede razkritja nefinančnih informacij in informacij o raznolikosti nekaterih velikih podjetij in skupin.

Njen poglavitni cilj je izboljšanje družbene odgovornosti podjetij, za doseganje katere morajo družbe pri svojem poslovanju in sprejemanju strategije upoštevati tudi socialna in okoljska vprašanja. Navedena direktiva je bila že prenesena v slovenski pravni red, njen začetek uporabe je 1. 1. 2017. Vendar je pričakovati, da se družbeno odgovorno podjetje zaveda pomena tovrstnega poročanja in tudi vpliva na njihov ugled, zato ni vedno treba čakati na pravne podlage in s tem začetke o tovrstnem poročanju oziroma sprememb pri poročanju.

V letnem poročilu skupine SIJ za poslovno leto 2013 so zapisali, da se zavedajo svoje odgovornosti in da jo uresničujejo tako, da pri sprejemanju poslovnih odločitev upoštevajo interese vseh deležnikov v skupini, ki so lastniki, zaposleni, dobavitelji, kupci in družbeno okolje, v katerem delujejo.

Pri proučevanju podanih informacij o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja sem pozornost usmerila predvsem na iskanje odgovorov na naslednja vprašanja:

- opredelitev odgovornosti do naravnega okolja,
- opredelitev odgovornosti do družbenega okolja,
- opredelitev podjetja do dolgoročne pozitivne koristi odgovornega ravnanja do naravnega in družbenega okolja,
- ali podjetje kot družbeno okolje opredeli le lokalne skupnosti, torej ožjo skupnost, ali tudi širšo skupnost,
- kako aktivno se podjetje vključuje v družbene dogodke v lokalni skupnosti, širši skupnosti in zunaj meja Slovenije,
- pridobljeni standardi na področju okolja,

- cilji in programi varovanja okolja,
- raba naravnih virov,
- energetska učinkovito vlaganje,
- raba alternativnih virov energije, ravnanje z odpadki, povzročanje hrupa,
- izobraževanje zaposlenih o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja,
- sistematično, pregledno in razumljivo podajanje informacij ter
- morebitne druge zanimive informacije.

Podjetja poročanje o okoljski in družbeni odgovornosti umestijo v tisti del poslovnega poročila, ki je namenjen trajnostnemu poročanju. Temi odgovornost do družbenega in naravnega okolja običajno obravnavajo ločeno v dveh podpoglavjih in ju ne združujejo. To velja tudi za proučevane skupine in družbo.

V tabeli 8 grafično predstavljam rezultate ocene kakovosti razkritih informacij o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja v obravnavanih skupinah in družbi v obdobju od leta 2011 do 2015, ki sem jih pridobila pri iskanju odgovorov na zgoraj navedena vprašanja.

Tabela 8: Ocena kakovosti razkritih informacij o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja

	2011	2012	2013	2014	2015
GEN-I					
Krka					
Revoz					
HSE					
Gorenje					
Impol					
Cimos					
SIJ					
Talum					
Interenergo					

Vir: Lastna izdelava.

Splošna skupna ocena o podanih informacijah s področja odgovornosti do naravnega in družbenega okolja je, da so skupine in družba temi namenile zmerno pozornost, vendar so bile v poročanju med njimi opazne kvalitativne razlike. Podjetja se z okoljskimi vprašanji ukvarjajo v vseh fazah in na vseh ravneh poslovanja, torej je bilo pričakovati, da bodo svoja ravnanja in dosežke predstavila kot zelo pomembne. Informacij o pridobljenih standardih ne predstavijo kot zelo pomembne. Morda predstavitve v analiziranih letnih poročilih ne izkazujejo vseh dejavnosti in rezultatov, ki so jih družbe v posameznem poslovnem letu uresničile.

Podane informacije, povezane z družbeno odgovornostjo, so bile v večji meri osredotočene na omembo sredstev, namenjenih posameznim organizacijam ali interesnim skupinam, ki jih družbe podpirajo in običajno delujejo v bližnjem, lokalnem okolju.

Skupina SIJ je v letnem poročilu za poslovno leto 2013 poglavje, v katerem je podala informacije o okoljski odgovornosti, naslovlila z Ekološka ozaveščenost. Med drugim so zapisali, da je varstvo okolja osnovna pravica, dolžnost in odgovornost vseh, ki so zaposleni v skupini SIJ, zato ga obravnavajo kot del politike vodenja celotne skupine. Samokritično pa so se izrazili do porabe električne energije, saj so navedli, da je bila poraba manjša kot v predhodnem letu, kar so dosegli z energetske učinkovitimi napravami in manjšimi izgubami, vendar pa bi bil rezultat ob optimalni izkoriščenosti kapacitet lahko še boljši.

3.5.2.7 Komuniciranje s ključnimi deležniki

Namen komuniciranja je v obveščanju ključnih deležnikov, pridobivanju koristnih informacij in vplivanju na ključne deležnike. Glede na namen in cilj komuniciranja je odvisno, katero obliko in metodo komuniciranja uporabimo. To je odvisno tudi od drugih dejavnikov, denimo od vsebine, ki jo želimo podati in izmenjati, ključnih deležnikov, ki jim želimo informacijo posredovati, časa, ki ga imamo na razpolago za podajanje informacij, ter od našega znanja in sposobnosti, da uporabljamo različne načine komuniciranja (Možina, Tavčar, Zupan in Kneževič, 2004).

Letno poročilo je način pisnega komuniciranja, ki je izdano le enkrat letno in v katerem podjetje pojasni rezultate preteklega leta in prihodnje načrte. Tudi letno poročilo je način komuniciranja. Je trajen dokument, ki se ga ne more popravljati.

Pri proučevanju razkritih informacij o komuniciranju me je zanimalo predvsem, kako podjetje povzame enoletne dejavnosti na področju komuniciranja, tako notranjega kot zunanjega, torej komuniciranje z vsemi ključnimi deležniki in zainteresirano javnostjo, ter ga predstavi v letnem poročilu.

Pri proučevanju podanih informacij o komuniciranju sem bila pozorna predvsem na naslednja pojasnila:

- pomen komuniciranja za podjetje,
- predstavitev ciljev komuniciranja,
- ima podjetje izdelano strategijo komuniciranja in jo morda predstavi,
- kako podjetje dosega zastavljene cilje glede komuniciranja,
- se podjetje opredeli, kdo so njegovi najpomembnejši ključni deležniki, s katerimi komunicira,
- je jasno razvidno, komu podjetje namenja sporočila,
- ali podjetje spodbuja komuniciranje,

- želijo pridobiti povratne informacije od ključnih deležnikov,
- sistematično, pregledno in razumljivo podajanje informacij ter
- morebitne druge zanimive informacije.

V tabeli 9 grafično predstavljam rezultate ocen kakovosti razkritih informacij o komuniciranju v obravnavanih skupinah in družbi v obdobju od leta 2011 do 2015, pridobljene ob pregledu zgoraj navedenih vprašanj.

Tabela 9: Ocena kakovosti razkritih informacij o komuniciranju

	2011	2012	2013	2014	2015
GEN-I					
Krka					
Revoz					
HSE					
Gorenje					
Impol					
Cimos					
SIJ					
Talum					
Interenergo					

Vir: Lastna izdelava.

Ob proučevanju v vzorec vključenih letnih poročil sem ugotovila, da vsa proučevana podjetja poročanju o komuniciranju niso namenila enako mero pozornosti. Nekatera podjetja teme niso vključila v letna poročila. Je tudi tema, za katero sem ugotovila, da so bile informacije o njej med proučevanimi temami najmanj prisotne. Pravzaprav so bila moja pričakovanja ravno nasprotna.

Gre namreč za področje, kjer podjetja le popišejo in predstavijo svoje delovanje in dejavnosti na področju komuniciranja v letu, za katerega so pripravila letno poročilo. Ne gre za prikaz finančnih kazalnikov ali kako drugače ovrednotenih rezultatov. Vsako podjetje namreč komunicira z zaposlenimi, lastniki, državnimi in javnimi ustanovami, kupci, dobavitelji in lokalno skupnostjo. Razlikujejo se le mediji komuniciranja. V letnem poročilu je tako lahko predstavljena zgodba ali dejavnosti in delovanje enega leta, seveda z vplivi celotne zgodovine podjetja.

Najpomembnejša pomanjkljivost, ki sem jo ob iskanju informacij o komuniciranju zaznala, je bila, da so podjetja najpogosteje pisala o komuniciranju le do določenih skupin, največkrat do zaposlenih. O komuniciranju s preostalimi ključnimi deležniki so poročala skopo ali niso poročala. Naslednja šibkost, ki je bila zelo opazna, je, da so podjetja o komuniciranju poročala razdrobljeno, pogosto znotraj drugih tem in torej ne strnjeno. Iskanje podanih informacij ni bilo preprosto. Kadar so bile informacije podane v okviru

drugih tem, niso bile pojasnjene celovito. Osnovne informacije in opredelitve so bile tako podane pomanjkljivo ali jih ni bilo.

Glede podajanja informacij o komuniciranju izpostavljam tiste, ki jih je podal Revoz. Dve od navedenih informacij sta bili izstopajoči. V letnem poročilu za leto 2011 je navedeno, da so tovarno po dolgem času odprli za zunanje obiskovalce. Menim, da gre za zelo učinkovit način komuniciranja in tudi umestitev te informacije v letno poročilo je zelo pohvalna.

Revoz je v več letnih poročilih poročal tudi o odprtem odnosu do medijev med krizo. Zavedajo se pomembnosti komuniciranja z mediji. Če jih bo obveščal o pozitivnih rezultatih in uspehih, mu bodo prisluhnili tudi, ko bo imel težavno obdobje. To je precej drugačna praksa od drugih podjetij, ne le obravnavanih, ampak tudi v globalnem smislu. Podjetja so namreč naklonjena podajanju pozitivnih informacij in nenaklonjena podajanju negativnih izkušenj.

Grafična predstavitev v prilogi številka 2 prikazuje kakovost finančnih informacij v letu 2015. Prikazane so ocene za vse izbrane vsebine in vse poslovne skupine in družbo. Barvna obroba nakazuje boljšo oziroma večjo kakovost razkritih informacij bodisi slabšo oziroma manjšo kakovost razkritih informacij v primerjavi s poslovnim letom 2011.

3.6 Vsebine, obseg in kakovost razkritih informacij skozi petletno obdobje

V obravnavanem poglavju podajam odgovore in ugotovitve na vprašanje, ali se vsebine, obseg in kakovost razkritih informacij v proučevanih podjetjih v analiziranem petletnem obdobju spreminjajo. Izsledke, dognanja in zaključke podajam ločeno za vsebino, obseg in kakovost pregledanih poročanj.

Odgovor na vprašanje, ali so se vsebine v izbranih letnih poročilih za proučevana leta spreminjale, je, da so se vsebine spreminjale malo. Odgovor se navezuje na sedem proučevanih vsebin. Tudi pogled na celotna letna poročila in torej tudi druge teme je ponudil enak odgovor. Podjetja so v ocenjevanem petletnem obdobju v letna poročila v večji meri vključevala iste vsebine.

Ugotovila sem, da so imele skupine in družba izdelan model letnega poročila, ki so mu skozi proučevana leta večinoma sledila oziroma so ga spreminjala malo. Pri razčlenitvi podanih informacij znotraj posamezne proučevane teme je odgovor enak. Podane informacije znotraj posamezne izbrane teme se v tem obdobju niso pomembno spreminjale.

Razlike je bilo opaziti le v manjši meri in so se nanašale na odsotnost oziroma prisotnost posamezne informacije oziroma podatka, spremenjeno grafično podobo in dopolnjujočo

slikovno predstavitev, zaporedje podanih informacij in na prepričljivo argumentiranje predstavljenih informacij.

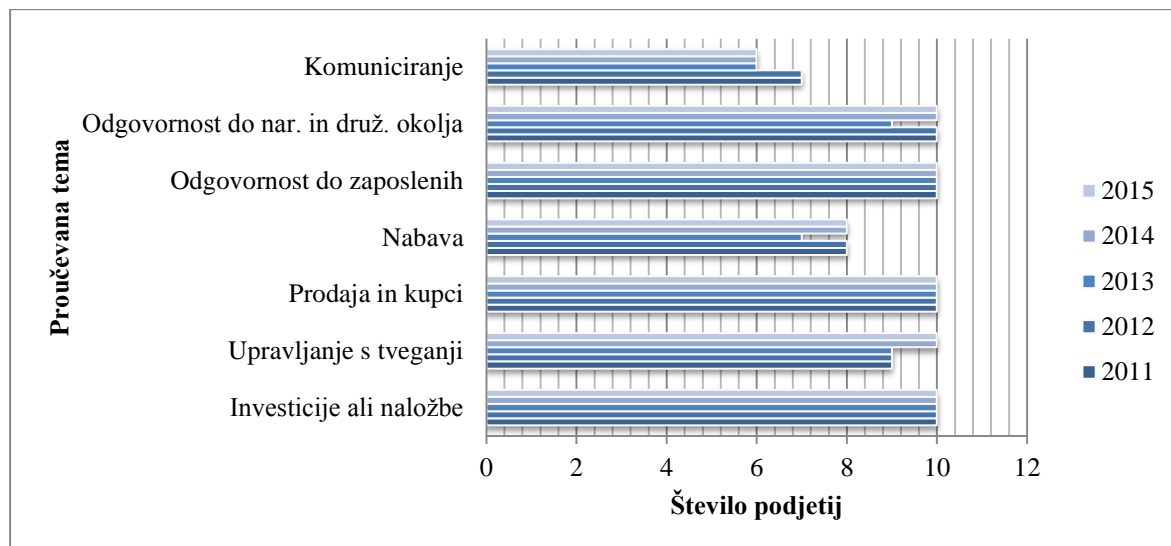
Kot dopolnjujoč odgovor na vprašanje, ali so se vsebine informacij spreminjale v času, podajam tudi tabelarično predstavitev, v kateri predstavljam, koliko skupin oziroma podjetij je v posamezno letno poročilo vključilo izbrano proučevano temo.

Na sliki 8 tako prikazujem, v koliko letnih poročil je bila proučevana vsebina vključena. Rezultat sem izrazila v številkah. Denimo število 10 pomeni, da so bile za izbrano poslovno leto na voljo informacije o izbrani vsebini v letnih poročilih vseh 10 analiziranih družb. Če je število manjše od 10, pomeni, da je toliko podjetij podalo informacije o izbrani vsebini oziroma da niso bile razpoložljive informacije vseh skupin ali družbe za vsako proučevano leto.

Poimensko odsotnost posamezne vsebine za vsako proučevano leto in skupino oziroma družbo sem navedla v podpoglavju 3.4.

Iz tabelarične predstavitve prisotnosti vsebin je mogoče zaključiti, da ni zaznati večjih razlik, ki bi nakazovale, da se je prisotnost proučevanih vsebin skozi čas bistveno zmanjševala ali povečevala.

Slika 8: Grafični prikaz skupnega števila vseh proučevanih vsebin v letnih poročilih

Vir: Priloga 3.

Na prvi pogled je videti, da se je prisotnost vsebine o upravljanju tveganj spremenila. Vendar gre pri navedeni vsebini za skupino Talum, ki ima za poslovna leta od 2011 do 2013 na svojih spletnih straneh objavljene le povzetke letnih poročil, v katerih pa ni vsebin o upravljanju tveganj.

Razlike je opaziti pri nabavi, odgovornosti do naravnega in družbenega okolja in pri komuniciranju, vendar gre za odstopanje v posameznem letu oziroma dveh. Iz navedenega torej ni mogoče zaključiti, da gre za bistveno spremenjeno poročanje, na osnovi katerega bi lahko potrdila pozitiven ali negativen trend prisotnosti posamezne vsebine skozi petletno proučevano obdobje. Za predstavitev informacij o nabavi in odgovornosti do naravnega in družbenega okolja lahko tudi zaključim, da gre za enkratno odstopanje sredi proučevanega obdobja.

O investicijah in naložbah, prodaji in kupcih ter odgovornosti do zaposlenih so vse v vzorec izbrane skupine in podjetje podale informacije v vseh proučevanih letih. To torej pomeni, da vsako od petdesetih analiziranih letnih poročil vsebuje informacije o treh navedenih vsebinah.

Za pridobitev odgovora na vprašanje, kako se obseg izbranih vsebin spreminja skozi raziskovalno obdobje, sem pregledala sedem izbranih vsebin. Obseg sem ocenjevala s številom strani. Na osnovi pregleda vseh letnih poročil sem ugotovila, da se je skupni obseg vseh proučevanih letnih poročil skozi leta spreminjal.

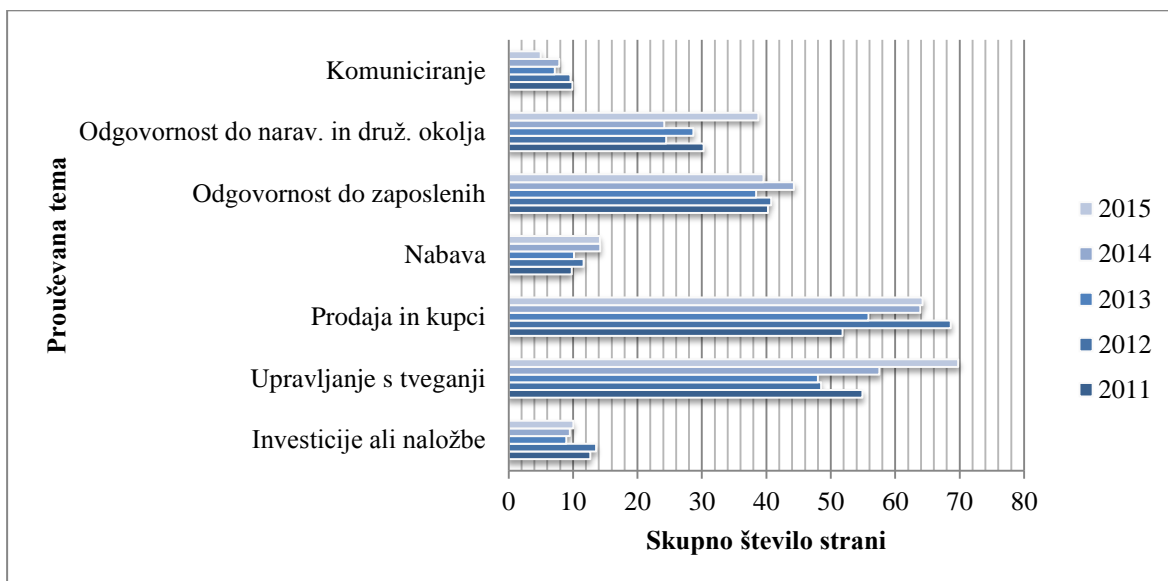
Ne morem potrditi, da se je skupni obseg vseh skupin in družbe le povečeval ali le zmanjševal. Ugotovila sem dinamičnost, kar pomeni, da obseg skozi leta ni bil enak. Morda bi bil odgovor drugačen, če bi za merilo obsega izbrala število vrstic, povedi, besed ali celotna besedila vseh skupin in podjetja preoblikovala v enotno pisavo, izenačila presledke med vrsticami oziroma uveljavila enotno oblikovanje.

V podpoglavju 3.5.1 sem s slikami od 1 do 7 prikazala obseg po kriterijih proučevanega leta, teme in skupin oziroma družbe. Če bi na osnovi predstavitev o obsegu na omenjenih slikah želela podati odgovor za vsako skupino oziroma družbo posebej, bi se odgovori za vsako temo in poslovno leto razlikovali. Razvidna je bila razgibanost obsega po posamezni vsebini. Obseg se je povečeval ali zmanjševal. Ugotovitev velja za vse proučevane teme.

Na sliki 9 predstavljam skupno število strani vseh podjetij za posamezno poslovno leto za vsako proučevano temo.

Navedena slika torej predstavlja zbir obsegov vseh skupin in družbe za vsako od proučevanih tem za celotno proučevano petletno obdobje. S slikami od 1 do 7 v podpoglavju 3.5.1 pa je bil obseg predstavljen za vsako skupino oziroma družbo in vsako temo posebej.

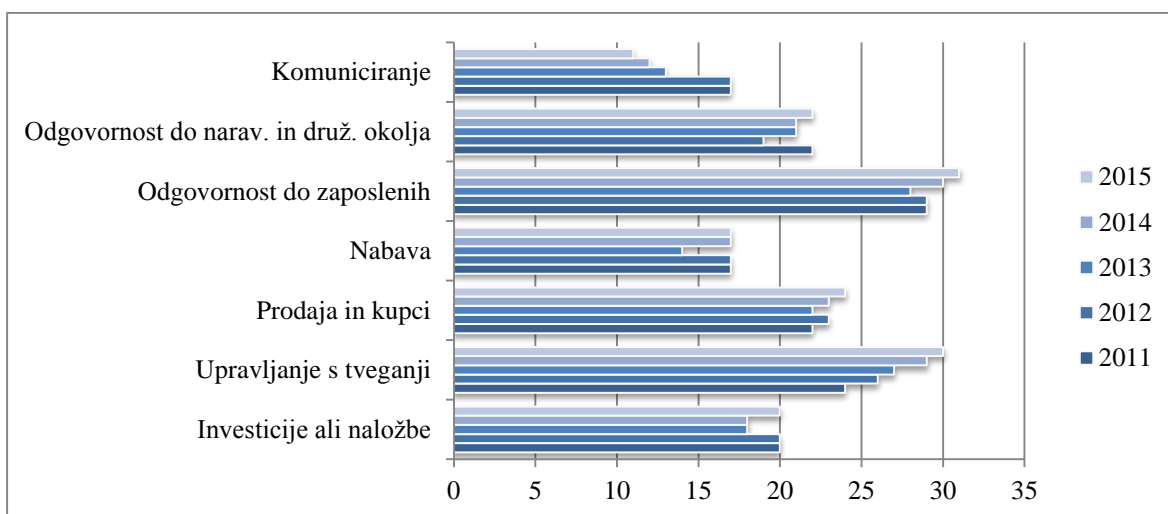
Slika 9: Skupni obseg razkritih informacij vseh podjetij po posamezni vsebini

Vir: Priloga 3.

Za predstavitev skupnih rezultatov o kakovosti podanih informacij in pridobitev odgovora na vprašanje, ali se je kakovost razkritih nefinančnih informacij spreminjala skozi proučevano obdobje, sem uporabila ocene, ki sem jih prikazala v tabelah 3 do 9. V omenjenih tabelah so bile podane ocene kakovosti razkritih nefinančnih informacij, ki so ponazorile, ali so razkrita dejstva predstavila celovito sliko področja, razkrila večji del pričakovanih informacij, predstavila delno sliko področja, razkrila samo posamezne informacije oziroma razkritja niso bila na razpolago.

Slika 10: Skupen seštevek ocen kakovosti razkritih informacij o proučevanih vsebinah

Vir: Lastna izdelava.

S sliko 10 predstavljam zbir ocen kakovosti razkritih informacij za vsako od proučevanih vsebin za vse skupine in družbo skupaj in ločeno za vsako poslovno leto.

Iz ponazoritve lahko zaključim, da se je kakovost podanih informacij posamezne vsebine, gledano za vse skupine in družbo skupaj, spreminjala v manjši meri. Z grafa je razviden pozitiven trend pri razkrivanju informacij o upravljanju tveganj, kar pa je posledica dejstva, da informacije Taluma za leta 2011 do 2013 niso bile na razpolago. Razlika, ki sicer ni bistveno povezana s prisotnostjo oziroma odsotnostjo poročanja, je razvidna pri razkrivanju informacij o komuniciranju in je posledica razkrivanja manj kakovostnih informacij.

Pri ostalih vsebinah je bilo zaznati posamezna nihanja med posameznimi poslovnimi leti, vendar ne morem potrditi, da se je skozi leta kakovost podanih informacij, gledano skupaj za vsa letna poročila, zmanjševala ali povečevala. Do enake ugotovitve sem prišla tudi, če sem primerjala posamezno skupino oziroma družbo skozi raziskovano obdobje. To pomeni, da skupine in družba v večji meri ohranjajo izbran način podajanja pojasnil, razkrivajo istovrstne informacije in se ne nagibajo k spreminjanju ustaljenega načina poročanja. Opazne razlike pri kakovosti podanih informacij pa so bile, če sem naredila primerjavo med podjetji.

SKLEP

Gospodarske družbe za vsako poslovno leto pripravijo letno poročilo, ki je skladno z določbami ZGD-1. Zakon določa obvezne vsebine, ki jih mora letno poročilo vsebovati. Podane informacije morajo biti razumljive, bistvene, primerljive in zanesljive.

Družbe poleg obveznih vsebin v letnem poročilu razkrijejo tudi neobvezne, prostovoljne vsebine. Ključnim deležnikom, to je lastnikom, zaposlenim, kupcem, dobaviteljem, kreditodajalcem, državi, lokalnemu okolju, potencialnim novim vlagateljem in ostali zainteresirani javnosti, podajo ključne podatke in informacije o preteklem poslovanju in prihodnjih načrtih.

Za prostovoljna razkritja, podana v letnih poročilih, se družbe odločajo z namenom dodatne predstavitve, poudarjanja prednosti izbranega načina poslovanja, povečevanja svojega ugleda in prepoznavnosti ter pričakovanih prihodnjih koristi. S podajanjem nefinančnih informacij in razkritij izbranih vsebin sporočajo, da jih ne zanima samo dobiček, torej trenutna uspešnost in rast družbe, ampak tudi trajnostni razvoj družbe, dolgoročno delovanje ter naravno in družbeno okolje.

Družbe običajno poročajo in obveščajo o dosežkih, uspehih, pozitivnih pristopih in praksah. Poročanju o neuspehih, pomanjkljivostih, trenutnih negativnih stanjih ali neustreznih poslovnih odločitvah je namenjenega malo prostora oziroma je to obravnavano izjemoma.

Skrbno pripravljeno letno poročilo nudi učinkovito komunikacijsko orodje, saj je tudi osnovni predstavitveni dokument družbe. To potrjuje tudi podatek, da so letna poročila običajno javno dostopna, saj so objavljena na spletnih straneh družb. Dostopna so letna poročila tako za zadnje poslovno leto kot tudi za mnoga predhodna poslovna leta.

Analizirane skupine in družba so predstavnice različnih panog. Strategije podjetij, lastniške strukture, gospodarski položaj, položaj panoge, poslovno okolje, različni interesi ključnih deležnikov, vsakodnevni izzivi in drugi vplivi, s katerimi se podjetja srečujejo, se razlikujejo. Vsem analiziranim podjetjem je skupen podatek, da so se v poslovnem letu 2015 uvrstila na najvišja mesta na lestvici največjih izvoznih podjetij v Sloveniji.

Uprave se zavedajo, da so letna poročila namenjena različnim ključnim deležnikom. Njihova pričakovanja o prisotnosti raznolikih vsebin in razkritih informacij se običajno razlikujejo. Pripravljavci zato v letna poročila vključujejo mnoge informacije, podatke in pojasnila. V analiziranih letnih poročilih sem se osredotočila na proučevanje vsebin s področja naložb, upravljanja s tveganji, prodaje in izdelkov, nabave, odgovornosti do zaposlenih, naravnega in družbenega okolja ter komuniciranja.

V vseh letnih poročilih so bile prisotne informacije s področja naložb, prodaje in izdelkov ter odgovornosti do zaposlenih. Informacije s področja nabave niso bile prisotne pri dveh poslovnih skupinah za celotno proučevano obdobje, pri eni skupini le za eno poslovno leto. Pojasnil o odgovornosti do naravnega in družbenega okolja ni bilo zaslediti v enem od letnih poročil. Proučevane skupine in družba so med izbranimi temami namenile najmanj pozornosti podajanju informacij s področja komuniciranja.

Primerjava obsega podanih informacij je pokazala razlikovanja med skupinami in družbo ter tudi znotraj posamezne skupine skozi petletno proučevano obdobje. Oblika letnega poročila ni določena, zato omogoča ustvarjalnost, ki vpliva tudi na obseg. Znotraj posameznega podjetja ni bilo zaznati večjih razlik glede kakovosti podanih informacij, primerjava med podjetji pa je pokazala opazno razliko.

Prisotnost oziroma odsotnost proučevanih vsebin se skozi analizirano obdobje ni bistveno spreminjala. Razlike pa so bile opazne pri obsegu, kjer je bilo zaznati dinamičnost, vendar ni mogoče zaključiti, da se je obseg skozi petletno obdobje povečeval oziroma zmanjševal. Obseg se je razlikoval med leti, bodisi se je večal ali manjšal. Pri vsaki od analiziranih vsebin je bila ugotovitev različna. Skupine in družba so skozi obravnavano obdobje v večji meri ohranjale ustaljeno raven kakovosti podajanja informacij. Izdelan imajo model oziroma vzorec letnega poročila, ki mu skozi proučevana leta bolj ali manj sledijo. Sledijo mu bolj po razkritih vsebinah in kakovosti podanih informacij ter manj po obsegu podanih informacij.

Skupine in družba se zavedajo, da je letno poročilo odlična priložnost za njihovo celovito predstavitev, predstavitev njihovih rezultatov in poslovnih načrtov. Verjamem, da prepoznavajo, da s transparentno komunikacijo pripomorejo k dolgoročno stabilni, uspešni

in trajnostno naravnani družbi. Letno poročilo v celoti je lahko eden najpomembnejših komunikacijskih in predstavitvenih dokumentov vsakega podjetja.

LITERATURA IN VIRI

1. Bergant, Ž. (2007). Analiza poslovanja v okviru letnega poročila družbe glede na zahteve Zakona o gospodarskih družbah. *Zbornik 13. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije* (str. 35–52). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije.
2. Bergant, Ž. (2016). Računovodske informacije z vidika trajnostnega razvoja podjetja. *Poslovodno računovodstvo*, 9(2), 89–107.
3. Chatterji, A. & Levine, D. (2005). *Breaking Down The Wall Of Codes: Evaluating Non-Financial Performance Measurement. Working Paper Series*. Berkeley: Center for Responsible Business, UC Berkeley.
4. Cimos, d. d. (2012). *Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2011*. Koper: Cimos d. d.
5. Cimos, d. d. (2013). *Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2012*. Koper: Cimos d. d.
6. Cimos, d. d. (2014). *Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2013*. Koper: Cimos d. d.
7. Cimos, d. d. (2015). *Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2014*. Koper: Cimos d. d.
8. Cimos, d. d. (2016). *Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2015*. Koper: Cimos d. d.
9. Coram, P. J., Mock, T. J. & Monroe, G. S. (2011). Financial analysts' evaluation of enhanced disclosure of non-financial performance indicators. *The British Accounting Review*, 43, 87–101.
10. Djokić, D. (2011). *Korporacijsko upravljanje in nadzor delniških družb*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
11. Djokić, D. (2015). Transparency of the Non-Financial Reports in the Republic of Slovenia. *Management*, 4, 379–397.
12. Dolenc, P. & Stubelj, I. (2010). *Poslovne finance s praktičnimi primeri*. Ljubljana: Samozaložba Dolenc Primož.
13. Drucker, P. F. (2001). *Managerski izzivi v 21. stoletju*. Ljubljana: GV založba.
14. Eccles, R. G., Krzus, M. P. & Serafeim, G. (2011). *Market Interest in Nonfinancial Information. Working Paper 12-018*. Pridobljeno 19. maja 2016 iz <http://www.hbs.edu/faculty/Publication%20Files/12-018.pdf>
15. Eurosif & ACCA. (2013). *What do investors expect from non-financial reporting?* Pridobljeno 10. maja 2016 iz <http://www.accaglobal.com/content/dam/acca/global/PDF-technical/sustainability-reporting/tech-tp-wdir.pdf>

16. Fields, E. (2011). *The essentials of finance and accounting for nonfinancial managers*. (2. izd.). New York: AMACOM.
17. Fink Babič, S. & Biloslavo, R. (2012). Trajnostno poročanje podjetij: priložnosti in izzivi. *Organizacija*, 45(1), 14–26.
18. GEN-I, d. o. o. (2012). *Letno poročilo družbe GEN-I in skupine GEN-I za poslovno leto 2011*. Krško: GEN-I, d. o. o.
19. GEN-I, d. o. o. (2013). *Letno poročilo poslovne Skupine GEN-I in družbe GEN-I, za poslovno leto 2012*. Krško: GEN-I, d. o. o.
20. GEN-I, d. o. o. (2014). *Letno poročilo poslovne Skupine GEN-I in družbe GEN-I, Trgovanje in prodaja električne energije, d. o. o., za poslovno leto 2013*. Krško: GEN-I, d. o. o.
21. GEN-I, d. o. o. (2015). *GEN-I Letno poročilo 2014. Poslovanje skupine GEN-I in družbe GEN-I za poslovno leto 2014*. Krško: GEN-I, d. o. o.
22. GEN-I, d. o. o. (2016). *Letno poročilo skupine in družbe GEN-I za leto 2015*. Krško: GEN-I, d. o. o.
23. Global Reporting Initiative & The International Organization for Standardization (2014, januar). *GRI G4 Guidelines and ISO 26000:2010 How to use the GRI G4 Guidelines and ISO 26000 in conjunction*. Geneva & Amsterdam: Global Reporting Initiative & The International Organization for Standardization.
24. Gorenje, d. d. (2012). *Gorenje Letno poročilo 2011*. Velenje: Gorenje, d. d.
25. Gorenje, d. d. (2013). *Letno poročilo Skupine Gorenje za leto 2012*. Velenje: Gorenje, d. d.
26. Gorenje, d. d. (2014). *Letno poročilo Skupine Gorenje za leto 2013*. Velenje: Gorenje, d. d.
27. Gorenje, d. d. (2015). *Gorenje Group Letno poročilo 2014*. Velenje: Gorenje, d. d.
28. Gorenje, d. d. (2016). *Gorenje Group Letno poročilo 2015*. Velenje: Gorenje, d. d.
29. Hartman, D. (2016). Najpogostejše pomanjkljivosti in napake pri izdelavi letnega poročila. *Sirius*, 2, 5–17.
30. Hoff, B. & Wood, D. (2008). *White Paper: Report on Project Findings. The Use of Non-Financial Information: What Do Investors Want?* Boston: The Boston College Center for Corporate Citizenship.
31. Horvat, T. (2000). *Priprava letnega poročila za komuniciranje z interesnimi skupinami podjetja*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
32. Horvat, T. (2003). *Priprava razkritij v letnem poročilu gospodarske družbe*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
33. Horvat, T. (2015, 27. november). Nove smernice in nova direktiva za trajnostno poročanje. *Finance*, str. 12.
34. HSE, d. o. o. (2012). *Letno poročilo družbe in skupine HSE 2011*. Ljubljana: HSE, d. o. o.
35. HSE, d. o. o. (2013). *Letno poročilo družbe in skupine HSE 2012*. Ljubljana: HSE, d. o. o.

36. HSE, d. o. o. (2014). *Letno poročilo družbe in skupine HSE 2013*. Ljubljana: HSE, d. o. o.
37. HSE, d. o. o. (2015). *Letno poročilo družbe in skupine HSE 2014*. Ljubljana: HSE, d. o. o.
38. HSE, d. o. o. (2016). *Letno poročilo družbe in skupine HSE 2015*. Ljubljana: HSE, d. o. o.
39. Igličar, A., Hočevar, M. & Zaman Groff, M. (2013). *Uvod v računovodstvo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
40. Impol 2000, d. d. (2012). *Letno poročilo skupine Impol 2011*. Slovenska Bistrica: Impol 2000, d. d.
41. Impol 2000, d. d. (2013). *Letno poročilo skupine Impol 2012*. Slovenska Bistrica: Impol 2000, d. d.
42. Impol 2000, d. d. (2014). *Letno poročilo Skupine Impol 2013*. Slovenska Bistrica: Impol 2000, d. d.
43. Impol 2000, d. d. (2015). *Letno poročilo skupine Impol in delniške družbe Impol 2000, d. d., 2014*. Slovenska Bistrica: Impol 2000, d. d.
44. Impol 2000, d. d. (2016). *Letno poročilo skupine Impol in družbe Impol 2000, d. d. 2015*. Slovenska Bistrica: Impol 2000, d. d.
45. Interenergo, d. o. o. (2012). *Letno poročilo 2011 Skupina Interenergo*. Ljubljana: Interenergo, d. o. o.
46. Interenergo, d. o. o. (2013). *Letno poročilo 2012 Interenergo, d. o. o., in Skupina Interenergo*. Ljubljana: Interenergo, d. o. o.
47. Interenergo, d. o. o. (2014). *Letno poročilo 2013 skupine Interenergo in družbe Interenergo, d. o. o., Ljubljana*. Ljubljana: Interenergo, d. o. o.
48. Interenergo, d. o. o. (2015). *Letno poročilo 2014 skupine Interenergo in družbe Interenergo, d. o. o., Ljubljana*. Ljubljana: Interenergo, d. o. o.
49. Interenergo, d. o. o. (2016). *Letno poročilo 2015 skupine Interenergo in družbe Interenergo, d. o. o., Ljubljana*. Ljubljana: Interenergo, d. o. o.
50. Koletnik, F. (2008). *Zunanje revidiranje*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
51. Korošec, B. (2011). Korporativno upravljanje in (finančno) računovodstvo: povezave in problemi. *Organizacija*, 44(6), 218–227.
52. Kotler, P. (2004). *Management trženja*. Zagreb: Naklada Mate.
53. Krka, d. d. (2012). *Krka Letno poročilo 2011*. Novo mesto: Krka, d. d.
54. Krka, d. d. (2013). *Krka Letno poročilo 2012*. Novo mesto: Krka, d. d.
55. Krka, d. d. (2014). *Krka Letno poročilo 2013*. Novo mesto: Krka, d. d.
56. Krka, d. d. (2015). *Krka Letno poročilo 2014*. Novo mesto: Krka, d. d.
57. Krka, d. d. (2016). *Krka Letno poročilo 2015*. Novo mesto: Krka, d. d.
58. Melavc, D. & Milost, F. (2003). *Računovodstvo*. Koper: Fakulteta za management.
59. Možina, S., Tavčar, M., Zupan, N. & Kneževič, A. N. (2004). *Poslovno komuniciranje*. Maribor: Obzorja.

60. Novak, A. (2007). Glavne značilnosti računovodskega poročanja na podlagi MSRP. *Management*, 4, 345–361.
61. Novak, A. (2016). Značilnosti celovitega poročanja. *Trajnostna organizacija: zbornik povzetkov 35. mednarodne konference o razvoju organizacijskih znanosti 16.–18. marec 2016, Portorož, Slovenija* (str. 703–715). Kranj: Moderna organizacija.
62. OECD. (2011). *Smernice OECD za večnacionalne družbe: Priporočila za odgovorno poslovno ravnanje v globalnem okviru*. Pariz: OECD.
63. Odar, M. (2013). Splošno o letnem poročilu. *IKS*, 1, 17–27.
64. Odar, M. (2014). Splošno o letnem poročilu. *IKS*, 1, 18–27.
65. Orens, R. & Lybaert, N. (2013). Disclosure of Non-Financial Information: Relevant to Financial Analysts? *Review of Business and Economic Literature*, 58(4), 375–405.
66. Perrini, F. (2006). The Practitioner's Perspective on Non-Financial Reporting. *California Management Review*, 48(2), 73–102.
67. Peterlin, J. (2010, 10. november). Kaj nas zavezuje in kaj nam koristi pri razkrivanju tveganj. *Finance*, str. 24.
68. Prusnik, M. (2013). Letni obračuni in poročanje za gospodarske družbe in zasebnike. *IKS*, 1, 10–16.
69. Pustotnik, N. (2016). Neračunovodske informacije z vidika trajnostnega razvoja družbe. Zbornik referatov 3. konference o analizi poslovanja. *Poslovodno računovodstvo*, 9(2), 46–68.
70. Rejc Buhovac, A. (2002). *Vloga in pomen nefinančnih informacij v okviru uspešnosti poslovanja podjetja – teorija in empirična preverba* (doktorska disertacija). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
71. Revoz, d. d. (2012). *Letno poročilo 2011 Revoz, d. d.* Novo mesto: Revoz, d. d.
72. Revoz, d. d. (2013). *Letno poročilo 2012 Revoz, d. d.* Novo mesto: Revoz, d. d.
73. Revoz, d. d. (2014). *Letno poročilo 2013 Revoz, d. d.* Novo mesto: Revoz, d. d.
74. Revoz, d. d. (2015). *Letno poročilo 2014 Revoz, d. d.* Novo mesto: Revoz, d. d.
75. Revoz, d. d. (2016). *Letno poročilo 2015 Revoz, d. d.* Novo mesto: Revoz, d. d.
76. Robb, S. W. G., Single, L. E. & Zarzeski, M. L. (2001). Nonfinancial disclosures across Anglo-American countries. *Journal of International Accounting, Auditing & Taxation*, (10), 71–83.
77. SIJ, d. d. (2012). *Letno poročilo 2011 Skupina SIJ*. Ljubljana: SIJ, d. d.
78. SIJ, d. d. (2013). *Letno poročilo 2012 Skupina SIJ*. Ljubljana: SIJ, d. d.
79. SIJ, d. d. (2014). *Letno poročilo 2013. Skupina SIJ*. Ljubljana: SIJ, d. d.
80. SIJ, d. d. (2015). *Letno poročilo skupina SIJ in SIJ, d. d., 2014*. Ljubljana: SIJ, d. d.
81. SIJ, d. d. (2016). *Letno poročilo skupina SIJ in SIJ, d. d., 2015*. Ljubljana: SIJ, d. d.
82. Slovenski inštitut za revizijo. (2015a). *Slovenski računovodski standardi 2016*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
83. Slovenski inštitut za revizijo. (2015b). *Pravila skrbnega računovodenja 2016*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.

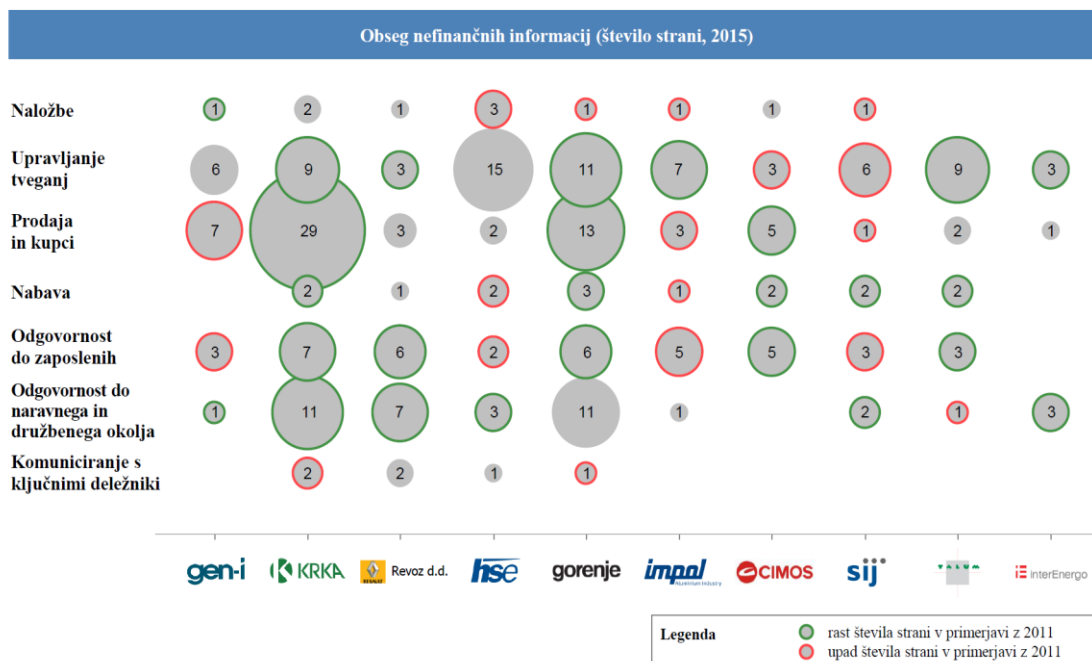
84. Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo. (2006). *Navodila za pripravo nacionalnih predpisov, s katerimi se izvajajo uredbe, odločbe in sklepi Evropske unije ter prenašajo določbe direktiv Evropske unije v pravni red republike Slovenije*. Ljubljana: Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.
85. Snoj, B. & Iršič, M. (2017). *Menedžment prodaje – za teorijo in prakso*. Harlow: Pearson Education Limited.
86. Talum, d. d. (2012). *Povzetek letnega poročila skupine Talum 2011*. Kidričevo: Talum, d. d.
87. Talum, d. d. (2013). *Povzetek letnega poročila skupine Talum 2012*. Kidričevo: Talum, d. d.
88. Talum, d. d. (2014). *Povzetek letnega poročila skupine Talum 2013*. Kidričevo: Talum, d. d.
89. Talum, d. d. (2015). *Letno poročilo skupine Talum za leto 2014*. Kidričevo: Talum, d. d.
90. Talum, d. d. (2016). *Letno poročilo skupine Talum za leto 2015*. Kidričevo: Talum, d. d.
91. Turk, I. & Melavc, D. (2001). *Računovodstvo*. Kranj: Moderna organizacija.
92. Ugovšek, J. (2015, 1. julij). Največji izvozniki z močno nadpovprečno dodano vrednostjo. *Finance*. Pridobljeno 15. julija 2016 iz <https://izvozniki.finance.si/8824418>
93. Ugovšek, J. (2016, 24. junij). Elektrotrogovec prekosil Krko, najboljši pa je kovinski konstrukter. *Manager*, str. 14–22.
94. Van der Laan, S. (2009). The Role of Theory in Explaining Motivation for Corporate Social Disclosures: Voluntary Disclosures vs »Solicited« Disclosures. *Australian Accounting, Business and Finance Journal*, 3(4), 13–29.
95. Vezjak, B. (2009). *Priročnik za člane nadzornih svetov in upravnih odborov*. Ljubljana: Združenje nadzornikov Slovenije. Pridobljeno 15. julija 2017 iz http://www.zdruzenje-nns.si/db/doc/upl/zorko_in_vezjak_-_tveganja_letno_porocilo_in_sodelovanje_nadzornega_sveta_z_revizorji.pdf
96. Vezjak, B. (2013a). Opomnik za sestavitev letnega poročila za leto 2012. *IKS*, 3, 55–57.
97. Vezjak, B. (2013b). Sodobne smernice za pripravo poslovnega poročila. *IKS*, 3, 57–62.
98. *Zakon o gospodarskih družbah z uvodnimi pojasnili Kocbek, M. & Prelič, S.* (2005). Ljubljana: GV Založba.

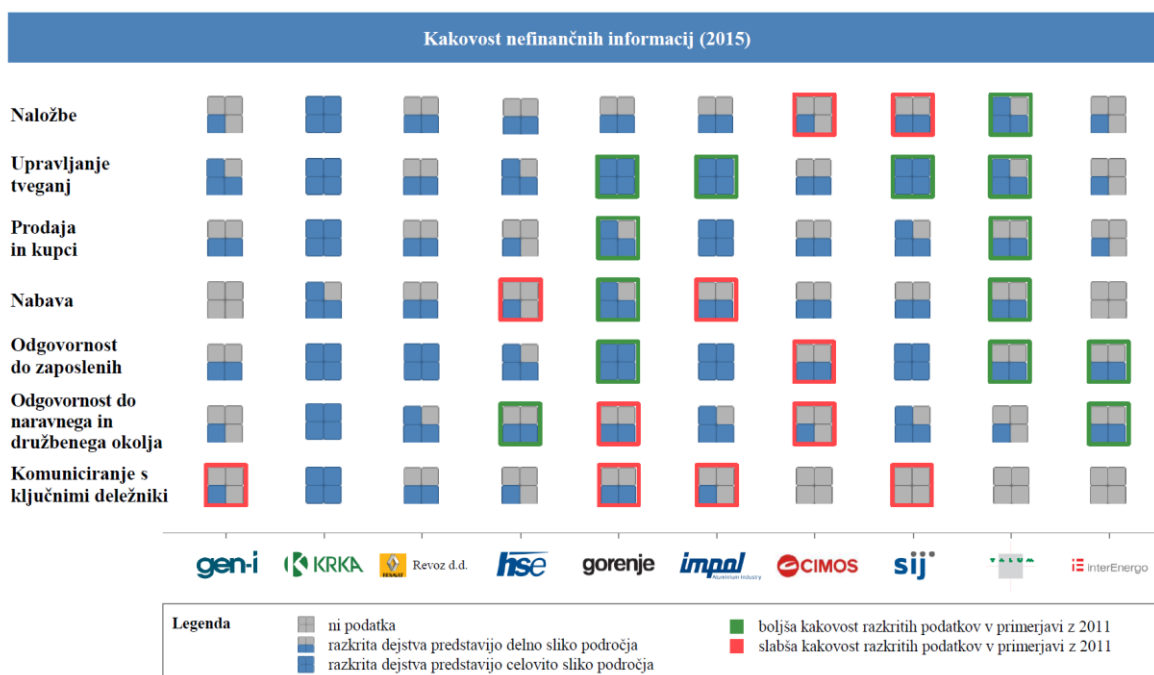
PRILOGE

Priloga 1: Obseg nefinančnih informacij v letu 2015

Priloga 2: Kakovost nefinančnih informacij v letu 2015

Priloga 3: Viri za izdelavo analize

1. Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2011 (2012), Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2012 (2013), Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2013 (2014), Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2014 (2015), Letno poročilo delniške družbe in skupine Cimos za leto 2015 (2016).
2. Letno poročilo družbe GEN-I in skupine GEN-I za poslovno leto 2011 (2012), Letno poročilo poslovne Skupine GEN-I in družbe GEN-I za poslovno leto 2012 (2013), Letno poročilo poslovne Skupine GEN-I in družbe GEN-I, Trgovanje in prodaja električne energije, d. o. o., za poslovno leto 2013 (2014), GEN-I Letno poročilo 2014. Poslovanje skupine GEN-I in družbe GEN-I za poslovno leto 2014 (2015), Letno poročilo skupine in družbe GEN-I za leto 2015 (2016).
3. Gorenje Letno poročilo 2011 (2012), Letno poročilo Skupine Gorenje za leto 2012 (2013), Letno poročilo Skupine Gorenje za leto 2013 (2014), Gorenje Group Letno poročilo 2014 (2015), Gorenje Group Letno poročilo 2015 (2016).
4. Letno poročilo družbe in skupine HSE 2011 (2012), Letno poročilo družbe in skupine HSE 2012 (2013), Letno poročilo družbe in skupine HSE 2013 (2014), Letno poročilo družbe in skupine HSE 2014 (2015), Letno poročilo družbe in skupine HSE 2015 (2016).
5. Letno poročilo Skupine Impol 2011 (2012), Letno poročilo Skupine Impol 2012 (2013), Letno poročilo Skupine Impol 2013 (2014), Letno poročilo skupine Impol in delniške družbe Impol 2000, d. d., 2014 (2015), Letno poročilo skupine Impol in delniške družbe Impol 2000, d. d., 2015 (2016).
6. Letno poročilo 2011 Skupina Interenergo (2012), Letno poročilo 2012 Interenergo, d. o. o., in Skupina Interenergo (2013), Letno poročilo 2013 skupine Interenergo in družbe Interenergo, d. o. o., Ljubljana (2014), Letno poročilo 2014 skupine Interenergo in družbe Interenergo, d. o. o., Ljubljana (2015), Letno poročilo 2015 skupine Interenergo in družbe Interenergo, d. o. o., Ljubljana (2016).
7. Krka Letno poročilo 2011 (2012), Krka Letno poročilo 2012 (2013), Krka Letno poročilo 2013 (2014), Krka Letno poročilo 2014 (2015), Krka Letno poročilo 2015 (2016).
8. Letno poročilo 2011 Revoz, d. d. (2012), Letno poročilo 2012 Revoz, d. d. (2013), Letno poročilo 2013 Revoz, d. d. (2014), Letno poročilo 2014 Revoz, d. d. (2015), Letno poročilo 2015 Revoz, d. d. (2016).
9. Letno poročilo 2011 Skupina SIJ (2012), Letno poročilo 2012 Skupina SIJ (2013), Letno poročilo 2013 Skupina SIJ (2014), Letno poročilo skupina SIJ in SIJ, d. d., 2014 (2015), Letno poročilo skupina SIJ in SIJ, d. d., 2015 (2016).
10. Povzetek letnega poročila skupine Talum 2011 (2012), Povzetek letnega poročila skupine Talum 2012 (2013), Povzetek letnega poročila skupine Talum 2013 (2014), Letno poročilo skupine Talum za leto 2014 (2015), Letno poročilo skupine Talum za leto 2015 (2016).